

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

**Mládežnické subkultury, životní styl a hodnotový
systém jejich sympatizantů**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

České Budějovice 2012

Vedoucí práce:

Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

Vypracovala:

Mgr. Barbora Voříšková

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 19. dubna 2012

.....
Barbora Voříšková

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu této práce Mgr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D. za odborné vedení, poskytování rad a podnětů při psaní této bakalářské práce. Dále pak chci poděkovat respondentům, kteří se mnou byli ochotni vést rozhovor.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce bude analýza problematiky subkultur mládeže, životního stylu a hodnotového přesvědčení mladých lidí, kteří se kolem těchto skupin pohybují a považují se za jejich reprezentanty či sympatizanty. Problematika je aktuální v tom kontextu, že tyto subkultury jsou v České republice poměrně málo zmapovány. Neexistují ani systematické studie, které by souhrnně analyzovaly životní styl nebo sociální a hodnotovou orientaci jejich stoupenců. V této bakalářské práci bych se tedy chtěla na tyto aspekty zaměřit.

Východiskem teoretické části bakalářské práce bude vymezení klíčových pojmů v kontextu dané problematiky. Dále charakterizuji adolescenci jako specifické vývojové období, popíšu životní styl a hodnotový systém mládeže, školy pojednávající o subkulturách mládeže a na konec teoretické části uvedu popis vybraných subkultur mládeže s větším důrazem na ty z nich, které jsou východiskem pro praktickou část této práce.

Náplní praktické části bude deset polostrukturovaných rozhovorů, které povedu se zástupci vybraných subkultur mládeže. Bude se tedy jednat o kvalitativní výzkum, který je podle mého názoru s ohledem na tuto tematiku vhodnější, protože umožňuje hlubší vhled do problematiky. Subkultury mládeže, které jsem vybrala, jsou hooligans, metal, skate, meatheads a hráči počítačových her. Výzkumným vzorkem je deset respondentů, od každé subkultury dva, které jsem získala díky známostem ze svého okolí a komunikaci přes sociální sítě.

Výstupem z praktické části této bakalářské práce je jakýsi přehled o vybraných subkulturách samotných, o životním stylu a hodnotové orientaci jejich zástupců. Tento přehled jistě nebude vyčerpávající, ale může nám pomoci nahlédnout do života sympatizantů oněch subkultur zevnitř, tedy prostřednictvím jich samotných. Prospěšný může být pro pracovníky v oblasti školství, ale i pro ostatní laickou veřejnost.

Klíčová slova: Mládež, subkultura, subkultura mládeže, hodnotový systém, životní styl.

ABSTRAKT

The aim of this thesis is to analyze the issue of youth subcultures, lifestyle and value beliefs of young people that move around these groups and are considered to be representatives or their sympathizers. The topic is currently popular in the concept that these subcultures in the Czech Republic have been relatively little charted. There are no systematic studies to comprehensively analyze the lifestyle or social value orientation of its supporters. Therefore I would like to focus on these aspects in this thesis.

The starting point for the theoretical part of the thesis is to define key concepts in the context of the issue. Further I will characterize adolescence as a specific developmental period, describe the lifestyle and value system of youth, schools dealing with the youth and at the end of the theoretical part I will describe selected youth subcultures with greater emphasis, and those of them that are the basis for the practical part of this work.

The content of the practical part will be ten semi-structured interviews I will lead with the representatives of selected youth subcultures. It will therefore be a qualitative research, which in my opinion will be better suited to this topic because as it allows a deeper insight into the issue. Youth subculture that I chose are hooligans, metal fans, skaters, meatheds, and players of computer games. The research specimen I interviewed are ten probands - two of each subculture - that I got to know through acquaintances from their surroundings and through communication on social networks.

The outcome of the practical part of this thesis is a kind of overview of selected subcultures themselves, lifestyle and value orientation of their representatives. This list will certainly not be extensive, but it can help us look into the lives of those subcultures sympathizers from within, through their own eyes. It may be beneficial for workers in the field of education, but also for general public.

Keywords: Youth, subculture, subculture of youth, value system, lifestyle.

OBSAH

I. ÚVOD.....	8
II. TEORETICKÁ ČÁST	10
1. Vymezení základních pojmů	10
1.1 Mládež / adolescence	10
1.2 Kultura	12
1.3 Kontrakultura	13
1.4 Subkultura	13
1.5 Subkultura versus hnutí	15
1.6 Subkultura mládeže.....	16
1.7 Scéna – subkulturní scéna	17
1.8 Životní styl.....	17
1.9 Hodnotový systém	18
2. Adolescence jako specifické vývojové období.....	20
2.1 Osobnost adolescenta.....	20
2.2 Emoce adolescenta.....	22
3. Mládež a její životní styl.....	24
3.1 Životní styl současné mládeže	25
4. Mládež a její hodnotový systém	26
4.1 Vliv procesu socializace na hodnotový systém jedince	27
4.2 Hodnotový systém současné mládeže	28
5. Teorie pojednávající o subkulturách mládeže	31
5.1 Chicagská škola	31
5.2 Birminghamská škola	31
5.3 Postsubkulturní teorie	32
6. Charakteristika vybraných subkultur mládeže.....	33
6.1 Hooligans.....	34
6.2 Metal.....	35
6.3 Skate	37
6.4 Meatheads.....	37
6.5 Hráči počítačových her	49
6.6 Přehled dalších mládežnických subkultur	40
III. PRAKTICKÁ ČÁST	44
1. Východiska výzkumu	44
2. Cíle práce a výzkumné otázky	45
2.1 Dílčí cíle	45

2.2 Výzkumné otázky	45
3. Metoda práce.....	46
4. Výzkumný vzorek.....	47
5. Realizace výzkumu	48
6. Rozhovory.....	50
6.1 Václav - hooligans	50
6.2 Martin - hooligans.....	53
6.3 Jana - metal	56
6.4 Zdeněk - metal	58
6.5 Petr - skate	60
6.6 Richard - skate	62
6.7 Fany - meatheads	66
6.8 Petra - meatheads	68
6.9 Pavel – hráči počítačových her	71
6.10 Michal – hráči počítačových her	73
7. Interpretace zjištěných dat	77
7.1 Hooligans.....	77
7.2 Metal.....	79
7.3 Skate	81
7.4 Meatheads.....	83
7.5 Hráči počítačových her	85
8. Shrnutí výsledků	89
9. Diskuse.....	92
10. Závěr	94
IV. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	96
V. PŘÍLOHY	99

I. ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je „Mládežnické subkultury, životní styl a hodnotový systém jejich sympatizantů“. Toto téma je podle mého názoru aktuální v tom slova smyslu, že současně s vývojem společnosti se vyvíjí i mládež, která je její součástí a mnohdy právě ona je udavatelem a hybatelem těchto změn, a to platí téměř pro každou společnost v každé době. Současnost samozřejmě není výjimkou.

Adolescence je nelehké období, kdy se dokončuje vývoj jednotlivých charakteristik lidské osobnosti, ale vrcholí i proces socializace, který člověka včleňuje do společnosti. Mladý člověk si musí zvolit, jaký život bude žít a jaké hodnoty při tom bude vyznávat. Musí ale brát ohledy i na své okolí, aby nezůstal sám a nebyl společností vyloučen.

Současná výchova a vzdělávání sice vede každého jedince k tomu být individualitou a umět se prosadit, ale na druhou stranu je na něj kladen i velký tlak prostřednictvím sociálních skupin, kterých je členem. Pokud se jedná o mladého člověka, bývají pro něj tyto sociální skupiny v tomto složitém vývojovém období mnohdy rozhodujícím faktorem.

Cílem této bakalářské práce tedy bude popsat ty skupiny, čili subkultury mládeže, které je možné sledovat na území České republiky a detailněji charakterizovat některé z nich. Dalším cílem bude zjistit, jaké hodnoty sympatizanti těchto vybraných subkultur mládeže zastávají a jak je sestaven jejich hodnotový žebříček, popřípadě jestli je tento hodnotový žebříček nějak ovlivněn přináležením k této subkultuře. Ve stejném duchu se zaměřím i na jejich životní styl, vzhled nebo image a jejich vlastní sebehodnocení.

Tato bakalářská práce bude rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a na část praktickou. Na počátku teoretické části této práce se zaměřím na obecné vymezení základních pojmů, které s tímto tématem souvisejí. V dalších kapitolách charakterizují období adolescence, jako specifické vývojové období, životní styl mládeže, hodnotový systém mládeže, uvedu jednotlivé školy, které se zabývaly studiem subkultur mládeže a na závěr teoretické části popíšu jednotlivé subkultury mládeže, které se v současné době vyskytují na území České republiky s větším důrazem na ty, které budou východiskem pro část praktickou.

Praktická část pak bude navazovat na část teoretickou a bude věnovaná deseti rozhovorům se zástupci pěti vybraných subkultur, kterými jsou hooligans, metal, skate, meatheads a hráči počítačových her. Bude se tedy jednat o kvalitativní výzkum. Použitou metodou bude polostrukturovaný rozhovor, prostřednictvím kterého se pokusím získat detailnější informace o životním stylu, hodnotové orientaci jednotlivých zástupců těchto subkultur i o těchto subkulturách samotných.

Výsledky, které díky tomuto výzkumu získám, by mohly být zdrojem informací pro pracovníky, kteří nějakým způsobem působí na výchovu a vzdělávání mladých lidí. Mohou jim pomoci při vzájemné komunikaci v tom smyslu, že pedagog, výchovný poradce, školní psycholog nebo podobný pracovník bude vědět více o životě mladých lidí, kteří jsou reprezentanty těchto subkultur, a díky tomu bude mít větší možnost najít si k nim nějakým způsobem cestu.

Tato práce však není určena pouze pro výchovné a vzdělávací pracovníky, ale také pro laickou veřejnost, tedy pro lidi, kteří se chtějí o tomto tématu dozvědět víc, kteří nechtějí dát pouze na první dojem, protože ten nemusí být vždycky jen pozitivní, kteří nechtějí být ve svém úsudku ovlivňováni stereotypy a předsudky a chtějí si na člověka udělat vlastní názor. Tento názor si však vytvoří až po té, co se dozvedí nejprve něco o člověku samotném, stylu jeho života a hodnotách, které vyznává a kterými se řídí.

II. TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části této bakalářské práce se pokusím, jak již bylo nastíněno výše, nějakým způsobem shrnout informace, které byly doposud v souvislosti s tematikou subkultur mládeže, jejího životního stylu a hodnotového systému vědeckými kruhy zjištěny. Zaměřím se na vymezení základních pojmů obecně, uvedu základní informace o období adolescence jako takovém a popíšu, co je v tomto období na životním stylu a hodnotovém systému jejich zástupců typické. Budu se také věnovat těm nejdůležitějším teoriím a školám, které doposud o subkulturách mládeže pojednávaly. V samém závěru teoretické části popíšu vyprané subkultury mládeže s důrazem na ty, které budou východiskem pro část praktickou.

1. Vymezení základních pojmů

Na samém začátku teoretické části této bakalářské práce nejprve osvětlím ty, z mého pohledu, nejdůležitější pojmy, které s problematikou subkultur mládeže, jejich hodnotovým systémem a životním stylem, souvisejí.

1.1. Mládež / adolescence

Pojem mládež je podle Krause charakteristický pro obory, jako je pedagogika nebo sociologie, naopak pojem adolescence se pak používá především v psychologii (Kraus, 2006, str. 11). Samotný termín adolescence je odvozen z latinského slovesa „adolescence“, což v překladu znamená dorůstat, dospívat nebo mohutnět (Macek, 1999, str. 11).

Tento termín různí autoři vymezují různě, ať už co se týče věkového vymezení jejich zástupců nebo vlastností, kterých jsou tito zástupci nositeli. Bílá kniha Evropské komise *Nový podnět pro evropskou mládež*, kterou vydala Komise evropských společenství v roce 2001, hovoří o mládeži jako o mladých lidech ve věku od 15 do 25 let. Bez ohledu na rozdíly je považuje za plnohodnotné občany se všemi souvisejícími právy a povinnostmi (Bílá kniha Evropské komise, *Nový podnět pro evropskou mládež*. str. 4-5)

Stejný názor má i Hofbauer (2004, str. 22) a uvádí, že mládež je většinou vymezována právě věkovými hranicemi od 15 do 25 popřípadě do 26 let. Takto mládež chápe i většina mezinárodních organizací, jako je například OSN nebo UNESCO.

Kraus (2006, str. 10) toto upřesňuje a uvádí, že v dokumentech UNESCO je mládež vymezována horní věkovou hranicí 26 let, v materiálech OSN se jedná o věkové rozmezí od 15 do 24 let. Některé statistiky za příslušníka mládeže považují dokonce jedince, který dosáhl věku 29 let. Jak je z předešlého výčtu patrné, časové vymezení hlavně horní věkové hranice je značně nejednotné, tato hranice se spíše stále zvyšuje. Podle Krause je v tomto rozhodující délka přípravy na profesní dráhu.

Macek (1999, str. 12) toto období, čili adolescenci, vymezuje hranicí 10 až 20 let, popřípadě déle. Jedná se podle něj o období mezi dětstvím a dospělostí. V tomto období dochází hlavně k pohlavnímu dospívání, k psychickým a sociálním změnám. Tento životní úsek pak dělí na tři části, a to na:

- Časnou adolescenci – 10-13 let;
- střední adolescenci – 14-16 let;
- pozdní adolescenci – 17-20 let, popřípadě i mnohem déle.

Vágnerová (2005, str. 321) hovoří o dospívání jako o důležité životní etapě, která podle ní trvá také zhruba od 10 do 20 let. Osobnost se v tomto období mění komplexně v oblasti somatické, psychické i sociální. Nejdůležitějším úkolem je vytvořit si zralejší formu své identity. Dospívání dělí na:

- Ranou adolescenci (pubescence) – 11-15 let;
- pozdní adolescenci – 15-20 let.

Hartl, Hartlová (2004, str. 18) ve svém Psychologickém slovníku pracují s pojmem adolescence, který vykládají jako dospívání. Jedná se o období mezi pubescencí a ranou dospělostí. V tomto období se objevují sekundární pohlavní znaky, dosahuje se pohlavní zralosti, dozrávají rozumové schopnosti a dotváří se integrita osobnosti. U dívek toto období vymezují věkem 12 až 18 let, u chlapců věkem 14 až 20 let.

Geist (1992, str. 228) ze sociologického hlediska popisuje mládež jako určitou sociální kategorii jedinců, kteří do jisté míry zastávají stejné sociální pozice, jsou jim přiřazeny určité sociální role a jejich hlavní náplní je příprava na povolání. Představitelé mládeže mají specifické potřeby, hodnotový systém, postoje, zájmy nebo názory.

Průcha, Walterová a Mareš (2001, str. 125) vytvořili definici mládeže z pedagogického pohledu a označují tak sociální skupinu, kde věk jejích členů je 15 až

25 let, už to nejsou děti, ale také to ještě nejsou dospělí. Jejich způsob chování a myšlení je charakteristický a uznávají jiný systém vzorů, norem a hodnot. V průběhu socializace vzniká jisté napětí způsobené větší schopností mládeže prosazovat nové věci, ale také menší ochotou společnosti tyto změny připustit.

Ondrejovič (in Kraus, 2006, str. 9) poznamenává, že o existenci mládeže se začíná mluvit až na počátku 20. století. Mládí člověka bylo do té doby bráno pouze jako jev biologický, pojem „mládež“ je ale v současnosti přijímán i z pohledu sociokulturního a jeho formy se odrážejí v historičko-společenské dimenzi. Tvoří ji ale jedinci ještě sociálně nezralí, kteří se teprve připravují na plnění rolí dospělých.

Kraus (2006, str. 7-8) tvrdí, že mládež charakterizuje řada společných znaků, které jí odlišují od dětí, ale zároveň i od dospělých. Mládež je vždy součástí společnosti, ve které žije a přináleží tedy k určitému společenskému systému, oproti minulosti má ale v současnosti určující vliv na jeho vývoj.

1.2. Kultura

Jako jeden z prvních vysvětlil tento pojem Tylor (in Geist, 1992, str. 198). Kulturu označil za komplexní celek, který zahrnuje poznání, víru, umění, morálku, zákony, obyčeje a ostatní zvyklosti, které člověk získal jako člen společnosti.

V psychologickém slovníku je kultura vymezená jako nebiologický adaptační mechanismus člověka. Jedná se o systém informací a způsob komunikace určité skupiny, soubory principů, pravidel, mravů a způsobů interakce této skupiny. Kultura je předávána zásadně negeneticky, čili učením (Hartl, Hartlová, 2004, str. 282).

Z pohledu pedagogiky se jedná o komplex materiálních a nemateriálních výtvorů v širokém slova smyslu, které civilizace během svého vývoje vytvořila. Je předávána z generace na generaci prostřednictvím formálního vzdělávání ve školských institucích (Průcha, Walterová a Mareš, 2001, str. 108).

Kulturu můžeme tedy vnímat jako pojem shrnující všechny sdílené normy, způsoby chování, schopnosti, hodnoty, rituály, tradice, znalosti a dovednosti, které získáváme procesem socializace. Dále by se dala charakterizovat jako znak pro rozdílně velké sociální skupiny, které se vzájemně odlišují jedna od druhé nebo také od zvířecích společenství. Pokud bychom toto shrnuli, *„jednotlivá kultura je tedy specifický způsob života určité vymezené skupiny nebo společnosti lidí. Ten je dán vzorci chování členů této společnosti, tj. zjevnými postupy chování a jednání, které může vnější pozorovatel*

sledovat. Tyto vzorce chování vedou k očekávání a přesvědčení, které opět vytvářejí další vzorce chování (Smolík, 2010, str. 27).“

Je tvořena několika specifickými segmenty, a to je jazyk, filozofie, náboženství, morálka, potřeby, právo, technika, umění, věda, znalosti, zvyky, sport, móda a spotřební vzorce chování. Jedná se tedy o několik hlavních složek (Smolík 2010, str. 29):

- Kulturní artefakty – materiální výtvořiny lidstva;
- sociokulturní regulativy – normy a pravidla chování;
- ideje – cíle, hodnoty, představy;
- sociální instituce – komplexy lidských vztahů a řešení životních problémů.

1.3. Kontrakultura

Tento termín vznikl složeninou latinského slova „contra“, což znamená v češtině „proti“ se slovem kultura, které bylo vymezeno výše. Poprvé byl tento termín použit v roce 1951 T. Parsonsem. Tento pojem bývá vymežován jako „*kontrastní opoziční typ kultury, resp. subkultury vůči oficiálnímu typu kultury majoritní*“ (Syrový in Smolík, 2010, str. 37).

1.4. Subkultura

Samotný termín subkultura byl používán už ve 40. letech 20. století ve společenských vědách dokonce v několika významech. Jedním z nich je označení typologické kategorie, čili dílčí varianty většího celku. Dalším je protiklad k většímu celku, tedy jako kontrakultura, protože neguje některé hodnoty kultury hlavní. (Smolík 2010, str. 30).

Předpona sub představuje jakousi svébytnost a jinakost od dominantní společnosti. Subkultury tak mají své hodnoty a své normy většinou odlišné od zbytku společnosti. Někteří tento termín odmítají používat proto, že předpona sub může mít význam jakéhosi nižšího postavení členů těchto skupin ve společnosti. I přes tyto námítky se pojem subkultura stal ve vědeckých kruzích uznávaným a základním pojmem (Smolík, 2010, str. 31).

Zřejmě i z tohoto důvodu používá Břož a Veselý (2011) v této souvislosti raději pojem „kmeny“ nebo „městské kmeny“, termín který je přeložen z anglického sousloví „urban tribes“. K tomu se ale ještě dále vrátím.

Jandourek (2001, str. 243) hovoří o subkultuře jako o kultuře menší skupiny, která se odlišuje od většinové skupiny více či méně, a to například sociálním postavením, věkem nebo regionem. Zcela izolovaná však tato skupina není nikdy.

Bell (in Smolík, 2010, str. 31) pojímá subkultury jako koherentní kulturní systémy, které představují v celkovém systému naší národní kultury svět samy pro sebe. Subkultury vykazují strukturální a funkcionální zvláštnosti, které je odlišují od zbytku společnosti.

Smolík (2010, str. 30) nabízí podobné vysvětlení a uvádí, že v oboru sociologie je termín subkultura vnímán jako soubor kulturních prvků, které jsou určitým způsobem zvláštní a jsou typické pro menší vyhraněné skupiny lidí v rámci jednoho národa, státního útvaru nebo i širšího společenství. Tato skupina je díky jejím zvláštnostem odlišena od jiných skupin a jejich kultur v daném prostoru. Právě odlišení subkultury od dominantní kultury je jejím hlavním znakem. Míra odlišení se však může různit. Subkultura se může odlišovat minimálně nebo být zcela v opozici k celé kultuře. Vše je dáno celou řadou faktorů, jako je například věk, povolání, náboženství, původ, sociální status, zájmy a tak dále.

Hofbauer (2004, str. 105) uvádí, že hlavní cíle sdružování lidí mohou být buďto politické, náboženské nebo výchovné. Funkce tohoto sdružování vzhledem k aktérům sdružování a k celé společnosti jsou výchovné, vzdělávací, oddechové, zábava, sociální a zdravotní prevence nebo náprava negativních jevů, jako je resocializace nebo reedukace a další.

Názorem Brakeho (1980, str. 2) je, že první subkultury se objevily jako pokusy vyřešit kolektivně zažívané problémy, které vznikly díky vnitřním rozporům v sociální struktuře. Došlo k vytvoření určité formy skupinové identity, která ovlivnila a ovlivňuje individuální identitu prostřednictvím společenské třídy, do které ta která osoba spadá, vzdělání, kterého dosáhne a zaměstnání, které vykonává.

Zástupci jednotlivých subkultur mívají většinou společné specifické problémy a díky nim i společný pohled na sociální realitu. Řešení těchto problémů je pak základem jejich vzniku. Subkultura také bývá majoritou někdy vnímána tak, že je v ní provozováno něco deviantního nebo něco, co skutečně deviantní je. Proto bývají její příslušníci často odsuzováni nebo dokonce odmítáni (Smolík, 2010, str. 32).

Subkultury nejsou podle Hebdige (2002, str. 86) nějakým způsobem privilegované útvary společnosti, které ale nestojí mimo její systém produkce

a reprodukce, což jí s ní pojí dohromady. Stále ale platí, že jsou od většinové společnosti do jisté míry separované.

Gruber (in Smolík, 2010, str. 57) tvrdí, že subkultury mládeže mají ve společnosti několik funkcí, a to:

- Útočiště pro nesocializované jedince;
- komunikace pro výkon zájmových činností;
- realizace a zkouška nových vzorců chování;
- symptom těchto nových vzorců;
- zdroj problémů jako je kriminalita, rasová nesnášenlivost atd.;
- tvorba míry demokracie a svobody ve společnosti.

1.5. Subkultura versus hnutí

Pojem subkultura bývá velmi často zaměňován za pojem hnutí. Jandourek (2001. str. 97) však hnutí vymezuje jako sociální útvar, který je organizován proto, aby způsobil nějakou změnu v celém sociálním systému nebo způsobil, aby ke změně vůbec nedošlo. Většinou se hnutí zakládají na ochranu životního prostředí, odmítání konzumní společnosti apod.

Hnutí má na rozdíl od subkultury větší názorovou a ideologickou jednotu, má předem definované cíle a vznáší na své členy požadavky. Příklady takovýchto hnutí mohou být například dělnické hnutí, mírové hnutí, anarchistické hnutí nebo ekologické hnutí. Hnutí také bývá širší částí společnosti. Subkultura má naproti tomu méně členů, může v ní být dokonce několik protichůdných proudů a nemají ani žádné konkrétní cíle, kterých by chtěli dosáhnout. Subkultura nechce prosazovat žádné politické, kulturní ani společenské změny, působí pouze v rámci dominantní kultury (Smolík, 2010, str. 42).

Diani (Znebežánek in Smolík, 2010, str. 43) charakterizuje hnutí jako „*sít neformálních interakcí mezi pluralitou individuů, skupin či organizací angažovaných v politických nebo kulturních konfliktech na základě sdílené kolektivní identity.*“

Hnutí je tedy charakterizováno sítí interakcí, z hlediska skupin není homogenní, ale z hlediska prosazovaného cíle ano. Důležitá je pluralita v názorech, postojích a činech. Naproti tomu subkultury jsou orientovány především na trávení volného času a ne na dosahování cílů, jak již bylo řečeno výše (Smolík, 2010, str. 43).

1.6. Subkultura mládeže

„Subkultura mládeže je typ subkultury vázaný na specifické způsoby chování mládeže, na její sklon k určitým hodnotovým preferencím, akceptování či zavrhování určitých norem, životní styl odrážející podmínky života. Subkultury mládeže jsou skupiny mladých (dospívajících) lidí, kteří mají společného něco (problém, zájem, zvyk), co je odlišuje od členů ostatních sociálních skupin (Smolík, 2010, str. 35).“

Nárůst množství subkultur mládeže byl markantní zejména po druhé světové válce, kdy tyto subkultury vznikaly nejprve jako opozice ke kultuře dospělého světa, ale postupně se stávaly specifičtějšími a relativně autonomními na zbytku většinové společnosti (Macek, 1999, str. 49).

Smolík v této souvislosti tvrdí, že sociální vědy se subkulturami mládeže zabývají přibližně až od 50. let 20. století, v sociologii se však tento termín používá až od 60. let. U nás subkultury mládeže vznikaly až později, díky politické situaci, která zde panovala. V našem prostředí lze tedy o subkulturách mládeže hovořit zřejmě až od konce 80. let (Smolík, 2010, str. 34, 35).

Veselý a Rauwolf (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 9) naproti tomu uvádí, že v akademickém diskursu se o subkulturách mládeže začalo psát více až v 70. letech s nástupem punku. Prvními teoretiky v této oblasti byl Dick Hebdige, který sepsal knihu *Subculture: The mening of Style*. Ten subkultury charakterizoval od společné ideologie až po oblečení. Dalším byl Nik Cohn, který si všiml právě oblečení a napsal knihu *Today There Are No Gentlemen*.

Veselý (2011, str. 9) také shrnuje, že proces zkoumání subkultur mládeže se vyvíjel od popisu mládežnických gangsterských partiček či společensky nebezpečných náctiletých vandalů až po současnost, kdy hovoříme o postsubkulturálních studiích, od myšlenky subkultur jako společenské rezistence je nyní upouštěno.

Gelner (2005, str. 96) tvrdí, že se subkultury mládeže formují v prostředí sociálního a kulturního života dané společnosti a nesou její znaky. Některé subkultury se ale objevují jen v konkrétních historických momentech. V určitém období mohou být v centru dění této poučnosti, ale postupně se mohou vytrácet, až zmizí úplně nebo zcela ztratí svoji osobitost.

Jandourek (2001, str. 243) uvádí, že neexistuje pouze jedna subkultura, ale že je jich mnohem více a stále přibývají další s vývojem celé společnosti. Charakteristické prvky si buďto vymýšlejí sami nebo tuto roli může sehrát komerce. Stát se členem nějaké subkultury může mladému jedinci pomoci dostat se do světa dospělých.

Také podle Buryánka (2005, str. 143) mohou být charakteristickými znaky subkultury mládeže hodnoty, symboly, chování, zvyky, vzhled a tak dále. Každá subkultura má nějaké své charakteristické znaky, které jí odlišují od zbytku společnosti. Tato odlišnost může být záměrná a někdy má za cíl právě negovat normy a zvyklosti většiny.

1.7. Scéna – subkulturní scéna

Scéna mívá základy v subkulturách, ale nelze jí ztotožňovat s konkrétní z nich. Je to „*moderní městská forma společenského styku, ve které mají účastníci stejný zájem na trávení volného času nebo se zaměřují na stejný životní styl, ale nemusejí se vzájemně znát.*“ Většina mladých lidí může patřit i do několika scén současně (Smolík, 2010, str. 37).

1.8. Životní styl

Sousloví životní styl je velice široký významový celek a dá se také vysvětlovat různými způsoby. Samotný pojem styl vysvětluje Jandourek (2001, str. 243) jako „*způsob projevu v myšlení, chování, jednání nebo činnosti, který má charakteristické rysy, vymezující ho vůči jiným stylům.*“ Jedná se vlastně o hodnoty, které jsou preferované buď jedincem nebo celou společností.

Z pohledu pedagogiky se jedná, pokud hovoříme o životním stylu, o způsob uspořádání činností, jednání lidí, vztahů, hodnot, a norem, které jsou pro danou společnost typické (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, str. 317).

Z psychologického pohledu je životní styl interpretován jako suma individuálních postojů, hodnot a dovedností, které se odrážejí v každé činnosti člověka. Je zde zahrnuta síť mezilidských vztahů, výživa, tělesný pohyb, organizace času, zájmy a záliby (Hartl, Hartlová, 2004, str. 573).

Za jeden z nejdůležitějších prvků životního stylu pokládá Pávková (2005, str. 15) hodnotovou orientaci. Působí totiž na chování člověka prostřednictvím ovlivňování materiálních i sociálních podmínek. Dalo by se tedy říci, že životní styl je podle ní nadřazenou kategorií pro hodnotový systém člověka.

Sak (2000, str. 46) usuzuje podobným směrem a životní styl charakterizuje jako „*dynamizovaný a do sociálního prostoru promítnutý hodnotový systém jedince. Je individualizovaný a specifický pro daného jedince, i když má společné rysy s dalšími*

jedinci. Životní styl je sice typický pro danou životní etapu, ale obsahuje základy celoživotního stylu, který se podle jednotlivých životních etap dále modifikuje.“

Duffková (2007, str. 119) poukazuje na to, že pro životní styl je důležitý způsob trávení volného času. Od druhu činností, které v našem volném čase provozujeme, se odvíjí celá časová struktura našeho života. Volnočasové aktivity rozlišuje na kulturní, sportovní, sociální, vzdělávací, veřejné, rekreační, cestovatelské a manuální. Celkově pak rozlišuje tři druhy volného času, které jsou zásadní pro harmonogram našeho života a jsou tedy i důležitým obdobím pro tvorbu životního stylu. Je to denní volný čas, víkend a dovolená nebo prázdniny.

V současné době je velmi skloňovaným pojmem „konzumní životní styl“. Podle Duffkové (2007, str. 80) se jedná o takový typ chování, kdy spotřeba už není prostředkem, ale cílem života. Konzum se stává jeho každodenní náplní a ovlivňuje ho ve všech jeho oblastech. Člověk díky tomu preferuje potřeby, které lze uspokojovat prostřednictvím zboží, a do této pozice se dostávají i hodnoty, které byly dříve nekonzumní. Dnes sem mnohdy spadají i mezilidské vztahy.

1.9. Hodnotový systém

Nauka o hodnotách je označována jako axiologie. Tento pojem pochází z řeckého slova „axiá“, které se dá přeložit jako hodnota nebo cennost. Axiologie zkoumá podstatu hodnot, to, jak se subjekt a objekt podílí na jejich vzniku, povahu hodnot, vztahy mezi nimi a jejich poměrem ke společenským a kulturním faktorům (Kraus, 2005, str. 91).

Jandourek (2001, s. 97) ve svém slovníku popisuje „hodnotu“ jako vědomou nebo nevědomou představu toho, co je žádoucí a jedná se tedy o:

- 1) Objekt, ceněné dobro, statek;
- 2) postoj k objektu, který může nebo nemusí být považován za dobrý
- 3) měřítko pro rozhodování a jednání.

Hodnota je určitá vlastnost, kterou člověk přisuzuje nějakému objektu, činnosti nebo situaci, která je spojena s uspokojováním potřeb nebo zájmů. Hodnoty vznikají v procesu socializace a odráží tak kulturu celé společnosti. Můžeme je dělit na pozitivní, absolutní, přímé a nepřímé (Hartl, Hartlová, 2004, str. 192).

Z psychologického hlediska je hodnotová orientace každého člověka součástí energetické stránky jeho osobnosti. Motivace k jednání člověka je vytvářena právě jeho hodnotovou orientací spolu s potřebami, zájmy a postoji. Jedná se však

i o sociologickou kategorii, protože společnost přenáší svoje hodnoty na jedince. Tento vztah je samozřejmě obousměrný (Sak, 2000, str. 65).

Smékal (2002, str. 256) pohlíží na hodnotu jako na:

- 1) Obecný cíl, o který člověk usiluje;
- 2) prostředek, jehož užíváním jedinec dosahuje něčeho významného;
- 3) něco, o co stojí za to usilovat nebo se tomu vyhýbat;
- 4) kritérium, kterým poměrujeme objekty a události.

Jednání každého člověka je koordinováno právě jeho žebříčkem hodnot, který si mnohdy ani nemusí uvědomovat. Je tedy velice těžké formulovat, co pro daného člověka hodnotou vůbec je. Tento systém hodnot by však měl být vnitřně celistvý a měl by být v harmonii s osobností člověka. Pokud tomu tak skutečně bude, zřejmě budou mít ony hodnoty velmi silný vliv na jeho chování (Homola in Vacek, 2008, str. 102).

Hodnotový systém by tedy podle Homoly (in Vacek 2008, str. 102) měl být:

- Vnitřně celistvý a v souladu s celou osobností;
- realistický a dynamický;
- měl by přinášet uspokojení.

Mezi hodnotou a chováním člověka ale nemůžeme hledat vždy jasné spojení nebo dokonce závislost. Proto nemůžeme z určité hodnoty vyvozovat vždy nějaké určité chování. Celkový vliv na jednání a chování člověka totiž nemá vždy jen jedna hodnota, ale celkový systém hodnot. K tomu, abychom mohli určité hodnoty realizovat, potřebujeme také jisté schopnosti, dovednosti a kompetence (Sak, Saková, 2004, str. 9).

V uspořádání hodnotového systému každého člověka hraje samozřejmě významnou roli jeho pohlaví, věk, rodinné zázemí, vzdělání, zaměstnání a mnoho dalších okolností. Důležité je také sociální okolí a výchova, ať už se jedná o rodinu nebo jiné instituce, vliv politické a ekonomické situace a v neposlední řadě materiální podmínky daného jedince (Sak, 2000, str. 87).

Hodnotová orientace vzniká z jednotlivých hodnotových preferencí. Typy těchto orientací Sak (2000, str. 78-79) dělí na:

- 1) Egoisticko-materialistická – majetek, plat, společenská prestiž atd.;
- 2) profesně-rozvojová – vzdělání rozvoj vlastní osobnosti;
- 3) reprodukční – láska, životní partner, rodina, děti;
- 4) globální – zdraví, mír, životní prostředí, svoboda, demokracie;
- 5) sociální – veřejně prospěšná práce, společenská prestiž;
- 6) hédonistická – láska, přátelství, koníčky, zájmy, mezilidské vztahy.

2. Adolescence jako specifické vývojové období

V této kapitole bych ráda popsala období adolescence jako velmi důležitou fázi vývoje člověka. Chtěla bych se přitom zaměřit hlavně na osobnost adolescenta, co na její vývoj v tomto období působí a jak se proměňuje. Dále pak na stránku emotivní, která sehrává v tomto období velice důležitou roli.

2.1. Osobnost adolescenta

Základní osobnostní rysy, které toto období charakterizují, jsou „*zvýšená míra kritičnosti, touha po samostatnosti, svobodě, myšlení a jednání, nevyrovnané sebevědomí a často rozporuplné sebehodnocení. Mladí lidé obtížně uznávají kompromisy, mají často tendence negovat jednání ostatních, neradi přijímají kritiku a mají tendence řešit situace radikálně. K tomu samozřejmě patří i touha po dobrodružství.* Další charakteristiky jsou: *rychlé střídání citů, impulzivnost v jednání, krystalizování vlastních životních názorů, tříbení hodnotového žebříčku, hledání smyslu a perspektiv života* (Kraus, 2006, str. 11).

Mácha (In Smolík, 2010, str. 19) vymezuje pro mládež „*iniciativnost, snahu překonávat překážky, sebedůvěru, ctižádost, snahu pro sebeuplatnění, schopnost vidět nově to, co starší generace nechápe, kontrastní chování na styl života starších generací, odpor proti předsudkům, přežitkům, tuposti a dogmatismu, zaměření do budoucnosti a romantičnost jako typické psychologické charakteristiky* (Smolík, 2010, str. 19).“

V pojetí Eriksona (in Vágnerová, 2005, s. 45) dochází v tomto období k významným změnám v tom smyslu, že mezi 12. a 20. rokem mladý člověk prochází jakýmsi konfliktem mezi hledáním vlastní identity a zmatením rolí. Dochází k sebeomezení, hledání odpovědí na existenciální otázky, k odmítání konvencí a tradic. Toto období spojuje s adolescentním moratoriem, kdy dochází k odmítání nebo oddálení definitivního přijetí dospělosti. Období mezi 20. a 25. rokem je pak charakterizováno prožíváním vlastní intimity oproti izolaci od ostatních. Člověk už by měl mít z minulého období vytvořenou vlastní identitu, aby mohl s milovanou osobou sdílet identitu párovou. Někdy dochází k odmítání vlastní intimity a díky tomu se jedinec dostane do izolace.

Jedním z hlavních úkolů adolescence je tedy nové sebevymezení, integrace jednotlivých složek identity, osvojování nových kompetencí, získávání nových rolí

a sociálních postavení, ke kterým musí jedinec zaujmout nějaký postoj. Toto všechno závisí na dosažené úrovni kognitivních schopností a emoční zralosti, je samozřejmě také produktem socializace a individualizace celé proměny osobnosti. Abstraktní uvažování v tomto ohledu člověku umožňuje překročit hranici aktuálního sebepojetí a usilovat o budoucí sebevymezení (Vágnerová, 2005, str. 403).

V tomto období dochází také ke změnám uvažování o sobě samém. Představy a přání adolescentů ztělesňuje tzv. možné já, které se týká budoucnosti. Tyto představy se specifikují a nejdůležitější pro ně zůstává tzv. ideální já. To má v sobě prvky jak chtěného já, tak požadovaného já. Toto ideální já je pak srovnáváno s já reálným a je tak ukazatelem sebepřijetí (Macek, 1999, str. 62).

Informace o sobě samém získává adolescent také srovnáváním se s jinými lidmi, postupně začne původní identifikační vzory odmítat a hledat jiné. S některými vzory se ztotožní, od jiných se diferencuje. (Vágnerová, 2005, str. 406). Adolescent si chce vytvořit vlastní identitu, která by potvrzovala jeho hodnotu, ale zároveň by ho odlišovala od ostatních. Tento proces bývá označován jako individuace a má čtyři fáze (Vágnerová, 2005, s. 412, 413):

1. Fáze diferenciacce – jedinec jí prochází na počátku dospívání, více si všímá své odlišnosti od druhých a dochází k deidentifikaci s rodiči nebo s jinou autoritou.
2. Fáze experimentace – ve věku okolo 14, 15 let dochází k experimentování s vlastní emancipací.
3. Fáze postupné stabilizace – je obdobím střední adolescence, tedy 15 - 16 let. V tomto období se postupně vyrovnávají a stabilizují vztahy s rodiči, dospívající dosáhl určitého stupně samostatnosti.

Josselsonová (in Macek, 1999, str. 79) tuto fázi nazývá obdobím navazování přátelství.

4. Fáze psychického osamostatnění – konec adolescence, dochází k ukončení separace, samostatnost je již úplná, vlastní identita byla vytvořena.

Joselsonová (in Macek, 1999, s. 80) hovoří o konsolidaci vztahu k sobě, která je založená na pocitu vlastní autonomie a jedinečnosti.

Vrstevnická skupina pak v tomto období slouží jako opora právě v procesu budování vlastní identity. Mnohdy mladému člověku stačí definování své identity právě příslušností ke skupině, dojde tedy k vytvoření tzv. identity skupinové. Tato sounáležitost se skupinou jiných lidí jedinci pomáhá překonat nejistotu v procesu jeho

vlastní individuace. Skupinová identita se tak stává významnou součástí identity individuální (Vágnerová, 2005, str. 371).

Kraus (2006, str. 11, 12) dělí toto období na tři fáze:

1. Opuštění školních kolektivů a rozhodování o své profesní kariéře, období střední školy.
2. Zaujímání rolí dospělých, a to těch formálních i neformálních, období vysoké školy a postupné začleňování do pracovního procesu.
3. Navazování vážnějších vztahů, začátek vlastního rodinného života a veřejného života.

V Bílé knize můžeme naleznout tři základní charakteristiky mládeže na přelomu tisíciletí (Bílá kniha Evropské komise, Nový podnět pro evropskou mládež str. 8):

1. Doba mládí se prodlužuje, současní mladí lidé ukončují vzdělání a zakládají rodiny mnohem později, než tomu bylo v minulosti.
2. Jejich život už není tak přímočarý, jednotlivé životní úseky se často překrývají. Mladý člověk může ještě studovat, ale u toho i pracovat nebo se například starat i o rodinu.
3. Životní osudy nabývají stále individuálnějších forem.

2.2. Emoce adolescenta

V tomto období dochází k hormonálním změnám, které vyvolávají změny v citové oblasti. Častěji dochází ke kolísání emocí, větší lability a podrážděnosti, přecitlivělým reakcím a emočnímu zmatku. Emoční reakce jsou nápadnější a vzhledem k vyvolávajícím podnětům méně přiměřené. Prožitky emocí jsou pak velice intenzivní, ale jsou spíše krátkodobé a proměnlivé, mnohdy jedinec sám neumí vysvětlit jejich příčinu (Vágnerová, 2005, str. 340).

Dochází k diferenciaci citových zážitků a k přibývání vyšších citů. Přibývají i různé druhy a odstíny emocí, a ty se sdružují do větších celků. Adolescent prožívá období emoční lability v tom smyslu, že u něj dochází mnohdy až k emočním rozkladům, krizím a pocitovým zvrátům. Ne vždy ale musí být toto období prožíváno takto bouřlivě. Rozhodující jdou podle Macka (1999, str. 59.) individuálně typologické rozdíly.

Pro okolí může chování adolescenta působit impulzivně a může se projevat nedostatkem sebeovládání. Frustrační tolerance je v tomto období nízká a přibývá konfliktů. Myslí si, že jejich prožitky a pocity jsou nějakým způsobem výjimečné,

Vágnerová (2005, s. 341) toto označuje emočním egocentrismem. Lidé v této vývojové fázi pak bývají spíše uzavření a introvertní a neprojevují svoje city navenek. Negativní emoce bývají výraznější než ty pozitivní, dochází k ulpívání na problémech a přemílání vlastních pocitů.

Další důležitou charakteristikou emocí dospívajícího je přecitlivělost na projevy druhých lidí, které si často interpretují jako nepřátelské, ale vůbec tomu nemusí tak být. Tato vztahovačnost je projevem osobní nejistoty. V důsledku toho narůstá negativismus, hostilita a agresivita. Svět okolo se přitom objektivně nezměnil, změnil se pouze subjektivní pohled adolescenta na něj (Vágnerová, 2005, str. 342).

V tomto období mají jedinci tendenci vnitřně se bouřit proti všemu, co zasahuje jejich intimitu, a to hlavně proti starostlivým pohledům rodičů nebo jiných vychovatelů. Je to způsobeno tím, že zatím nemají vytvořené adekvátní obranné mechanismy (Kraus, 2006, str. 11).

Obranné strategie, které adolescenti nejčastěji používají, jsou tyto (Vágnerová, 2005, str. 341, 342):

1. Regrese – návrat na nižší vývojové stádium, odpovídá subjektivnímu vnímání závažnosti zátěže.
2. Mechanismus kyvadla – i přes to, že už adolescent dosáhl vyšší úrovně, někdy se ještě vrací k méně zralému až infantilnímu způsobu reagování a řešení situací.
3. Únik do fantazie – odpoutání od reality a zvládnutí problémů aspoň na symbolické bázi.

3. Mládež a její životní styl

V úvodní kapitole jsem vysvětlila, co je to životní styl obecně a jak toto sousloví lze chápat v širším slova smyslu. V této kapitole bych ráda popsala životní styl mládeže, který může být v mnohých ohledech specifický a odlišný od životního stylu dospělého člověka.

Pro každou subkulturu mládeže je její styl důležitý, mnohé totiž o ní vypovídá a je chápán jako její symbol nebo znak. Podle Smolíka (2010, str. 36) má každý životní styl tyto prvky:

- 1) Image – sem spadá vzhled, čili oblečení, účes a jiné různé doplňky;
- 2) vystupování – tvoří ho výraz tváře, způsob chůze nebo postoj těla;
- 3) argot – specifická slovní zásoba té určité skupiny a způsob, jakým jsou jednotlivá slova pronášena.

Styl je právě to, co odlišuje jednotlivé skupiny od většinové společnosti, ale také od sebe navzájem. Pro skupiny mládeže je jejich styl způsob, jak se proti ostatním vymezit a vysvobodit se tak z přílišné konformity s většinovou společností, čili „mainstreamu“ (Smolík, 2010, str. 36).

Od životního stylu dospělých se liší tím, že úplně chybí práce nebo je jen méně zastoupena, má jednodušší strukturu, je více homogenní, ale jiné aktivity mladých lidí jsou rozmanitější. Další typickou odlišností životního stylu mládeže od životního stylu dospělých je větší dynamika změn (Kraus, 2006, str. 22).

Osobnost mladého člověka se v tomto období strukturuje a diferencuje, jak již bylo řečeno výše a v důsledku toho dochází v jejich životě k častým přechodům od jedné činnosti ke druhé a změnám názorů. Tento jev pak díky rozšiřování sociálních styků nabývá na intenzitě. Podle Krause (2006, str. 22, 23) tvoří životní styl mladého člověka tři hlavní oblasti činností, a to:

- 1) Příprava na profesi – studium a získávání kvalifikace, vstup do zaměstnání a adaptace na nové sociální role;
- 2) hledání životního partnera, zakládání rodiny, vlastní bydlení atp.;
- 3) zájmy, zábava, rekreace a jiné činnosti spojené s trávením volného času.

Životní styl mladých lidí je velkou měrou ovlivněn také hodnotami, plány a cíli, které si stanoví. Překážkou jim v jejich uskutečňování mohou být různé problémy, které

se týkají rodiny, školy nebo vrstevníků, ale mohou spočívat i v nich samých, což může být následkem nějakých psychických nebo zdravotních obtíží. Starosti jim může dělat také vztah s ostatní společností nebo strach o vlastní budoucnost (Kraus, 2006, str. 54).

Pro to, jaký životní styl si mladý člověk zvolí, je jistě důležitý proces socializace. V období mladší adolescence se mění vztahy k druhým lidem, typická je polemika s názory dospělých, hlavně pubescenti bývají k dospělým netolerantní. Větší razanci však má kritika vrstevníků, nejkritičtější však mohou přes to všechno být hlavně sami k sobě. Role a postavení se pak dále specifikují právě v rámci různých sociálních skupin (Vágnerová, 2005, str. 346-348).

3.1. Životní styl současné mládeže

Životní styl současné mládeže ovlivňují ve velkém měřítku média. Toto je již všeobecně uznávaný názor. Tento jev popisuje ve své publikaci i Sak (2000, str. 142). Současná mládež vyrůstá pod vlivem komerční televize a celkově pod vlivem komerční kultury. Mladí lidé se totiž v současnosti chtějí bavit bez vynaložení jakéhokoliv úsilí. Moderní média tak zásadním způsobem ovlivňují trávení volného času současné mládeže.

S tím souvisí i další specifikum života současné mládeže, a to způsob její komunikace. Mladí lidé spolu dnes komunikují prostřednictvím nejrůznějších sociálních sítí, jako je například FACEBOOK nebo TWITTER, posílají si z mobilu SMSky nebo MMSky, popřípadě využívají služeb ICQ nebo SKYPE. Jinou neméně oblíbenou záležitostí je internetový portál YOUTUBE, kde se nacházejí videa nejrůznějšího charakteru.

Komunikace mezi mladými lidmi se jaksi odosobnila v tom smyslu, že stačí, aby člověk měl po ruce jakýkoliv z těchto produktů a počítač nebo mobilní telefon a má všechny své kamarády na dosah ruky, i když se fyzicky mohou vyskytovat třeba na druhé straně naší planety. Kam však tento vývoj lidské komunikace povede je zatím ve hvězdách.

Podstatnou záležitostí je pro mladé lidi v současnosti móda a módní trendy. Je však otázkou, jestli tomu někdy v minulosti bylo jinak. Stylem oblékání tito lidé zbytku světa ukazují svojí jinakost. Díky specifickému způsobu oblékání se tak zařazují k určitému hudebnímu stylu nebo k politickému přesvědčení. Někteří se liší výrazným způsobem, jiní méně výrazně. Někomu jsou vzorem celebrity, které může vídat každodenně v médiích, jiný se od nich chce co nejvíce odlišovat.

4. Mládež a její hodnotový systém

Také hodnotový systém mládeže může být v mnohém odlišný od hodnotového systému dospělých lidí, proto jsem se mu také rozhodla věnovat celou kapitolu. Napřed tedy popíšu, v čem tkví jeho specifčnost, popíšu roli socializace v utváření hodnotového systému, a pak charakterizuji hodnotový systém současné mládeže. Budu přitom vycházet s některých výzkumů, které na toto téma proběhly před několika lety.

Úroveň hodnotové orientace je závislá na dvou hlavních faktorech, a to na sociálním zrání a dané životní fázi v souvislosti se sociálním statutem, sociálními rolemi a generačním posunem. (Sak, 2000, str. 81)

Hodnoty, které v období pubescence člověk uznává, se často mění. Mnohdy ani hodnotová orientace určitého člověka nekoresponduje s tím, jak se tento člověk v reálu chová. Názor vrstevníka je důležitější než názor rodiče nebo jiné autority. V období adolescence se již situace zásadním způsobem proměňuje. Adolescent se již rozhoduje subjektivněji. Sám si vybírá, jakou hodnotu bude uznávat a zajímá se více o jejich pravý obsah (Vágnerová, 2005, str. 399).

Normativní systémy a způsoby chování se začínají diferencovat vlastně už v období prepuberty. Tito jedinci už nejsou ochotni akceptovat jakákoliv pravidla, hodnoty a normy jen kvůli tomu, že to tak chtějí dospělí. Volba vlastních hodnot a norem je pak jedním z výsledků adolescentního hledání identity (Vágnerová, 2005, str. 376).

Podle Saka (2000, str. 64) jsou nositelem dynamiky hodnotového systému právě mladé generace, přejímají totiž pouze to, co je ve společnosti živé. Tyto hodnotové prvky si zvnitřňují, přetváří k obrazu svému a dále je reprodukují. Díky tomu podle Saka dochází k proměně hodnotového systému tak, aby odpovídal i změně a vývoji celé společnosti. Za nejbujnější období pro tyto změny v naší historii považuje 80. léta minulého století v návaznosti na ekonomický, politický, kulturní, vědecký, sociální a duchovní vývoj české společnosti.

Každá skupina má své normy, ideály a hodnoty, ty se většinou řídí podle generačních idolů, které si sama určuje. Jedinec si nesmí vybrat někoho, kdo není idolem většiny, jinak by za to nesl následky spojené se sociálním vyloučením. Přitom je potřeba být akceptován tak silná, že se kvůli ní jedinec může vzdát svých dosavadních

hodnot a rolí. V důsledku toho všeho pak přijme hodnoty a role nové, o které by jinak ve skutečnosti ani nestál (Vágnerová, 2005, str. 374).

Tím, jak se společnost mění, dochází i ke změnám mezi generacemi. Je zde rozdíl v názorech, postojích i hodnotách. Vlivem toho vznikají různé konflikty, a to právě hlavně během období dospívání. Řada dospívajících nechce přijímat normy svých rodičů, protože je bere jako překážku ve vlastním rozvoji. V současné době se ale přece jen autoritativní styl výchovy poněkud rozvolnil a je dáván větší prostor vzájemné toleranci a názorové pružnosti (Langmeier, Krejčířová, 2006, str. 165).

U adolescentů není hlavním problémem nedostatek hodnot, někdy jich mají naopak až moc a nemají ujasněné priority. Tento zmatek je pak vede k hledání těch jedině správných hodnot a norem. Že tato jistota není vlastně nikdy dosažitelná, si uvědomí až v dospělosti (Vágnerová, 2005, str. 400).

Někdy u mladého člověka může dojít k tzv. antiidentifikaci s platným společenským řádem, která může být výrazem protestu proti společnosti, může být také výrazem potřeby přijetí, která se v tomto případě projevuje její negací. Člověk se touto nekonformitou snaží na sebe upoutat pozornost, jde mu o to okolí šokovat. Negace obecně platných hodnot se může projevovat například prostřednictvím agresivního chování, objevuje se pak například i vandalismus. Pokud pozitivní strategie nepřinesla dospívajícímu žádný zisk, rozhodne se pro strategii negativní (Vágnerová, 2005, str. 402).

4.1. Vliv procesu socializace na hodnotový systém jedince

Hodnotová orientace mládeže se utváří vlivem hodnotového systému celé společnosti, ale má svá specifika, která jsou závislá na jejím vývojovém stupni, čili na dospívání. Každý jedinec si svoje hodnoty utřídí procesem socializace a sociálním zráním. Tyto hodnoty může respektovat nebo je naopak zcela odmítat. (Sak, Saková, 2004, str. 87)

Macek (1999, str. 46) socializaci definuje jako *„proces vývoje osobnosti v konkrétním materiálním a sociálním prostředí, které je charakteristické pro konkrétné společnost.“*

Jandourek (2001, str. 221) rozlišuje druhy socializace na základě způsobu jejího uskutečňování na:

- 1) Socializaci nezáměrnou – sem spadá vliv rodičů a jiných sociálních vzorů, díky nimž dítě pozoruje sociální model nebo s ním vstupuje do interakce.

- 2) Socializaci záměrnou – jedná se o zaměřené působení rodičů a ostatních osob, které mají vliv na výchovu jedince, s cílem dítě ovlivňovat, vyučovat a vychovávat.

Jako další typy ještě uvádí socializaci anticipující, která je vlastně přebíráním postojů, norem a hodnot a socializaci generovou, což je zaučování do ženských nebo mužských rolí (Jandourek (2001, str. 221).

Jedinec si tedy své hodnoty a postoje¹ utváří díky své rodině, ale hlavně díky referenčním skupinám, s kterými je ve styku při svém sociálním zrání. Větší vliv mají skupiny mládeže na jedince, kteří jsou psychicky labilnější a snadno se ostatním podřizují. Míra vlivu je zde velmi silná a ke změně hodnotového žebříčku a postojů může dojít velice snadno. Co se týče rodinného prostředí, větší vliv v tomto ohledu má vzdělanostní úroveň otce než matky (Sak, 2000, str. 42).

Helus (in Macek, 1999, str. 47) rozlišuje čtyři složky socializace:

1. Hodnotově normativní složka – deklarace společnosti o vlastních hodnotách, normách, přesvědčeních nebo ideálech.
2. Mezilidsky vztahová složka – zde jde o konkrétní formy lidské vzájemnosti.
3. Resultativní složka – jedná se o materiální produkty, kulturu a jednotlivce jako o produkt socializačního procesu.
4. Osobnostní složka – jedinečnost osobnostních charakteristik jednotlivce a reflexe předchozích složek samotným subjektem.

4.2. Hodnotový systém současné mládeže

Vývoj hodnotové orientace mládeže není ještě dokončen, lze předpokládat, že se v průběhu dalšího života ještě změní vlivem prožitých zkušeností. V současnosti podle Krause (2006, str. 61) mladá generace není nositelem změny, jako tomu bylo v minulosti, je totiž pragmatičtější a podléhá více komercializaci. Ve větší míře podle něj toto doléhá na dívky než na chlapce. Některé výzkumy ale podle něj dokládají, že hodnotový žebříček mládeže v podstatě kopíruje hodnotový žebříček dospělé populace.

Mládež zvýrazňuje hodnoty jako je přátelství, volný čas a cestování, více ji znepokojuje životní prostředí, peníze, bydlení a demokracie (Buryánek in Kraus, 2006, str. 61).

¹ Postoj je názor zaměřený na problém nebo volbu a je závislý na hodnotové soustavě člověka. Jeho hlavní funkce je připravenost k jednání (Hartl, Hartlová, 2004, str. 442).

Sak a Saková ve svých výzkumech došli k tomu, že nejsilnější hodnotou pro současnou mládež je zdraví, protože jedině tehdy mohou dosáhnout i jiných cílů. Na druhém místě se u nich umístila láska, která má nejsilnější vliv právě v období adolescence. Třetí pozice patří míru a životu bez válek. Sak a Saková uvádí, že si nebezpečnost tohoto druhu násilí mládež uvědomuje jistě díky vlivu médií. Na další pozici se umístil životní partner. Tato hodnota nabývá na síle společně s přibývajícím věkem. Na pátém místě je svoboda, která je nejsilnější v rané adolescenci. Na dalších postech se pak umístily hodnoty jako je přátelství, rodina a děti, demokracie, zdravé životní prostředí, zajímavá práce a rozvoj vlastní osobnosti. Hodnoty, které se umístily dále, jsou například vzdělání, pravda a poznání, plat, úspěšnost v zaměstnání, být užitečný druhým lidem nebo majetek. Hodnoty jako je bůh nebo politická angažovanost jsou až na posledních místech (Sak, Saková, 2004, str. 11).

Vliv na uspořádání hodnot má samozřejmě i vzdělání. U učňů se na předních pozicích objevují hodnoty s materialistickou orientací, u středoškoláků hodnoty s reprodukční orientací. Na základní škole ještě nemají děti svou hodnotovou orientaci přesněji vyhraněnou (Sak, Saková, 2004, str. 15).

Celkové vyznění preferencí hodnotových orientací u mládeže stanovil Sak od nejsilnějších po nejslabší takto: globální, reprodukční, hédonistická, profesně-rozvojová, egoisticko-materialistická, liberální a sociální. V závislosti na věku se nejvíce vyvíjí orientace hédonistická, která s přibývajícím věkem klesá a sociální, která s věkem stoupá (Sak, 2004, str. 84).

S přibývajícím věkem také stoupají hodnoty jako je rodina, zdraví, mír, vzdělání, zájmy, plat a tak dále. Naopak klesající tendence byla zaznamenána u hodnot svoboda, demokracie a rozvoj vlastní osobnosti. V posledních letech se zvýšil význam hodnoty bůh. Přátelství má největší vliv na člověka okolo patnáctého roku věku a láska okolo dvacátého. Obě tyto hodnoty dále s věkem klesají (Sak, Saková, 2004, str. 11)

Když bychom se chtěli zaměřit na hodnotovou preferenci z hlediska genderu. U mužů převládají hodnoty jako je plat, majetek, úspěšnost v zaměstnání nebo společenská prestiž, u žen převládá reprodukční hodnotová orientace a tedy hodnoty jako je láska, rodina, děti, vzdělání, pravda, poznání a dokonce i bůh (Sak, Saková, 2004, str. 14) Muži se tedy orientují více na materiálně a ženy na reprodukční hodnoty a na vztahy se svým okolím.

Generační posun hodnot mládeže lze všeobecně charakterizovat jako pokles významu sociální orientace, zájem o obecnější hodnoty a také o hodnoty

individualistického charakteru, kde ústředními hodnotami jsou láska, přátelství, spokojená rodina, dobrá práce, uspokojování zájmů a koníčků (Kraus, 2006, str. 62).

Kraus (2006, str. 62) ve své publikaci také potvrzuje, že nejvíce si mládež cení zdraví, na druhém místě je dobrá a zajímavá práce, pak následuje spokojený rodinný život, vysoká materiální úroveň, morální vlastnosti, zdravé životní prostředí a další.

5. Teorie pojednávající o subkulturách mládeže

V této kapitole se pokusím popsat ty nejdůležitější školy a teorie pojednávající o subkulturách mládeže, které byly v průběhu jejich zkoumání vytvořeny, jak je uvádí Smolík (2010) ve své knize.

Subkultury byly průřezem historie ve většině případů považovány za delikventní. Cílem jejich zkoumání byly tedy spíše snahy snížit kriminalitu ve velkých městech. První praktiky orientované výzkumy prováděla tzv. chicagská škola (Smolík, 2010, str. 58) a za ní následovaly další. V této kapitole se pokusím některé z těchto škol stručně popsat.

5.1. Chicagská škola

První pokusy o to, jak zkoumat subkultury, spadají do 20. let 20. století, kdy byl na Chicagské universitě proveden sociologický výzkum, který se zaměřoval mimo jiné i na subkultury a jejich sympatizanty. Jednalo se o jedince, kteří byli nějakým způsobem deviantní, a zkoumání probíhalo biologickými metodami. Tato škola skloubila dohromady empirický výzkum spolu s teoretickými východisky (Smolík, 2010, str. 58).

Dějiny psychologie rozlišují tři generace této školy, ale pro všechny tři je typický přímý kontakt s lidmi. Chicago bylo v té době charakteristické velkým přílivem obyvatelstva a typický byl u něho městský způsob života, což se hodilo právě pro tyto výzkumy (Smolík, 2010, str. 59).

Díky třetí generaci a hlavně díky jednomu z jejích představitelů Albertu Cohenovi byla stanovena definice delikventní subkultury: „*Subkultura znamená kolektivní reakci na problémy vznikající ze sociální nerovnosti, kdy společnost není s to jedinci nabídnout uspokojivé řešení jeho situace podmíněné sociálními důvody*“ a za deviantní chování považují takové, které je „*způsobem řešení kulturně podmíněných adaptačních problémů určitých jedinců a skupin*“ (Smolík, 2010, str. 64-65).

5.2. Birminghamská škola

Tato škola působila v 60. letech 20. století, tedy v poválečném období, ve Velké Británii. Její zaměření bylo především na kultury jednotlivých tříd, tedy „kulturalismus“, byla však ve své práci ovlivněna marxismem. Subkultury definovali

jako „symbolický důsledek strukturálních problémů tříd, které se snaží řešit vytvářením kolektivní a individuální identity“. (Smolík, 2010, str. 74-75)

5.3. Postsubkulturální teorie

Tento přístup převládl v poslední době, kdy jsou subkultury mládeže charakteristické komplexnější stratifikací. Projevuje se prakticky od 90. let 20. století až do současnosti. Na jedince v této době působí masové módní trendy a jedinec se nemusí považovat za člena jedné ze subkultur. Jeho chování, styl a hodnoty mohou být výrazem právě jen těchto trendů. Jednotlivé subkultury již v této době není možné od sebe striktně oddělit, a proto jsou nyní považovány spíše za nestabilní společenské fenomény. „Od 90. let již nelze hovořit o tradičních subkulturách, ale spíše o jednotlivých scénách, stylech, klubové kultuře, kmenech, neo-tribes (Smolík, 2010, str. 78-79).

Tomuto tématu se ve své nejnovější knize věnuje i Brož (známý pod uměleckým jménem Vladimír 518), Veselý a kolektiv autorů, kteří pro tyto skupiny mladých lidí také používají termín „Kmeny“. Nechali se ve svém pojetí inspirovat francouzským sociologem z konce 19. století Michelelem Maffesolim. Ten zavedl termín městské kmeny (urban tribes) a až časem začal být v akademickém bádání používán termín subkultury (Brož, Veselý a kol., 2011, str. 9).

6. Charakteristika vybraných subkultur mládeže

V této poslední kapitole teoretické části mé bakalářské práce se budu zabývat popisem a charakteristikou některých vybraných subkultur mládeže, které se vyskytují na území České republiky. Větší prostor budu věnovat těm z nich, které jsou základem mého výzkumu v praktické části a budou umístěny na samém počátku kapitoly.

Nejčastější typologie subkultur mládeže je jejich dělení podle kritéria vzniku. Z tohoto hlediska je dělíme na (Smolík, 2010, str. 89):

- Subkultury mládeže přenesené – původně vznikly mimo území ČR;
- subkultury mládeže originální / původní – vznikly na československém území.

Další kritéria dělení mohou být například (Smolík, 2010, str. 89-90):

- Rozšířenost – zda se vyskytují na našem území a jestli ano, tak v jaké míře;
- jednotnost – jestli existuje v rámci jedné subkultury více proudů nebo nikoli;
- míra společenské přijatelnosti – subkultury extremistické nebo neextremistické;
- společenská angažovanost – angažované nebo neangažované;
- vztah k násilí – násilné nebo násilí odmítající;
- vztah k užívání drog – pro některé subkultury je toto charakteristické, někteří je užívají například jen výjimečně.

Za dob minulého režimu byli stoupcí jednotlivých subkultur často považováni za nepřátele režimu a za společenské vydědence. K proměně došlo až po změně režimu, tedy po roce 1989. Dnes máme na našem území takové množství stylů a scén, že je všechny snad ani není možné popsat (Smolík, 2010, str. 107). Následně se tedy pokusím popsat jen ty nejpočetnější a nejčastěji veřejností skloňované, přičemž prvních pět z nich jsou podstatné i pro praktickou část, takže jim bude věnován větší prostor, než těm ostatním.

6.1. Hooligans

Jedná se převážně o fotbalové fanoušky, kteří se nebrání násilí, aby mohli propagovat a chránit jméno svého klubu. Jejich další charakteristický znak je velká míra konzumace alkoholu. Mnohdy používají podobný styl oblékání jako skinheads, ale většinou se oblékají do barev, jaké jsou charakteristické právě pro jejich tým (Buryánek, 2005, str. 150).

Jejich vznik je možné datovat na konec 70. let, kdy došlo k jakémusi smísení skinheadů s fotbalovými fanoušky v Anglii. První větší skupiny se začaly dávat dohromady ve fotbalové sezóně 1968-1969. Násilí pak už neprobíhalo jen v době zápasu, ale i před ním a po něm. Vznikla tedy do jisté míry specifická subkultura, která fanaticky propaguje pouze vlastní tým a má zálibu v násilí. Ohledy jejich zástupci neberou na společenské ani právní normy. Hooligans nejsou vázání na žádný jednotný hudební styl, ale objevují se zde například projevy graffiti nebo vylepování nálepek, kterým chtějí propagovat právě svůj sportovní klub (Smolík, 2010, str. 151-152).

Charvát (2007, s. 128) je charakterizuje jako „*menšinu fotbalových fanoušků, která vyhledává násilné střety s podobně laděnými příznivci soupeře.*“

Na rozdíl od obyčejného fanouška se chuligán ani nemusí se svým fotbalovým klubem identifikovat, pro některé z nich je důležitá pouze identifikace se svou sociální skupinou a fanouškovství je odsouváno do pozadí. Jedná se vlastně o charakteristické malé skupiny, ve kterých je důležitá právě strukturovanost, soudržnost, stálost, uzavřenost, intimita, specifický hodnotový systém nebo zaměřenost na společné cíle (Smolík, 2010, str. 155).

Psychologické a sociologické teorie se shodují na tom, že tento společenský jev je důsledkem psychologických problémů jednotlivců. Další specifické aspekty mohou být emocionální nevyrovnanost nebo abnormální temperament chuligánů. Násilí pak zásadním způsobem ovlivňuje strukturování identity mladých lidí, kteří jsou fanoušky fotbalu (Smolík, 2010, str. 157).

Na našem území Smolík (2010, s. 159-168) rozlišuje dvě etapy vývoje této subkultury a to „pre-chuligánskou etapu neorganizovaného fotbalového násilí, výtržností a vandalismu“ a „moderní fotbalové chuligánství organizovaných gangů“. Ta závažnější etapa u nás začala v druhé polovině 90. let, při čemž jeden z největších incidentů se stal v roce 1999. Zraněna byla žena, která cestovala vlakem do Ostravy spolu s fanoušky Sigmy Olomouc. Smolík chuligána definuje jako „*nezaměstnaného, frustrovaného mladíka, hledajícího vlastní identitu.*“

Eichler (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 452, 254, 259) uvádí, že v Česku se tato subkultura začala naplno utvářet až s pádem železné opony. Důležité je prý „*se kousnout a bojovat za své kamarády a společnou věc*“. To, co je všechny spojuje, je hrdost na klubové barvy, hodnoty, které uznávají, jsou hlavně tradice a kamarádství. Jejich střetům se říká „*třetí poločas*“, kdy se bijí třeba na louce u lesa. Zástupci jednotlivých skupin si domluví místo, čas, počty a pak se střetnou beze zbraní a nedokopávají soupeře, který leží na zemi. Mnohdy barvy jednoho týmu hájí lidé, kteří by se v běžném životě vůbec nesnesli, jedná se například o anarchisty, antifašisty, pekáče nebo skinheady, všichni prostě fandí dohromady. U nás tedy největší rozmach začal na přelomu 80. a 90. let, kdy se do povědomí dostala skupina Orlík, jejíž texty měly rasistické zaměření.

6.2. Metal

Smolík (2010, str. 207) uvádí, že popsat tuto subkulturu je velice složité, protože se dělí do několika proudů a navíc se prolíná s ostatními styly, jako je punk nebo hip hop. Mnoho autorů se však shodne, že stěžejním rokem pro vznik Metalu je rok 1970, kdy bylo vydáno album Paranoid skupiny Black Sabbath. Tato skupina měla úplně odlišnou image na rozdíl od jiných, měla totiž blízko k čarodějnictví a mysticismu. Vznik tohoto stylu tedy řadíme na rozhraní 70. a 80. let.

Pro jejich image jsou typické dlouhé vlasy, džínové nebo kožené oblečení, tmavě namalované oči, provokativní nápisy na tričkách, kožené doplňky, náramky a pásky s hroty, lebkami někdy také dlouhé vousy. Metalisté také bývají často spojováni s konzumací alkoholu a drog. (Smolík, 2010, str. 209)

V některých zemích, které jsou více orientovány na víru v Boha, jsou metalisté přirovnávání k poslům ďábla, což některým kapelám přišlo i vhod, protože to jen podporovalo jejich image. Vše vyvrcholilo v to, že organizace na ochranu autorských práv povolila polepování „špatných nahrávek“ varovnými štítky pro rodiče, a tak začala první cenzura této subkultury v USA (Smolík, 2010, s. 208).

Metal jako hudební styl se v průběhu let začal štěpit na různé odnože, jako je glam metal, power metal, speed metal, thrash metal, deth metal, black metal, který je relativně nejnovější a další (Smolík, 2010, str. 210-212).

Předchůdcem metalu u nás je bigbít, který se v našem prostoru začal profilovat v 60. letech 20. století. Stávajícímu režimu však tento styl hudby nevyhovoval a jeho cílem bylo úplně ho zlikvidovat. Do tohoto prostředí se o několik let později začal rodit

metal. Tento termín se zde začal používat na konci 70. let. Také se tehdy ještě používal termín „hard rock“. „*Metalisté byli často médiu prezentováni jako příživníci a protisocialističtí živlové.*“ První oficiální metalové festivaly se konaly až v letech 1984 – 1989. Někteří hudebníci byli dokonce obviněni z propagace fašismu, ale postupem času se metal zařadil mezi ostatní styly na českou hudební scénu (Smolík, 2010, str. 218-220).

Po roce 1989 se metal u nás dostal do útlumu, který s sebou přinesly společenské změny. Některé kapely zůstaly v undergroundu a některé se komercializovaly. Rozkvět toho stylu se naplno ohlásil okolo roku 2000, kdy se řešila politizace metalové hudby. Důvodem toho byl národněsocialistický black metal, který svými texty navazuje na odkaz Hitlerovy třetí říše. U nás bylo ale takovýchto projevů málo (Smolík, 2010, str. 222-224)

V současnosti je trendem celkem nová odnož metalu, co je pagan metal, která vznikla ve Švédsku díky kapele Bathory. Je pomalejší, epičtější, větší význam mají vokály a klávesy a jde stranou image, která má nahánět hrůzu. Dalším novým směrem je také například folk metal, který je ještě melodičtější a zpěvnější (Smolík, 2010, s. 224-225).

Viktor Palák (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 194, 195) uvádí, že vizuálně nejpodmanivější metalový subžánr je black metal. Už není tím postrachem, jako byl dříve, ale pořád přitahuje lidi svou zálibou v temnotě, individuální vnímání je nadřazeno stádnosti a hlavní ctností je solitérnost. Progresivní uvažování se zde kloubí se lpěním na tradicích. Uvádí také, že metalových fanoušků je sice málo, ale za to jsou vidět.

Jako všechny ostatní styly i metal směřuje k tomu, aby ho pohltila masová kultura. Mnozí metalisti mají radost z toho, že je jejich společenství na vzestupu, ale současně se bojí nezůstat „pod zemí“. Black metal dlouhodobě buď stojí bokem nebo vyčnívá, žádné stádium mezi pro ně neexistuje. Největší devizou je „*schopnost blacku pohltit člověka a odnést ho do své reality, vedle celkové atmosféričnosti a obrazotvornosti.*“ Black provází velmi osobní zážitky, hudba je univerzální informací a smyslem všeho (Jaroš in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 198).

V úvodníku svého kulturně metalového webzínu uvedl jistý „Pagan“, že si většina populace myslí, že metalisti jsou burani a hlupáci a jsou považováni za někoho méněcenného. Toto myšlení je podle něj vlastní konzumním občanům, kteří nezapoují vlastní inteligenci a berou informace tak, jak jsou jim předkládány. Nabádá pak i ostatní

metalisty, aby v tomto případě zůstali nad věcí a aby zůstali věrni té myšlence, že nepotřebují obhajovat to, co milují (metalforever.info).

6.3. Skate

Místem, kde skateboarding vznikl, je Kalifornie kolem roku 1950. Jednalo se o jakousi „suchou“ podobu surfařství. První skateboard bylo možné zakoupit v roce 1959. V 60. letech byl tento sport už populárnější. Jezdilo se například i ve vypuštěných zahradních bazénech (Kane, 1998, str. 54). V 70. letech ale přišla krize. Stala se celá řada nehod, ve kterých hrál roli právě skateboarding (Doren, Pramann, 1994, str. 176)

V Současnosti je skateboarding ve světě, dalo by se říci, na svém vrcholu. Mnoho mladých lidí ho provozuje jen tak pro zábavu, řada z nich se jím ale dokonce i živí. Zdokonaluje se vybavení jednotlivých jezdců, oblečení, ale i styly a triky, které publiku předvádějí (Karas, Kučera, 2004, str. 47).

Filosofií této subkultury je podle Buryánka (2005, str. 167) být volný, radovat se z pohybu, nebýt snob a hlavně jít až na hranice svých možností. Skateboarding má určitě blízko k dalším adrenalinovým sportům. Hudební styly, které jeho sympatizanti preferují, jsou například hard rock nebo hip hop. Oblékají se do širokých volných kalhot, nosí mohutné sportovní boty, čepice s kšiltem, velká trika a mikiny s kapucí.

Overstreet (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 400) zmiňuje, že skate oblečení je v naší zemi velice oblíbené, protože je prostě pohodlné a nosí ho téměř každý. Ještě to ale neznamena, že k této subkultuře paří i svým přesvědčením. Skateboarding se tedy stává komercializovaným jako všechno ostatní. Oproti ostatním evropským zemím máme skateparky na každém rohu a staví se další. Skateboarding je sice životní styl, ale je to hlavně sport. Veškerý tento boom nastal s kampaní společnosti Nike, která přinesla v roce 1997 na trh nové boty, jejichž parametry od „pravých skejtáků“ odkoukala.

6.4. Meateheads

Tento termín použil v knize Kmeny Karel Fila (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 76). Mě se zdá zcela výstižný a vše vysvětlující. Pochází z angličtiny, přičemž „meat“ je v překladu maso a „head“ je hlava, což se dá volně interpretovat, že mají místo mozku sval. Běžně se toto slovo překládá spíše jako „svalouši“. Jedná se v jistém smyslu o nadsázku, která by neměla mít pejorativní nádech, tento název prostě jen vysvětluje to, že jistý druh sportu je pro tyto lidi vším.

Jde o jejich způsob, jak se vymezit oproti ostatním, ne pouze o povrchovou změnu, ale o životní styl a celkovou proměnu založenou na hlubokém přesvědčení. Nejedná se o běžného návštěvníka fitcentra, ale o někoho, pro koho je jeho druh sportu každodenní záležitostí a smyslem života (Fila in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 79).

Fila (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 80) tuto subkulturu rozděluje na tři podskupiny:

1) kulturisté a wannabe-bodybuilders

Jejich příslušníci buď přímo soutěží v kulturistice nebo soutěžit chtějí, popřípadě se sem řadí ještě jejich tréninkoví partneři.

Hlavní vlně popularity se kulturistika těšila už v 80. a 90. letech, dnes se rozšiřují zejména různé proudy fitness, kde jak píše Fila (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 83) jde spíše o metrosexuály, kteří nemají z mužností nic společného. Jejich nejvýraznějším znakem je zkomercializovanost.

Principem snažení kulturistů je vypustit do svalů co nejvíce testosteronu, který je zodpovědný za růst svalů. K maximálnímu efektu lze dospět cviky, u kterých vzniká silný vertikální tlak na páteř, díky tomu se začíná organismus bránit a testosteron je dopraven do svalů, aby zvýšil agresivitu pro zabránění stresové situaci. Někteří si dokonce vstříkují testosteron do svalů jehlami, v horším případě ho dokonce jedí v podobě jeho derivátů. V tomto případě je však detoxikován játry dvakrát a je pak daleko nebezpečnější (Fila in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 83).

Podle Fily (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 83) se ale kulturistou stane pouze ten, kdo má už předem dobrou stavbu těla, je střední výšky, má široké klíční kosti, úzké boky, dlouhá břívka svalů a krátké úponky, díky čemuž se pak tvoří svalové „kopečky“, rychlý metabolismus a menší hlavu. Svaly se musejí co nejvíce vyčerpat, aby rostly, typická poučka prý říká: *kulturisté svaly nepoužívají na překonání vah, ale váhy používají na překonání svalů.*“ Důležitá je ale samozřejmě i správná výživa.

Celý životní styl se točí kolem toho, jak tito lidé vypadají. Důkladně se holí po celém těle, pravidelně chodí do solária, cvičí ve značkových nátělnících nebo širokých halenách a kalhotách. Většinou se spíše netetují, když už ale ano, tak převažují plaménkové vzory a čínské znaky (Fila in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 83).

2) Lifteri, siloví trojbojaři, silovkáři

Ti používají svaly, právě aby překonali co největší váhy, nejdůležitější je výkonnost nervové soustavy a už ne svaly. Jejich zástupci si holí hlavy, ale nechodí do solárií, tetování nejsou výjimkou, používají různé opasky a bandáže a stravu si

nehlídají, jedí spíš více. Hlavní náplní jejich snažení je dřep, bench press² a mrtvý tah. Používají hojně anglicismy a posilovně říkají „gym“ (Fila in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 86).

3) Funkční trénink

Nejde zde o silové výkony ani vzhled, ale o kondici, výdrž, obratnost a výbušnost. Cvičí tak současně více lidí, kteří si pak navzájem mohou porovnat své výkony. Mohou k tomu používat různé pomůcky, jako jsou například medicinbaly nebo závažné kruhy. Údajně se těmito metodami nejlépe hubne (Fila in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 89), ale je to také záležitost módní, o čemž svědčí například v současnosti velice rozšířená zumba.

6.5. Hráči počítačových her

Mnoho publikací se mi v souvislosti s tímto tématem do rukou nedostalo. Většina z nich nezapadala do konceptu této práce v tom slova smyslu, že nepostihovala ani tak psychologickou nebo sociologickou podstatu oněch hráčů, ale zohledňovala spíše ony hry jako takové, co se týče kvality grafiky a podobných spíše technických záležitostí nebo naopak závislost na hrách, což také není prvoplánovým předmětem této práce.

Přesto jsem se však rozhodla problematiku hráčů počítačových her do této bakalářské práce zařadit, pokládám je totiž také za jistý druh subkultury, což blíže osvětlím v praktické části. Vycházet tedy budu spíše z mých vlastních zjištění než z teoretické literatury. Pokládám tuto tematiku v současné době za velice důležitou. Vždyť i děti, které ještě chodí do mateřských školek, dnes umí ovládat počítače lépe než lecjaký dospělý, což vím i z vlastní zkušenosti.

Jistě se dá namítnout, že žijeme ve světě pokročilé vědy a vyhnout se soudobým technickým vymoženostem je prakticky nemožné. Domnívám se však, že někde by měla být stanovena ona hranice, kdy se jedná o zábavu a dá se tedy mluvit o určité subkultuře, kterou spojuje radost ze hry a setkávání se s podobně smýšlejícími jedinci a kdy už se jedná o závislost. Tímto případem se však v této práci zabývat nechci, i když mezi těmito dvěma póly existuje jen velmi křehký přechod. Považuji však za nutné tento rozdílný pohled na hraní počítačových her zmínit. V obou případech však

² Tlak vleže na lavičce

není výjimkou, že hráč se od svého počítače nehne několik hodin v kuse a strádá tak jak jeho fyzická stránka, tak ta psychická.

V následující praktické části se budu v tomto ohledu věnovat právě oné subkultuře, která našla v počítačových hrách zalíbení, jejíž zástupci hrají sami doma nebo se setkávají například i na víkendových sešlostech, aby každý vzal svůj soukromý počítač, navzájem je propojili různými kabely a ostatním příslušenstvím, společně hráli, bavili se o novinkách, které se za poslední dobu na trhu objevili, a v tomto duchu trávili společný čas.

6.6. Přehled dalších mládežnických subkultur

Pro kompletní přehled o mládežnických subkulturách, které se na našem území vyskytují, uvedu v této podkapitole ty nevýznamnější z nich. Už jim však nebudu kvůli rozsahu práce věnovat takový prostor, jako byl věnován subkulturám, které jsou východiskem pro praktickou část této bakalářské práce.

Gothic rock

Tato subkultura vznikla koncem 80. let. Termín „*Gothika*“ označuje hudební styl, který má kořeny v tzv. černém gotickém romantismu. Jednalo se o literární hnutí, které působilo na konci 18. století. Zabývalo se záhadami, smrtí nebo také okultismem. Původ má tato subkultura ve Velké Británii a Spojených státech. Pro její stoupence je charakteristické uctívání temnoty a tajemna a jejich image je hororová. Jejich oblíbenou barvou je černá, protože je výrazem truchlení. Typické je také výrazné černé líčení. Gothic rock má kořeny v punkrocku (Smolík, 2010, str. 230)

Emo

Částečně souvisí s gothic rockem. Název této subkultury je odvozen od slova emotivní. Je považován za „*podstyl gothic rocku a punk rocku*“. Jedinci, kteří tento styl vyznávají, jsou melancholičtí, frustrovaní a psychicky nevyrovnaní. Hudba už neslouží jen k zábavě, ale je prostředkem k emocionálním prožitkům a zamyšlení. Texty jsou o vysvětlení vnitřních pocitů deprese, o sebevražedných tendencích, sebepoškozování a nešťastné lásce. V tom se také hodně podobají gothic rocku. Jejich image je snadno rozpoznatelná, nosí černé vlasy česané na patku, světle modré džíny, pásky s cvočky, odznáčky, tenisové nátepníky na zápěstí, občas i piercing, nehty nalakované na černo a černé oční stíny nosí jak dívky, tak i chlapci (Smolík, 2010, str. 232).

Punk

Tato subkultura byla podobně jako skinheads projevem „*snahy městské dělnické a studentské mládeže o autenticitu a přirozenost ve svém cítění a projevu*“. Tyto pocity byly projevovány hlavně hudbou, ale jedná se i o širší společenský jev. Má své místo v kultuře obecně, ale i v sociální a ekonomické oblasti. Punk vznikl v 60. letech v USA a Velké Británii. Samotný pojem „punk“ má více významů, dal by se však přeložit jako příslušník gangu, prostě něco jako mladý výtržník (Smolík, 2010, str. 170).

Charakteristickým oblečením jsou vysoké boty, potrhané džíny, kožená nebo džínová bunda „křivák“, jako doplňky spínací špendlíky nebo oznaky, na hlavě nosí barevné „čiro“ nebo vlasy různě rozčuchané (Buryánek, 2005, str. 166).

U nás se objevili koncem 70. let, což samozřejmě stávajícímu režimu nebylo po chuti. Kapely dostaly zákaz vystupování a jejich stoupenci byli pronásledováni StB. Skutečný nástup punku nastal podle Smolíka až v polovině 80. let, kdy se stal součástí undergroundu (Smolík, 2010, str. 189).

Skinheads

Tato subkultura vznikla ve Velké Británii na konci 60. let 20. století. Jsou vedeny spory o tom, zdá nemá jen rasistickou podstatu. Název znamená volně přeložen do češtiny „holé hlavy“, někdy se používá i název „holé lebky“. Inspirací jim byli západoindičtí emigranti a bílé dělnické třídy. Jejich uniformou je tedy holá hlava, vysoké boty, džíny, kostkovaná košile nebo sportovní trika, někdy i tetování a později i americké letecké bundy, tzv. bombery. Jsou proslulí pěstováním kultu mužnosti, násilí, patriotismu a důraz byl kladen na dělnický původ. Terčem jejich násilí se stali barevní imigranti (Smolík, 2010, str. 132).

Buryánek upřesňuje, že své kořeny mají skinheads v 50. letech na Jamaice. Předchůdci byli jamajští přistěhovalci v Británii, Rudeboys a angličtí Hard Mods, jejichž podstatou bylo ještě antirasistické smýšlení, až druhá vlna v 80. letech začala smýšlet pravice (Buryánek, 2005, str. 154). Samozřejmě že existuje mnoho druhů a odnoží, vzhledem k rozsahu této práce se jim však věnovat nebudu.

U nás se skinheads rozšířili po roce 1989, řada jejich stoupenců vzešla z punku. Při vzniku této subkultury u nás byli hlavně studenti a intelektuálové a neměla dělnické kořeny jako ve zbytku Evropy, rasistickou ideologii však od nich přebrali. První skinheadská skupina byla Orlik. (Smolík, 2010, s. 144). Jejich texty byly jednou z podnětů pro vznik jakési české verze skinheads tzv. kališníků, kteří stojí proti nacismu

a fašismu, rasismus jim však cizí nebyl. Díky nim došlo k rozkvětu této subkultury hlavně v 90. letech u nás (Charvát, 2007, str. 146).

Neonacisté

Jeho zastánci se otevřeně hlásí k antisemitismu, rasismu a popírají holocaust. Jejich cílem je vyvolat národně-sociální revoluci a chtějí vyzdvihnout čistou árijsou rasu v Evropě. Jejich symboly jsou hákové kříže, německé orlice, ale i čísla 18 (pořadí počátečních písmen Adolfa Hitlera v abecedě) a 88 (pořadí počátečních písmen sousloví Heil Hitler v abecedě). Někteří z nich mají stejnou image jako skinheads, ale není to nutností. Agresivně se ve svých projevech nevyhýbají (Buryánek, 2005, str. 155).

Taneční scéna

Tato subkultura vznikla v Anglii a předcházela jí tzv. travellerská hnutí. Ta se vyznačovala nekonformitou a hlavně nesouhlasem s komerční společností. Toto od nich moderní taneční scéna převzala a její protagonisté také vyznávají „*odpor k neustálé honbě za hospodářským růstem, která v celkovém důsledku přinese globální zkázu.*“ První technoparty (house párty) u nás se konaly roku 1992 v Praze. Jistým fenoménem v našem prostředí se stal CzechTek, tedy hlavně ten, co se konal v roce 2005, kdy došlo k rozsáhlému policejnímu zásahu a k četným zraněním na straně technařů i policistů. (Smolík, 2010, str. 233-243)

„Technaři“ poslouchají velmi hlasitou monotónní hudbu, na kterou tančí. Cílem je dojít ke změněnému stavu mysli. Potřebují proto, aby jejich tělo vydrželo až několikahodinové zmítání těla v rytmu hudby a využívají k tomu nejrůznějších stimulačních prostředků, jako je extáze, LSD, lysohlávky nebo marihuana. Image, co se zevnějšku týče, není nijak extrémně vyhraněná (Buryánek, 2005, str. 167).

Hip hop

Hip hopová hudba má výrazný rytmus a texty. Jedná se také o taneční styl a současná mládež se o něj zajímá z hlediska módních trendů. Typické jsou široké kalhoty, volné mikiny, které mají kapuci, bílé a černé náčelníky, trika dlouhá až ke kolenům, tenisky, které mají rovnou podrážku, řetězy s masivními přívěsky, čepice s rovným kšiletem a jiné doplňky (Pospíšil, 2008, str. 37).

Graffiti

Název této subkultury pochází z řeckého slova „*graphein*“, které bylo původně používáno k označování různých nápisů nebo maleb vyškrabávaných do zdi. Dnes se pod tímto názvem skrývají „*specifické výtvary lidí, kteří se označují za wristery či sprejery a tvoří značně heterogenní subkulturu.*“ Některé názory tvrdí, že těmito „výtvarnými“ projevy chce mladá generace poukázat na hloupost soudobé komerční společnosti. Tato subkultura je úzce provázaná s hip-hopovou scénou. Hip hop totiž zahrnuje graffiti, breakdance, DJing³ a MCing⁴. Poprvé se tento fenomén objevil v médiích v roce 1971 v USA (Smolík, 2010, str. 192, 196). V České republice se první graffiti objevily až po roce 1989 (Smolík, 2010, str. 198)

Hippies

Slovo „*hippies*“ je odvozeno z anglického černošského slangu, kde „*hip*“ znamenalo chytrý. Hippies navázali v 60. letech na beat generation a hlásali mír, lásku a nenásilí. To vše bylo reakcí na válku ve Vietnamu. Odmítali hlavně rasismus a imperialismus. Významným mezníkem pro tuto subkulturu byl rok 1969, kdy se uskutečnil legendární festival Woodstock (Smolík, 2010, str. 113).

Hippies měla charakter „*citové revoluce*“ a jedním z jejích hlavních přesvědčení bylo, že vztahy mezi lidmi mají být založeny na zásadě rovnosti, upřímnosti a bratrské lásky. Přitom materiální a prestižní hodnoty úplně zavrhli, důraz naproti tomu kladli na základní a tradiční lidské city a hodnoty (Smolík, 2010, str. 118).

U nás byli hippies v 70. letech u vzniku tzv. undergroundu a v 80. letech šlo o projevy tzv. alternativní mládeže, ale žádné významnější následky to s sebou neneslo. Několik lidí, kteří sympatizovali s tímto přesvědčením, tedy chtěli být hippies, tady bylo, ale nebylo jim to politickým systémem umožněno (Smolík, 2010, str. 125).

Rastafariáni

Podstatná je pro ně filosofie přírody, pacifismus a někdy vegetariánství. Původ má tato subkultura na Jamaice. Její průkopníkem byl hudebník Bob Marley. Typické je pro ně kouření marihuany, červená, žlutá a zelená barva a na hlavě nosili dread locky. (Buryánek, 2005, str. 167). U nás se v poslední době zviditelnili prostřednictvím Michala Šepse, který soutěžil v jedné z televizních pěveckých soutěží.

³ DJing – základní prostředek k vytváření hiphopové hudby (Weiss in Smolík, 2010, s. 193)

⁴ MCing – rap, vokalizace textu do rytmu hudby (Weiss in Smolík, 2010, s. 193)

III. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části této bakalářské práce bych chtěla navázat na část teoretickou, kde jsem popsala některé důležité pojmy, které souvisí s problematikou subkultur mládeže, dále jsem charakterizovala období adolescence jako specifické vývojové období, životní styl a hodnotový systém mládeže, popsala jsem také nejdůležitější teorie a školy pojednávající o subkulturách mládeže a některé vybrané subkultury mládeže s důrazem na ty, které jsou východiskem pro část praktickou. V praktické části práce se tedy pokusím prostřednictvím kvalitativního šetření získat na toto téma detailnější informace, které získám rozhovory se sympatizanty či reprezentanty těchto vybraných subkultur.

1. Východiska výzkumu

Tematika subkultur mládeže mě vždy velice zajímala. Jelikož jsem před třemi lety dokončila studium oboru Učitelství českého jazyka a občanské výchovy, měla jsem již při nejrůznějších praxích možnost se setkat se studenty nebo žáky, kteří byli nějakým způsobem odlišní od většiny. Někdy byl tento rozdíl vidět na první pohled, ale někdy jsem se o rozdílném životním stylu nebo hodnotách oněch žáků dozvěděla, až když jsem je blíže poznala.

Každopádně jsem přesvědčená, že v současné společnosti, která mladé lidi vede k tomu, aby byl každý individualitou a měl vlastní názor, bude lidí, kteří smýšlejí jiným způsobem, oblékají se jinak nebo se chovají jinak než většina, jen přibývat. V souvislosti s tím je podle mého názoru důležité, abychom tyto lidi lépe poznali, abychom s nimi dokázali efektivněji komunikovat.

Toto se týká samozřejmě celé populace, ale nejvíce těch, kteří kromě rodiny nějakým způsobem působí na výchovu a vzdělávání dětí a mládeže, čili pedagogů, výchovných poradců, speciálních pedagogů, školních psychologů a dalších pracovníků. Tato práce ale může poskytnout informace všem těm, kteří mají zájem o to být tolerantní, netrpět předsudky a neřídít se ve svém chování a jednání pouze stereotypy.

Pro všechny výše uvedené by mohla být tato práce doufám přínosem v tom smyslu, že se pokusí seznámit s některými vybranými subkulturami mládeže prostřednictvím jejich jednotlivých zástupců.

2. Cíle práce a výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce je detailněji popsat vybrané subkultury mládeže.

2.1. Dílčí cíle

- 1) Popsat subkultury mládeže teoreticky, resp. shromáždit dosavadní odborné názory na problematiku subkultur mládeže.
- 2) Získat detailnější pohled na život jednotlivých zástupců těchto subkultur, resp. získat výpovědi reprezentantů vybraných subkultur a komparovat tento pohled "zevnitř" s názory odborníků na danou problematiku.
- 3) Zjistit, jak příslušníky těchto subkultur ovlivňuje sympatizování s nimi v jejich pohledu na vlastní životní styl a tento životní styl popsat.
- 4) Zjistit, jak příslušníky těchto subkultur ovlivňuje sympatizování s nimi v jejich pohledu na svůj vzhled nebo image a jejich vzhled popsat.
- 5) Zjistit, jak příslušníky těchto subkultur ovlivňuje sympatizování s nimi v jejich pohledu na vlastní hodnotový systém a tento systém popsat.
- 6) Zjistit, jak příslušníky těchto subkultur ovlivňuje sympatizování s nimi v pohledu na vlastní sebehodnocení.

2.2. Výzkumné otázky

Na základě cílů, které jsou uvedeny výše, jsem zformulovala tyto výzkumné otázky:

- 1) Jaká jsou specifika života zástupců jednotlivých subkultur, která jsou ovlivněna právě sympatizováním s těmito subkulturami. Jak popisují svůj vztah k dané subkultuře?
- 2) Jak vnímají reprezentanti vybraných subkultur svůj životní styl a jak je jejich pohled ovlivněn přináležením k nim?
- 3) Jak vnímají reprezentanti vybraných subkultur svůj vzhled nebo image a jak je jejich pohled ovlivněn přináležením k nim?
- 4) Jak vnímají reprezentanti vybraných subkultur svůj hodnotový systém a jak je jejich pohled ovlivněn přináležením k nim?
- 5) Jak vnímají reprezentanti vybraných subkultur sami sebe, jaké je jejich sebehodnocení a jaký má toto sebehodnocení vztah k členství v subkultuře?

3. Metoda práce

Metodu výzkumu jsem zvolila kvalitativní a technikou sběru dat je polostrukturovaný rozhovor, ve kterém budou kladeny otevřené otázky. Pro téma této práce se kvalitativní metoda podle mého názoru hodí více, jelikož půjde o hlubší vhled do problematiky. Metoda polostrukturovaného rozhovoru mi poskytne více prostoru při jeho samotné realizaci v tom smyslu, že mi může pomoci odkrýt i informace, které by v rozhovoru strukturovaném mohly zůstat skryty. Tazateli totiž dává větší prostor v tom, jak klást otázky a může je pak ještě blíže specifikovat. Odpovídající respondent má jistou volnost v tom, jak se k jednotlivým otázkám vyjádřit.

Výhody neformálního polostrukturovaného rozhovoru spočívají podle Hendla (2005, str. 175) právě v tom, že tento typ rozhovoru zohledňuje individuální rozdíly. Otázky mohou být individualizovány, tak aby komunikace měla hlubší charakter a využilo se bezprostřednosti tohoto rozhovoru.

Rozhodla jsem se při vyhodnocování rozhovorů nepoužít kódování, a to z toho důvodu, že povedu rozhovory se zástupci několika různých subkultur a mým cílem nebude v nich hledat nějaké pravidelnosti, ale jít po hlubších významech v každém z nich zvlášť. Zvolila jsem si jen určité oblasti, na které se budu při realizaci a následném vyhodnocování rozhovorů soustředit. Těmito oblastmi jsou, jak již bylo nastíněno při formulování cílů a výzkumných otázek, informace o subkultuře samotné, životní styl, vzhled nebo image, hodnotový systém respondentů a ovlivnění jejich pohledů na tyto oblasti právě sympatizováním s jednotlivými subkulturami.

Jedná se o různorodý výzkumný vzorek, přičemž každý respondent se vyznačuje jistými specifiky, která se nedají nějak porovnávat mezi sebou navzájem. Dají se však do jisté míry zobecnit a zjištěné informace aplikovat na celou subkulturu. Dá se tedy říci, že výsledky tohoto výzkumu v jeho závěru porovnam s teoretickým rámcem práce, tedy s informacemi, které jsem našla o jednotlivých subkulturách v odborné literatuře, a vyvodím jisté závěry.

Otázky jsou spíše jen odrazovým můstkem pro to, jakou cestou se může celý rozhovor ubírat, a jak se může vyvíjet. Respondentovi bude dán takový prostor, jaký on sám bude k odpovídání potřebovat. Prostředí budu volit také podle preferencí respondentů tak, aby se hlavně oni cítili příjemně a ničím nerušeně. Příklady otázek, které mohou v rozhovorech zaznít, jsou uvedeny v příloze č. 1.

4. Výzkumný vzorek

Pro výzkum, který je součástí této bakalářské práce, jsem si vybrala subkultury, které jsou podle mého názoru v současné době méně v povědomí společnosti. Jsou buď relativně nové, nebo naopak období svého největšího rozkvětu mají už za sebou. Bude se jednat o subkultury hooligans, metal, skate, meatheads a hráči počítačových her. Rozhodla jsem se tak proto, že si myslím, že například o skinheads nebo punku toho bylo napsáno mnoho. Chtěla bych se proto zaměřit na ty subkultury, které jsou široké veřejnosti méně známé, jako například meatheads nebo na ty, které sice vznikly již dávno, jako například metal, ale nyní nepatří přímo na výsluní, stále se k nim však hlásí určité procento mladých lidí.

Respondenty jsem pro svůj výzkum vybírala na základě kontaktů od mých známých a prostřednictvím sociálních sítí, tak jsem se dostala k prvním z nich. Na základě známostí s nimi mi pak byli ve většině případů doporučeni další respondenti z dané subkultury. Více informací o navazování kontaktů uvedu v další kapitole a pak na počátku každého z rozhovorů.

V cílovém výzkumném vzorku bylo tedy deset osob, které jsou prokazatelně příslušníky některé z uvedených subkultur. Ti musejí samozřejmě také spadat do věkové kategorie „mládež“, která je podle většiny autorů vymezená věkem 10-20, ale většinou i více let. Věk výzkumného vzorku se samozřejmě bude blížit spíše té vyšší věkové hranici, protože u mladších jedinců se ještě jejich zájmy často mění a nemají stálejší podobu. Já jsem ke svému výzkumu potřebovala někoho, kdo je o příslušnosti k některé ze subkultur pevně přesvědčen. Jako hranici jsem si tedy zvolila „členství“ v subkultuře nebo spíše sympatizování se subkulturou delší než jeden rok. Téměř všichni mí respondenti však tuto hranici překročili dokonce několikanásobně a jsou tedy se subkulturou více než sžití. Problematická je pouze subkultura hráčů počítačových her, její specifika v této oblasti objasním níže.

Počet deset respondentů, tedy dva respondenti od každé subkultury, je podle mého názoru pro rozsah bakalářské práce plně dostačující, jelikož se jedná o šetření hlubšího rázu.

5. Realizace výzkumu

Kontakty na jednotlivé respondenty jsem získala, jak již bylo uvedeno výše, díky známostem ze svého okolí. Napsala jsem jim buď email nebo jsem je zkontaktovala prostřednictvím některé z sociálních sítí, nejčastěji se jednalo o FACEBOOK. Po navázání kontaktu s prvním zástupcem z každé z pěti subkultur jsem od něj ve většině případů obdržela kontakt na dalšího možného respondenta.

Takto kontaktování probíhalo, až na zástupce subkultury hooligans a meatheads. V případě hooligans jsou oba respondenti na opačných stranách jistého sporu, který bude popsán v rozhovorech. Na oba dva jsem dostala kontakty od známých ze svého okolí. Pokud se jedná o respondenty meatheads, také na ně jsem kontakt dostala nezávisle na sobě od svých známých. U ostatních třech subkultur mě první zkontaktovaný odkázal na dalšího.

Ve většině případů respondenti s rozhovorem souhlasili, opět až na zástupce subkultury hooligans, kde jsem byla jednou odmítnuta. Po navázání kontaktu s jednotlivými respondenty jsem se jim představila a vysvětlila jim své záměry. Popsala jsem, co je tématem a náplní mé bakalářské práce. Ujistila jsem je o tom, že informace, které od nich v rozhovorech získám, budou použity právě a jen pro účely této práce. Popsala jsem jim, jak bude naše spolupráce probíhat a vysvětlila, že na všechny mou kladené otázky budou odpovídat dobrovolně podle toho, jak oni sami uznají za vhodné.

Místo rozhovoru a prostředí jsem také ponechala jejich výběru, mělo se však jednat o nějaké neutrální běžně dostupné místo. Většinou to byla místa, která běžně navštěvují a která jsou jim nějakým způsobem blízká. Podmínkou bylo, abychom zde měli klid a nebyli ničím a nikým rušeni. Důraz jsem kladla na to, aby se v místě setkání cítili příjemně. Všechny rozhovory byly realizovány v období od listopadu 2011 do března 2012 včetně.

Na začátku každého rozhovoru jsem se respondentům opět představila a znovu zopakovala podmínky naší spolupráce, aby bylo vše jasné a nedošlo k nějakým nedorozuměním. Požádala jsem je, aby mi na úvod řekli něco o sobě, svých vlastnostech, vzdělání, rodinném životě a vztazích, přátelích a koníčcích. Tyto informace jsou umístěny v Informacích o jednotlivých respondentech, tedy v jakýchsi medailoncích v příloze 2.

V průběhu samotného rozhovoru jsem se snažila se všemi respondenty mluvit srozumitelně, otevřeně a držela jsem se pomocných otázek, i když jsme byli často rozhovorem zavedeni jinam. Pokud mě nějaká informace zaujala, použila jsem další otázky, které doplnily celkový obrázek o daném tématu.

Každý z rozhovorů trval jinak dlouho, většinou se jednalo o časové rozmezí jedné až dvou hodin, žádný z nich však dvě hodiny nepřekročil. Do tohoto časového intervalu počítám i počáteční seznámení a získávání informací, které jsou uvedeny v medailoncích.

Měla jsem původně v úmyslu použít pro zaznamenání rozhovoru diktafon, ale u některých respondentů by mohl působit rušivě pocit, že jsou nahráváni. O jejich odpovědích a o jiných informacích, které jsem se v průběhu rozhovorů dozvěděla, jako jsou gesta, mimika, způsob mluvy a jiné, jsem si vedla pečlivé záznamy. Nonverbální projevy respondentů by se také na diktafon zaznamenat nedaly, každopádně někdy mohou být právě tyto nonverbální projevy dalším cenným zdrojem informací.

6. Rozhovory

Zde uvedu jednotlivé rozhovory, které jsou přepisem mých poznámek ze setkání s respondenty. Na počátku každého rozhovoru vždy uvedu okolnosti našeho setkání a atmosféru, která ho provázela. Nespisovné výrazy jsem se rozhodla v těchto prepisech ponechat. Všechny rozhovory jsem se snažila zachytit co nejvěrněji.

6.1. Václav – hooligans

Václav se cítí v restauračních zařízeních jako ryba ve vodě, takže i místem našeho setkání bylo jedno z nich. Jednalo se o menší pivnici v centru města Českých Budějovic, kterou Václav sám vybral. Podle toho, jak se zde suverénně pohyboval, ji zřejmě i často navštěvuje se svými přáteli. Na první pohled vypadal Václav sympaticky, ale bylo vidět, že si drží jistý odstup.

Kontakt na Václava jsem dostala přes jednoho mého spolužáka ze základní školy, který s ním pak dál chodil na školu střední. Představila jsem se mu a vysvětlila důvody našeho rozhovoru. Hned na začátku jsem ho také ještě jednou ujistila o tom, že vše, co se zde dozvím, použiji jen pro účely mé práce a nikdo se nedozví jeho pravou identitu. Svěřil se mi s tím, že jen tak někomu o svých zálibách, které se týkají „chuligánství“, nevypravuje, ale jelikož jsem se k němu dostala přes jeho dobrého známého, k rozhovoru svolil. Jsem si ale jistá tím, že pokud bych měla možnost se s ním seznámit blíže, byl by určitě i sdílnější. Bohužel to mé ani jeho časové vytížení nedovolilo a jednalo se o jednorázový rozhovor. Určitě je to také tím, že se jedná v jistých ohledech o značně choulostivou tematiku.

První otázka, kterou jsem mu položila, byla: *„Jak a za jakých okolností ses poprvé setkal s hooligans?“* Odpověděl bez rozmýšlení: *„Po maturitě, přes kamaráda. Vždycky jsem za jednu sousední vesnici fotbal hrával, takže jsem k tomu měl blízko od malička. Na ligový zápasy jsem se ale moc často podívat nebyl. Jenou mě ten kámoš, vzal s sebou se na Dynamo podívat. Ta atmosféra byla něco úplně jiného, než jsem čekal, tak jsem začal chodit častěji, až se ze mě stal jeden ze skalních fanoušků. Když jsem se se všemi seznámil blíž, vzali mě s sebou jednou i po zápase, a tím to všechno začalo.“*

Druhá moje otázka byla zaměřená na to, jak by to jejich „fanouškovství“ nějak jednoduše popsal, jaká jsou první slova, která ho v souvislosti s tím napadnou. Odpověď

zněla jasně: „*Soudržnost a adrenalin, soudržnosti si taky nejvíc cením. Držíme všichni při sobě, a to až do konce. Vím, že se na ostatní můžu bez výjimky v každé situaci spolehnout.*“

Další otázkou jsme se začali dostávat blíže k jádru věci a zněla: „*Kam se podle Tebe ubírá budoucnost této subkultury?*“ Na výrazu jeho tváře bylo vidět, že tato otázka ho poněkud znervózněla, ale odpověď zněla: „*I přes pokusy vlády a policie s námi skoncovat si myslím, že dokud tu bude fotbal, budou tu i hooligans. Situace v Budějčích teď není zrovna růžová. Hodně se změnilo díky problémům, který před pár lety nastaly.*“ K tomuto tématu jsme se pak ještě dál vrátili. Myslím, že jak jsme se postupně poznávali, našel ke mně i v této oblasti větší důvěru.

Čtvrtá otázka v pořadí zněla: „*Jak velkou součástí Tvého života tato subkultura tvoří?*“ Václav odpověděl: „*Pro někoho je to odreagování na nedělní odpoledne, ale pro nás, kdo to berem vážně, je to daleko víc než to. Je to součástí našeho života. Neumím si, aspoň v současnosti, představit, že bych se mezi kluky už nemohl vrátit.*“

Moje další otázky směřovaly k životnímu stylu a úpravě jeho zevnějšku. Otázka tedy zněla: „*Ovlivnila Tě příslušnost k této skupině nějak ve vztahu k Tvému zevnějšku?*“ Odpověď: „*Tak hlavně asi tetování*“ Václav už na první pohled nebyl žádný třasořítko a respekt, který vyzařoval, ještě umocňovala jeho velká tetování, která vyčuhovala z rukávů trika. „*Mám je ještě na zádech a na obou nohách. Většina kámošů je má, tak jsem jednoho dne do tetovacího salónu taky zašel. Od té doby už mi jen přibejvají. Myslím, že to k našemu stylu patří. Bolest se dá vydržet a tady v tom případě není zbytečná a je možná i důležitá.*“

Na otázku, jestli změnil díky příslušnosti k hooligans zevnějšek ještě nějak jinak, například ve vztahu k jeho oblečení nebo účesu, odpověděl: „*Účes ne, ale nápisy na triku jsou k tématu. Vlasy má totiž ostříhané velice na krátko, což nosí i většina jeho kamarádů. Na tričku měl malý nápis „Hoolifans – streetfighter“, což opravdu tematické je, mělo také jeho prý oblíbenou černou barvu. (Barvy klubu Dynama Českých Budějovic jsou černá, bílá a růžová.) Jinak chodím prostě oblečený v tom, co je mi pohodlný.*“

I nadále jsem kladla otázky, které se týkají životního stylu: „*V čem jiném byl ovlivněn Tvůj životní styl?*“ Bylo vidět, že tato otázka ho vyloženě potěšila a odpověděl: „*Začal jsem dělat bojový sporty. Dělal jsem toho už víc, ale nejradši ze všeho mám kickbox. Bylo potřeba, abych se něčemu takovému začal věnovat. Skoro všichni, kdo se okolo hooligans točí, něco takového dělají.*“

Také mě velice zajímala odpověď na otázku, jestli existuje něco, v čem si myslí, že se s hooligans nebo aspoň s tím, jak jsou vnímání veřejností, rozchází. Odpověď zněla takto: *„Je to asi vandalismus, navíc taky politický názory ostatních hooligans jdou tak nějak trochu mimo mě. O politiku jsem se nikdy nezajímal a ničit majetek ostatních mi prostě a jednoduše nic zajímavého nepřináší.“*

Dále jsme se už dostali k problematice hodnot a hodnotové orientace: *„Jaké hodnoty považuješ v životě za nejdůležitější?“* Odpověď zněla: *„Tak asi jako pro každého, rodina, svoboda, zdraví a tak dále. Já jsem na to navázala otázkou: „Jsou některé z nich ovlivněny příslušností právě k této subkultuře?“* Na kterou mi odpověděl: *„Určitě ne, svoboda a svoboda názoru pro mě je a byla důležitá vždycky, dokonce ještě před tím, než jsem se dal k hooligans. Svými hodnotami se v životě prostě snažím řídit. Člověk by se totiž něčím řídit měl.“*

Můj následující dotaz směřoval k Václavovu okolí a ptala jsem se na to, jak jeho kamarádi, spolužáci a rodiče reagovali a reagují na jeho přesvědčení, jestli ho akceptují nebo se díky němu někdy dostal s někým do konfliktu. Odpověď mě do jisté míry překvapila: *„Rodiče tím nezatěžuju a ostatní jsou jen zvědaví.“* Rodiče do teď o jeho angažovanosti v hooligans zřejmě nic moc neví. *„Naši možná něco tuší, ale nemluví mi do toho, protože ví, že s tím stejně nic nenadělají. Kamarádi se ze začátku ptali, ale nikdy jsem jim moc o svém soukromí a těhle věcech nevyprávěl, myslím třeba kámošům ze školy a tak. Většinu kamarádů mám ale právě mezi hooligans, a ty o tom víš.“*

Nakonec jsme se po vzájemném oťukávání přece jen dostali k jádru věci, co se životního stylu hooligans a povědomí o nich týče: *„Co říkáš na to, jakou mají ti opravdu praví hooligans ve společnosti pověst v tom smyslu, že se o nich říká, že fandění fotbalu je u nich až na druhém místě a důležitější je násilí a vybití se?“* Odpověď zněla: *„Tak to je pravda, násilí a vybití se je to hlavní a fotbal je jen záminka, i když ho většina z nás jinak normálně sleduje. V médiích je ale vidět jen demolování stadionů a potyčky s policií, a to je všechno, co o tom lidi ví. Proto ta nálepka, která nám už zůstane. To ale to není podstatou pravejch hooligans. My se setkáváme na místech, kde nás není vidět a nikoho neobtěžujeme. Tam začíná náš třetí poločas.“* Na otázku, jestli se sám zúčastnil nějaké větší potyčky, odpověděl, že ano, ale nechtěl se k tomu dál vyjadřovat. Přece jen zafungovala nejspíš jistá obava z toho, že by se jisté informace mohly dostat prostřednictvím mé práce do rukou, ve kterých by jemu a jeho přátelům mohly způsobit nemalé obtíže.

Získala jsem však ještě tu informaci, že se často schází se svými protivníky v českobudějovické Stromovce, a že tato utkání mají svá vlastní striktní pravidla. *„Místo, čas a počet lidí se domluví předem většinou přes telefon. Sejde se vždycky stejnej počet lidí na obou stranách a všichni musí přijít beze zbraní. Důležitým pravidlem je to, že pokud už někdo leží bezvládně na zemi, nikdy ho nikdo nesmí dodělat“*. Václav byl prý i sám při tom, když se stala na obou stranách větší zranění, než jsou jen modřiny a odřeniny.

Na závěr jsem ho požádala, aby mi nějakým způsobem zrekapituloval současnou situaci stavu hooligans v Českých Budějovicích, a jak se do této situace dostali: *„Stávající situace je asi taková, že po příchodu Poborskýho začaly na stadionu změny. Sektor určený pro nás je oddělený od sektorů ostatních fanoušků nejen plotem, ale má i vlastní hlídanou bránu. Může se tam jen po přihlášení do klubu fanoušků, což nikdo z nás neudělá. Nikdo nechce v případě, že se něco stane, aby jeho jméno prověřovali. Teď se nás z původního počtu asi padesáti lidí schází pravidelně jen deset a na větší akce až dvacet. Je to tu rozdělený na chuligány a pravičáky, který s námi nechtěj většinou nic mít. Do týchle situace jsme se dostali po tom, co zavřeli kluky, který se snažili tyhle dvě skupiny dávat dohromady. Ale v poslední době to trochu ožilo po připojení kluků z Písku a Veselí.“*

6.2. Martin – hooligans

S Martinem jsem se sešla v domácí hospodě fanklubu českobudějovického hokejového Mountfieldu před zápasem. Bylo to prostředí, které je mu příjemné a cítí se tu dobře, vybral ho on sám. Jelikož se v ten den konalo jedno z utkání play off, byl plný očekávání, jak tento zápas dopadne a jak bude vypadat konec celé sezóny. Měl okolo krku šálu s nápisem Hockey club Mountfield České Budějovice a říkal, že dres má připravený v baťožu, který měl při příchodu na zádech.

Na Martina jsem dostala kontakt přes jeho a Václavova společného známého. Oni se však znají pouze zběžně. Moc dalších hooligans se mnou totiž zájem komunikovat nemělo, byla jsem tedy ráda, že svolil on. Jako všem ostatním jsem mu vysvětlila důvod našeho rozhovoru a ujistila ho o jeho anonymitě.

Náš rozhovor začal tím, že jsem chtěla, aby mi o sobě řekl pár informací, které jsem uvedla do medailonku, který je umístěn v příloze č. 2. Pak mě samozřejmě zajímalo, jak se vůbec k hooligans potažmo ultras dostal: *„Tak na hokej jsem začal chodit už jako malej capart, protože jsem ho od 7 let hrál aktivně, ale tak, jak fandím*

ted', jsem začal tak loni nebo předloni, takže asi tak. A na fotbal chodím jen pár let, ale za to patřím mezi ty nejhorší z nejhorších chuligánů, co znám z FC Baník Ostrava.“ (smích)

Dále mě zajímalo, mezi jaký typ fanoušků patří a jestli se řadí k nějaké jejich skupině oficiálně: *„Tak na hokeji patřím mezi B12, což jsou hokejový ultras a na fotbale mezi chuligány z Bazalů. Ale hokejový chuligáni jsou úplně jiný než fotbalový, protože na hokej se ještě zatím nedostalo to násilí, co je u fotbalu, i když v první lize už to je taky tak, že se domlouvají rvačky.“* Chtěla jsem vědět, co přesně znamená zkratka B12: *„Je to vlastně ten nejvyšší střed fanklubu, kde je nás asi tak okolo desíti. Staráme se o vymejšlení nových chorálů a choreografií.“*

Dál jsem chtěla, aby řekl pár slov, která si myslí, že tento druh fanouškovství charakterizují, jaké jsou podle něj jeho hlavní znaky: *„Hlavní znaky jsou hlavně patriotismus a nenávisť k ostatním týmům nebo městům, i když takový nejsou všichni.“* Na dotazy směřující k budoucnosti hooligans se vyjádřil takto: *„Tahle subkultura se ubírá do směrů, který se mi vůbec nelíbí, ale bohužel tato zem to řeší úplně špatně a nesmyslně, zákazy a nátlakem. S tím bohužel nic nenadělám. Ale určitá budoucnost to je vlastně taky. Starej styl fandění je pryč a tohle je budoucnost. Ať se nám to líbí nebo ne.“*

Chtěla jsem vědět, co pro něj znamená být součástí této subkultury a jestli ho členství v ní v něčem zásadním ovlivnilo: *„Je to velká součást mého života. Je to věc, kde se mohu jako člověk realizovat a projevit. Ovlivnila mě dost. Cítím i vidím tu změnu ve všem, co jsem předtím vyznával a vlastně i nosil. Změnilo se pomalu všechno. Víc jsem se přiklonil k pravicovému stylu života, i když to neuznávám nějak fanaticky, ale někdy názory po zkušenostech i měním.“* Dál se o politice moc bavit nechtěl, bylo na něm vidět, že se moc nechce pouštět na tenký led.

Přešli jsme tedy k otázkám zaměřeným na životní styl a na jeho změnu, popřípadě souvislost této změny s příslušností k hooligans a ultras. Přiznal, že částečně zde ke změně určitě došlo: *„Účes jsem nezměnil ale styl oblíkání ano. Místo věcí ze skateshopu nosím víc oblečení značek Hooligan a Everlast, což jsou jedny z hlavních chuligánskejch značek. Změnil se ale můj pohled na fandění jako takový, Motor a Baník jsou kluby mého srdce, za který jsem ochoten i prolít svou krev. Zní to špatně nebo asi i divně, ale je to tak.“*

Zajímalo mě také, jestli souhlasí se vším, co tato subkultura hlásá nebo se s ní v něčem podstatném rozchází: *„Ve většině případů souhlasím se vším, co mi ale vadí, je*

přístup policie k tomuhle životnímu stylu. To ale asi moc neodpovídám na tvoji otázku, co? (smích) „Odmítám zásadně krajní pravici a Hitlera plus další ty věci okolo. To už mi přijde přehnaný.“

Dál jsme se dostali k problematice hodnot: „Nejdůležitější je pro mě rodina, přátelé a samozřejmě klub. Hlavně díky tomu třetímu, co jsem jmenoval, mám občas trošku problémy s lidma, který jsou v mém okolí. Občas se přítelkyním nelíbí to, co dělám, ale bohužel v tom mě nikdo nezmění donucením. Musím sám chtít, a to zatím nechci. Až budu mít vlastní rodinu, tak to bude jiný, ale takhle to zatím je a bude. Většina lidí to jinak bere normálně, i když kamarádi, co jsou u antify⁵, to moc neberou, ale je to můj život. Je to můj názor a do toho jim prostě nic není. Prostě fandím, a to je můj život!

Zajímalo mě, co si myslí o násilí, které tenhle životní styl zákonitě provází. Jak se dívá na to, jakou mají hooligans a ultras v očích okolí pověst a co si myslí, když se například v médiích mluví o tom, že už ani nejde o fandění sportu, jako spíš o násilí samotné: „Na tom násilí a špatný pověsti něco je, znám i ultras, co se fakt chodí jen prát a dělat bordel. Takových je bohužel víc než dost. Mají vlastní fightkluby a tréninky přímo na fotbalový rvačky. Normálně se ty rvačky domlouvaj. A ta pověst tam už je a tu už nikdo nezmění. To podvědomí u lidí je a těžko je někdo bude měnit. Prát se ale bezdůvodně, v tom já žádnéj smysl nevidím.“

Chtěla jsem tedy vědět, zda se sám někdy zúčastnil nějaké větší rvačky: „Rvaček bylo už víc, ale vždycky to bylo vyprovokováno druhou stranou. Ať už to bylo od konkurenčního klubu nebo pořadatelský služby anebo nejhůř od policie, která je v tom nejhůřší!!! Proto ACAB!!! To je to nejhůřší u nás.“ Chtěla jsem vysvětlit, co to znamená ACAB⁶: „Je to výraz odporu k policii, státu a politice obecně. Znamená to „Všichni policajti jsou zmrdi“.“

Dál mě zajímaly potyčky podrobněji, prakticky jsem se dozvěděla podobné informace, jako v předchozím rozhovoru: „Jsou dva druhy potyček. Bud' jsou domluvený anebo spontánní. Domluvený jsou jednodušší v tom, že když jeden řekne

⁵ Antifa - antifašistické skupiny, které zastávají obvykle takzvaný militantní antifašismus. Zabývají se propagačními, informačními a praktickými formami boje se všemi autoritářskými ideologiemi a skupinami usilujícími o jakékoli formy útlaku, v první řadě s neonacismem a ultrapravicí (wikipedie.cz, 2012).

⁶ A.C.A.B - z anglického „All Cops Are Bastards“, což znamená „Všichni policajti jsou zmrdi“, jedná se o zkratku dříve užívanou především mezi bývalými vězni, má radikálně levicový původ, je však také používána radikální pravici a fotbalovými hooligans (wikipedie.cz, 2012).

dost, tak tím to končí, naproti tomu spontánní jsou ty nebezpečný, protože tam žádný stop není a končí to vždycky špatně.“

Zajímala mě také situace okolo českobudějovického Dynama, ale jak už mi Martin řekl na počátku rozhovoru, co se týče Českých Budějovic, tak tady fandí jenom hokeji a fotbalový tým číslo jedna je pro něj Baník Ostrava: *„O Dynamu toho moc nevím, protože se mezi BGB nepletu. BGB jsou „dynamici“ a já jsem „chachar“, což jsou chuligáni z Bazalů. Ale dost jich mezi BGB znám a v normálním životě jsou to lidi jako ty a já, většinou bys to ani nepoznala.“*

Na závěr jsem mu dala prostor, aby se vyjádřil k tomu, na co jsem se ho zapomněla zeptat a on na to zareagoval takto: *„Prostě to, jak to je, jsme si udělali sami a je na nás, jak to povedeme dál. Ale myslím, že pyrotechnika není zločin a že by měla policie vymizet ze stadionů.“*

6.3. Jana – metal

Jana na naši schůzku, která se konala na lavičce v parku před pedagogickou fakultou, přišla o čtvrt hodiny později. Byl jeden z prvních slunečných a teplejších jarních dnů, takže bylo jejím přáním sejít se někde na „čerstvém vzduchu“. Její vizáž byla výrazná, ale ne úplně odlišná od ostatních kolemjdoucích. Přišla v tmavém oblečení, kde hlavními barvami byla černá a rudá a barva jejích dlouhých vlasů byla černá rovněž. Líčení nebylo nikterak výraznější, než je obvyklé. Na první pohled se ale zdála být velice sympatická.

Seznámili jsme se, také jsem jí ještě jednou vysvětlila, o co se v rozhovoru bude jednat a že její jméno nebude nikde zveřejněno. Řekla mi, že když se o rozhovoru, který domluvila naše společná známá ze školy, dozvěděla, neměla proti němu žádné výhrady. Prý jí nedělá problém bavit se o svých zájmech ani za účelem rozhovoru do mé bakalářské práce. Celou dobu rozhovoru mluvila velice klidně, rozvážně a bezprostředně.

Rozhovor se ubíral podobným směrem, jako ten předchozí, a tak má první otázka byla orientovaná na její první zkušenost s metalem nebo potažmo s metalovou subkulturou. Na tuto otázku uměla odpovědět překvapivě přesně, a to když jí její známý řekl, že jim v kapele chybí jeden podstatný člen: *„Poprvé jsem přišla do kapely, když kluci hledali zpěvačku, a to v květnu roku 2008. Pak u nás došlo k několika změnám v obsazení a změnili jsme i název na finální „Niemor“, a to bylo v roce 2010.“*

Ptala jsem se jí, jestli by mi mohla o té kapele říci něco bližšího: „*Jedná se o metalovou kapelu tvrdšího ražení, ve složení dvě kytary, dva zpěvy (ženský vokál a mužský "hrdelní zpěv"), klávesy a automat.*“ Chtěla jsem ještě vědět, zda by se jejich kapela dala zařadit k nějaké odnoži metalu. Jana na to odpověděla, že se jedná o čistý black metal.

Na to jsem navázala otázkou, jak to s jejich kapelou vypadá v současnosti, jestli se ještě scházejí a odpověď zněla: „*Momentálně řekněme, že stagnujeme. Kluci se mezi sebou začali hádat vždycky, když se něco nedařilo. Měli jsme jedno období docela dost koncertů, a díky tomu jsme byli nuceni zkoušet častěji, někdy dokonce až třikrát do týdne, aby se to všechno stihlo sezkoušet. Pak se mělo natáčet naše v pořadí druhý CD a tady se to zlomilo. Přišla prostě ponorka a už bylo všem jasné, že si musíme dát pauzu. Jak to bude s kapelou dál, nikdo neví, ale myslím, že až si všichni odpočinou, zase se to vrátí do starých kolejí. Určitě jim to všem chybí stejně jako mě. Několikrát do roka ale přece jen zajedeme na nějaký z metalových festivalů. Jeden takový festival dokonce náš kapelník pořádá. Tam si obvykle zahrajeme naše největší hity.*“

Jana však díky přestávce její kapely na hudbu nezanevřela a účastní se dalších hudebních projektů: „*V současnosti zpívám ještě s menším uskupením, které má jen vokální charakter, jedná se sice o jiný styl, než je metal, ale nikdy jsem nebyla uzavřená jiným alternativám a dokonce mě to moc baví. Tím ale neříkám, že bych nebyla ráda, kdybysme se se starou kapelou dali zase dohromady.*“

V dalších otázkách jsem se chtěla více přiblížit jejímu osobnímu názoru na to, jak metal změnil její život a jak velkou součástí jejího života tato subkultura tvoří, odpověděla trošku smutně: „*Když kapela ještě fungovala naplno, jednalo se o téměř nepřetržitý kontakt s někým, kdo se okolo metalu točil. Zkoušky se konaly dvakrát týdně a koncerty zabíraly hodně času, do toho plánování CD a případných akcí. Navíc v kapele hraju se svým partnerem, tudíž mi muzika zasahuje i do osobního života.*“

Další má otázka byla: „*Ovlivnila Tě hraní v kapele a příslušnost k vaší skupině nějak ve vztahu k Tvému zevnějšku? Změnila jsi nějak styl oblékání nebo účes?* Tato otázka byla víceméně jasná už z prvního pohledu na ni: „*Z počátku určitě, ne že bych si natírala tvář na bílo a kolem očí měla tlustý černý linky, ale podstatně mi zčernal šatník a i barva vlasů. Nakoupila jsem si taky pár stylových šperků a jiných módních doplňků. Změna byla markantní, předtím jsem měla v oblibě spíš barevnou módu a vlasy rudé. S nástupem na vysokou se do mého šatníku zase postupně začínaly vracet i jiné barvy než černá. Vlasy jsem si ale tmavý ponechala a i černý oblečení mám pořád ráda.*“

Opravdu "metalově" se oblíkám víceméně jen na akce. K oboru, kterej v současnosti studuju, by se to podle mýho názoru ani jinak nehodilo.

Pak jsem se zeptala, jestli metal ovlivnil její život ještě v jiných věcech, než je oblečení a účes a odpověď na tuto otázku byla: *„Poznala jsem spoustu nových lidí, o kterých bych si za jiných okolností myslela, že jsou minimálně blázni, ale vlastně jsou úplně normální. A rozšířila jsem si hudební obzory.“* Na to jsem zareagovala otázkou, jestli existuje něco, v čem si myslí, že se s metalovou subkulturou rozchází nebo co už jí přijde příliš a odpovědí bylo: *„Pokud jde o extrém, tak bych opravdu nešla do toho, abych si třeba temně vymalovala a vybavila byt nebo spala v rakvích, jenže to jsou opravdu extrém a vlastně neznám nikoho, kdo by to dělal. Kolem metalu je hodně předsudků, jako sebemrzačení, drogy, ubližování zvířátkům, popíjení krve a podobně a přitom jde jen o muziku, divadlo na pódiu a zábavu s tím spojenou.“*

Další moje otázky už směřovaly k problematice hodnot: *Jaké hodnoty považuješ v životě za nejdůležitější?* Odpověděla následovně: *„Důležité jsou pro mě ty základní, jako pro kohokoliv jinýho, je to rodina, zdraví, láska, štěstí, přátelé, spokojenost, zábava, koníčky a podobně“* Příslušností k metalové subkultuře podle ní nejsou ovlivněny žádné z nich, *„jsou to prostě hodnoty, který podle mě na tuhle otázku uvede každý normální člověk, protože bez rodiny zdraví a lásky se žít nedá.“* O tom, jak se jimi ve svém životě řídí, odpověděla, že není na ní, aby to posoudila: *„To by asi lépe posoudil někdo jinej, ale snažím se.“*

Závěr rozhovoru jsem chtěla věnovat debatě o tom, jak na její proměnu a záležitosti, které jsou s tím spojené, reagovalo okolí: *„S odmítáním okolí jsem se nikdy nasetkala, možná je to hlavně díky tomu, že jsem se vždycky bavila s každým bez výjimky anebo zařazení k nějaký skupině nebo přesvědčení. Spolužačky na mojí změnu zpočátku koukaly divně, po čase si ale zvykly, a pak už nevyvstal žádný problém. A co se týče rodičů, tak sami pochází z hudebních rodin a nediskriminujou žádný hudební žánr, neměli tedy problém ani s metalem.“*

6.4. Zdeněk – metal

Kontakt na Zdeňka jsem dostala díky jeho známosti s Janou. Díky Janě jsem měla i možnost se jít podívat na zkoušku jejich společné kapely, po které měl proběhnout i náš rozhovor. Jednalo se o jedno z mála setkání kapely, které se do roka uskutečnilo. Bylo to při příležitosti vystoupení na jednom z koncertů, který se měl uskutečnit další týden v jednom z českobudějovických klubů. Zdeněk však po zkoušce

neměl příliš dobrou náladu, protože se vše nedařilo podle jeho představ. Projevovala se při ní zřejmě i jeho cholericnost, protože byl pak dosti rozladěný a nešetřil ani výrazy hrubšího ražení.

Když jsem popisovala vzezření Jany, která byla na první pohled k metalu lehce zařaditelná, tady to platilo dvojnásob. Zdeněk má dlouhé vlasy do poloviny zad, vousy má dlouhé také a tvoří hustý plnovous. Na sobě měl černé triko s nápisem Metallica a černé kožené kalhoty.

Rozhovor v tomto případě neprobíhal vůbec jako v ostatních případech. I když k němu svolil. Rozladěnost z předešlé zkoušky ho zřejmě ovlivnila v tom, že na něm bylo vidět, že by ono svolení raději vzal zpátky. Nakonec se rozhovor uskutečnil, nešel však tak do hloubky, jak bych si představovala. Jana nás seznámila už před zkouškou, takže jsme po ní mohli rovnou začít.

Jako u všech předešlých rozhovorů byla počáteční otázka zaměřená na jeho první kontakt s metalem, kdo ho k němu přivedl a kde to bylo. Odpověď zněla: *„To si už přesně nepamatuju, je to už docela dlouhá doba, přivedli mě k němu kluci z kapely. Byl jsem se podívat na jejich zkoušce, něco málo jsem na basovku taky už zahrát uměl, nechali mě si to zkusit a od té doby hraju s nima.*

Následně jsem po něm chtěla, jestli by mi nemohl o metalové subkultuře říci něco bližšího, nějak mi jí charakterizovat: *„Metal podle mě není subkultura, i když se to možná teď tak bere, podle mě je to prostě jistej druh umění, je to prostě tvrdší roková muzika.“*

V další odpovědi byla znát jistá nadsázka, možná si z mé otázky spíše dělal legraci. Chtěla jsem znát jeho názor na vývoj metalu, a kam se podle něj bude ubírat, on odpověděl: *„Směr zářná budoucnost.“* Když jsem se ho zeptala, jestli by to mohl nějak blíže vysvětlit a odůvodnit proč si to myslí, jen se zasmál a vysvětlil, že to myslel sarkasticky. Z toho vyplývá, že je zřejmě bere budoucnost metalu skepticky. Možná to bylo zapříčiněno také průběhem zkoušky nebo tím, že jejich kapela už funguje jen nárazově.

Pak jsem se ho zeptala, jak velkou součástí jeho života tedy metal tvoří, odpověď zněla: *„Dříve byl každodenní součástí mého života, teď už si začínám uvědomovat, že by měl začít ustupovat jiným důležitějším věcem a vlastně už se to i děje. Dřív jsem poslouchal hudbu téměř od rána do večera, po cestě do školy, někdy i ve škole, pak doma nebo někde na koncertě, a když jsem neposlouchal, tak jsem ji sám hrál. Teď*

musím shánět práci a snažit se vydělat nějaký peníze, tak na to už není moc čas. Hlavně kapela se téměř rozpadla a těch pár setkání už není to, co to bývalo.“

Když začal hrát v kapele, prý vizáž moc nezměnil, ani jí měnit nemusel: *„Dlouhý vlasy jsem měl pořád, vlastně je mám dlouhý už od malička, co si pamatuju, jen oblečení se trochu upravilo, protože světlou barvu bych na sebe nevezl, nelíbí se mi to a je to i nepraktický. Jsem trochu nešikovnej, takže mám hned všechno špinavý. Jinak nebyl můj životní styl ovlivněnej asi v ničem. Kožený kalhoty ale taky nenosím pořád, někdy si na sebe vezmu i obyčejný jeansy, ale košili jsem měl jen u maturity a u státnic.“*

Od životního stylu jsme se dál v rozhovoru přesunuly k hodnotám, které Zdeněk uznává. Ty nedůležitější jsou pro něj: *„Pravda a láska, líbilo by se mi, kdyby to bylo jako v tom citátu, aby zvítězily nad lží a nenávistí, ale v běžném životě to tak nefunguje. Metal ale podle něj hodnoty, který uznává, neovlivnil: „Jsou pro mě důležité prostě pro to, že jsou, ne kvůli hudbě, kterou hraju nebo poslouchám, snažím se jimi v životě řídit absolutně. Lež prostě nesnáším, nemyslím tím takový ty malý lži, který říká občas úplně každě, ale lidem v mojí blízkosti bych v ničem zásadním nelhal a čekám to samý od nich.“*

Pak jsem chtěla vědět, jestli se s metalem a s ostatními „metaláky“ v něčem zásadním rozchází, a co si myslí o stereotypech, které se k metalu vážou: *„Myslíš sex drogy a Rock n'roll? Tak s drogama nesouhlasím zásadně, i když o těch se spíš dá mluvit v souvislosti s dřívější generací metaláků a rockerů, teď už je to někde jinde. Takže asi nic zásadního.“*

Na závěr mi řekl, že s rodinou a se svým okolím v tomhle ohledu nikdy problémy neměl, všichni ho brali takového, jaký je. Tím náš rozhovor skončil.

6.5. Petr – Skate

Petr je už na první pohled velmi štíhlý a vysoký mladý muž, kterému zřejmě záleží na tom, jak vypadá, nebo aspoň tak působí. Dostala jsem na něj kontakt od svojí sestry, která má ráda skate styl oblečení a chodí nakupovat k němu do obchodu. Představila jsem se mu, vysvětlila důvody našeho rozhovoru a slíbila mu, že nebude nikde jmenován. Celý rozhovor se odehrál ve velkém klidu a pohodě.

Na naší schůzku, která se konala v českobudějovické Stromovce, poblíž plaveckého bazénu na jedné z tamních laviček, přišel oblečený ve volných kalhotách s nízkým sedem, volné mikině a kšiltovce s velkým kšiltem. Tohle je podle jeho slov to

nejpohodlnější oblečení, které nosí prakticky pořád. Samozřejmě, že to souvisí s jeho stylem, ale pohodlnost v tom hraje také velkou roli.

Se skateboardingem se prý poprvé setkal jednou o prázdninách ve vesnici, kde od malička bydlí: *„Kousek od místa, kde bydlím, jezdila partička z Prahy a Budějce na chalupu, v té době jezdili na skatu a jezdí do dnes, jeden z nich dokonce reprezentuje Českou republiku. Seznámili jsme se a postupem času jsem si koupil svůj první skateboard, kterej mi vydržel několik měsíců.“*

Na otázku, jak by skate subkulturu popsal, odpověděl: *„Určitě je to životní styl, žádněj stres, pohoda a flákarna s kámošema.“* Ohledně budoucnosti si myslí a se smíchem dodává, že skateboarding patří na olympijské hry, ale: *„V ČR nejsou podmínky ideální a ani stát to neulehčuje. Každěj hezkej spot⁷ v ČR je hlídanej a nejlepšív místo vůbec v Evropě, což je Stalin-Praha, bude zřejmě zničeno. Naopak v USA se z toho téměř stává náboženství, kde jsou profi jezdci celebrity a kamkoli přijedou, čekaj na ně stovky fanoušků. Na každým rohu je neuvěřitelnej, betonovej park, kde se lidi dokážou vyjezdít na rok dopředu. Samozřejmě vše je o penězích, i proto se do toho odvětví pustily značky jako Nike nebo Adidas.“*

V souvislosti s tím jsem se ho zeptala, jak velkou součástí jeho života skateboarding tvoří a on odpověděl, že určitě velkou: *„Pokud se něčemu x let věnuješ, staneš se toho automaticky součástí. Dnes už nejždím jako za krásných studentských let, ale i přesto se ve volnu rád povozím, zavzpomínám a uvolním se. Hlavně je to taky způsob, jak vidět starý známý, pokecat a pobavit se.“*

Ve vztahu k zevnějšku Petr potvrdil i to, co je již vidět na první pohled, že nosí volnější oblečení, které k tomu prostě patří: *„Můj styl oblíkání k tomu spěl od malička. Potom už to bylo jen o penězích a o značkách. A účes (směje se), před 12 lety jsem bez tužidla nebo gelu na základku nešel. Dneska bych si za to ruku urval. Všechno se to prostě mění a my jsme nucený jít s dobou.“*

Jinak se prý jeho život změnil hlavně díky práci, která však s jeho životním stylem úzce souvisí, pracuje, jak již bylo řečeno, v obchodě, který prodává skatové oblečení: *„Člověk přijde o hromadu volnýho času, kterej mohl zůžitkovat jinak. Další změna nastala taky díky partnerce, která má ke skateboardingu našťěstí taky blízko. Ale člověk se holt musí aspoň trochu přizpůsobit. Horší je to právě s časem, kterýho momentálně moc nemám.“*

⁷ Spot – místo určené pro skateboarding, skateboardový park např.

Další moje otázka byla: „Existují nějaké projevy životního stylu, ve kterých si myslíš, že se s touto subkulturou rozcházíš?“ Odpověď zněla jasně: „Neexistují tady žádná pravidla, nemáš povinnost něco dělat tak či onak, jako třeba lakovat si nehty nebo se řezat do rukou (opět smích). Tenhle styl je volnej, je takovej, jakěj ho chceš mít. Není možný se s ním jakkoli rozcházet.“

Hudba, kterou poslouchá, také souvisí se skateboardingem: „Dřív jsem hodně poslouchal hip hop, jenže za 10 let se česká scéna posunula někam, co nelze slušně nazvat. Dneska poslouchám spíš DnB, dubstep, nebo pak jen chill jazz nebo funky.“

Na otázku, která se týkala nejdůležitějších hodnot v jeho životě, odpověděl následovně: „Určitě zdraví svoje i mojí rodiny. Pak už Ti stačí jen finanční hodnoty, protože za ně si dneska koupíš všechno.“ Peníze jsou tedy po zdraví pro něj druhou nejdůležitější hodnotou, která hýbe současným světem. Se skateboardingem to prý nesouvisí: „Nevim, jaký hodnoty ovlivňují skateboarding, ale lidi, co jezdí, jsou klidnější, nejsou ve stresu, nemají potřebu se hádat nebo prát. Rozhodně jsou jiný věci, který dokážou změnit hodnoty člověka.“ Žádná pravidla, co se týče jeho žebříčku hodnot, nedodržuje: „...nechci dodržovat, není důvod dodržovat. Žijeme dle mě bohužel v jednom z nejhorších států viz. politika a korupce ve všech odvětvích. Nežiju budoucností, nevím, co se stane zejtra, co mě potká dneska. Jediná moje hodnota je být zdravěj, zbytek je na osudu a okolnostech.“

Jeho rodina, spolužáci a okolí skateboarding akceptují: „Tak všichni mě tak nějak brali, je třeba si uvědomit, že to je sport, někdo hraje fotbal, kterej jsem taky hrával, někdo hokej, někdo nedělá nic a třeba jen fetuje na nádraží. Takže rodiče to akceptovali, podporovali mě, financovali mě, než jsem začal sám vydělávat, a za to jim patří největší dík.“

Na poslední mou otázku: „Co Ti skateboarding přináší? Co pro tebe znamená?“ odpověděl: „Maximální uvolnění, maximální odreagování, člověk při skateboardingu úplně vypne, nic ho netrápí, na nic nemyslí, jen na ten skate jak se mu točí pod nohama. Co pro mě znamená? SVOBODU.“

6.6. Richard – skate

S Richardem jsem se sešla v jedné z kaváren v centru města Českých Budějovic. Tohle místo vybral z toho důvodu, že sem často chodí na pracovní schůzky, jelikož je toto místo blízko jeho zaměstnání. Na Richarda jsem dostala kontakt od Petra, protože se díky jejich podobnému koníčku seznámili už před několika lety.

Richard přišel v ležérním černém saku a tmavých jeansech. Toto oblečení je podle něho pohodlné, ale také v něm vypadá reprezentativně, když se potřebuje setkat s nějakým z jeho obchodních partnerů. Není prý nutnost, aby chodil na schůzky v obleku, slušné oblečení podle něj ale k jeho práci patří. Vlasy má upravené do velmi krátkého sestřihu a jsou blond.

I s Richardem jsem se seznámila, řekla mu, proč jsme se sešli, i když důvody našeho setkání už tušil z předešlé facebookové komunikace. S naším rozhovorem neměl nejmenší problém a možná byl dokonce i rád, že může o svých koníčcích někomu vypravovat a nemuset se pořád soustředit na práci. Jako ostatním respondentům i Richardovi jsem se zaručila, že jeho pravé jméno nikde nezazní a jeho anonymita bude zachována.

Nejprve mě samozřejmě zajímalo, jaký druh sportu přesně Richard provozuje a jaký je jeho přesný název: „*Přesný název zní Aggressive Inline Skating. Jedná se o nejmladší a zároveň i nejtvrďší formu jízdy na in-line bruslích. Kořeny tohoto sportu sahají zhruba do 80. - 90. let minulého století. Vznikl jak jinak než na území spojených států, kde má i dneska nejširší základnu svých příznivců. Předmětem aggressive Inline je grindování (jízda po zábradlí), skákání a provádění ostatních triků na speciálních bruslích.*

Zajímalo mě, jak to vypadá se zájmem o tento sport v České republice: „*Pár lidí to samozřejmě dělá, ale moc rozšířený to tady ještě není. Někdy to může být i docela nebezpečný, když se člověk učí nebo to ještě pořádně neumí, některý pády docela bolí, což jsem pocítil několikrát na vlastní kůži.*“

Pak jsem byla zvědavá, jak, kdy, kde a za jakých okolností se k tomuto sportu dostal, kdo ho k tomu přivedl: „*K ježdění na Aggressive Inline jsem se dostal už docela dávno, bude to tak zhruba před jedenácti lety přes mého kamaráda z Prahy, kterej mi tenhle sport ukázal. V tu dobu jsem vůbec neměl tušení, že podobnej sport existuje, a to byl taky jeden z důvodů, proč jsem s ním začal. Nechtěl jsem hrát fotbal nebo hokej jako drtivá většina mých vrstevníků, ale chtěl jsem provozovat sport, kterej moc lidí nedělá a hlavně, kterej by mi přinesl uspokojení ve formě adrenalinu. V současné době se už ježdění na bruslích tak moc nevěnuju, protože udržet se na profesionální úrovni stojí*

hodně času, kterej mi bohužel schází. Vášeň k adrenalinovým sportům u mě ale trvá a teď se chci co nejvíc věnovat landkitingu⁸, kterej mě v poslední době docela oslovil.

Další moje otázka byla: „Jaké jsou podle tebe vlastnosti lidí, kteří jezdí, jak bys popsal tuhle subkulturu?“ Odpověď zněla: „Popsat komunitu lidí okolo Aggressive Inline je dost těžký. Nejde je nějak zaškatulkovat, ani kategorizovat. Lidi, co provozují tenhle sport, totiž nevyznávají jen jeden styl oblíkání nebo jedinej hudební žánr. Samozřejmě se najdou i rysy, který lidi v týhle "subkultuře" spojujou a charakterizujou. Jedná se o kreativní mladý lidi, který baví zdolávat zdánlivě nepřekonatelný překážky a neustále tak posunovat hranice svých možností.“

Pak mě zajímalo, kam se podle něj ubírá budoucnost této subkultury? Podle Richarda jde v České republice pouze o okrajovou záležitost: „V naší republice se stále jedná o poměrně neznámý sport, kterej provozuje pouze pár lidí na profesionální úrovni. O nějaký budoucnosti týhle subkultury se u nás proto asi nedá ani mluvit. Bez nějaký větší propagace se bude i v budoucnu jednat jen o záležitost pro pár skalních jedinců. V zahraničí je ale situace naprosto odlišná. Stačí se podívat do nepříliš vzdálený Francie, kde má tahle subkultura poměrně silnou základnu. Vycházejí tam například časopisy, který se věnujou jenom tomuhle sportu a na jejich stránkách můžeš najít testy vybavení novejš modelů bruslí, profily profesionálních jezdců a jiný tematický informace. Pořádají se tu i masivní akce spojený se závody a exhibicemi. Z globálního pohledu se teda dá mluvit o jistým rozmachu. U nás to ale asi ještě nějakou dobu potrvá, jestli teda k tomu vůbec dospějeme.

*Pak jsem se ho ptala, jak moc je pro něj ježdění důležité, co pro něj znamená a jak velkou součást jeho života tato subkultura tvoří? Odpověď zněla: *Tenhle životní styl mě doprovází už okolo deseti let, takže součást je to velká. Teď už z časových důvodů ne tak jako před lety, ale pořád to pro mě znamená hodně.**

Zajímalo mě, jestli ho ovlivnila příslušnost k této skupině nějak ve vztahu k jeho zevnějšku? Když se s tímto sportem seznámil, změna byla prý znatelná: „Ze začátku bezpochyby. Se zájmem o sport jsem pozoroval, jaký styl oblíkání mají ostatní a podle toho jsem přizpůsoboval i svůj šatník. Rozhodně se ale nejednalo o takový extrémní a extravagantní kreace typu EMO, nebo Punku.“ (smích) Chtěla jsem tedy vědět, jak

⁸ **Landkiting** – sport, který spočívá v jízdě na mountainboardu s využitím tažného draka. Mountainboard vypadá jako větší skateboard s velkými koly a poutky na nohy. Nejčastěji je provozován na plochách jako jsou pláže, travnatá letiště nebo fotbalová hřiště (wikipedia.cz).

přesně se změnil jeho styl oblékání nebo účes: „*Vlasy se ani tak nezměnily, ale postupem času jsem přišel na to, že to, co nosí ostatní, je vlastně i hodně pohodlný, takže jsem začal nosit skateový značky, jako je Horsefeathers, Vans a tak dále. V současnosti v nich v civilu chodím pořád, ale svoje pracovní oblečení jsem musel trošku upravit, což asi vidíš.*“ (smích) Jeho životní styl se kromě oblékání nezměnil asi v ničem, tedy kromě plánování jeho volného času.

S touto subkulturou se podle něj nedá v něčem nesouhlasit: „*V týchle subkultuře neexistují žádné zásadní projevy chování, se kterejma bych se neztotožňoval. Snažím se být hlavně sám sebou.*“

Také mě zajímalo, jakou poslouchá nejraději hudbu, protože i ta je brána jako typický prvek této subkultury „*Nejraději poslouchám elektronickou hudbu, jako je house, techno, dubstep, funky a nebo hip hop.*“

Problematiku hodnot jsem otevřela otázkou na to, jaké hodnoty jsou pro něj v životě nejdůležitější: „*Na první příčky v mém žebříčku hodnot rozhodně patří rodina, práce a aktivní životní styl. To si ale myslím, že odpoví skoro každéj. Aktivní životní styl, tím myslím neseď doma, ale chodit ven mezi lidi, dělat věci a sporty co tě baví a tak dále, prostě nezpohodlnět.*“

V tomto ohledu Richard přiznal jistou spojitost mezi jeho žebříčkem hodnot a sportem, kterému se věnuje: „*Rozhodně to jde odůvodnit mým velmi kladným vztahem k adrenalinovým sportům. Za dobu mého aktivního ježdění jsem poznal veliký množství lidí, který provozují velmi zajímavý sportovní aktivity, o kterých moji vrstevníci nemají ani tušení. Většina z nich je líná a nedělá nic, takhle já jsem nikdy skončit nechtěl.* V rámci možností se snaží tento svůj hodnotový žebříček maximálně dodržovat a řídit se jím.

Zajímalo mě také, jak jeho kamarádi, spolužáci a rodiče reagovali a reagují na jeho životní styl: „*Ze strany rodiny i přátel jsem se vždycky setkal s pozitivním přístupem. Na žádnou negativní zkušenost či reakci jsem doted' nenarazil nebo si ji nepamatuju. Bezvadně se na to balily holky.*“ (smích)

Aggressive Inline pro něj znamená mnoho: „*Znamená pro mě aktivní vyžití, maximální uspokojení a příjemně strávený chvíle. Nedílnou součástí je i přísun adrenalinu, kterej je zároveň i jedním z hlavních důvodů, proč to lidi dělaj.*“

6.7. Fany – meatheads

Fanyho jsem znala už před uskutečněním našeho rozhovoru od vidění. Kontakt jsem na něj dostala od naší společné známé. Šla jsem za ním kvůli našemu rozhovoru do místa, kde je zaměstnaný. Domluvili jsme se tak z toho důvodu, že je pracovně velice vytížený, k tomu ještě chodí do školy a jinak by se za mnou mohl jen obtížně dostavit. Byla to tedy ta nejjednodušší možnost. Celou dobu rozhovoru byl podle mého názoru lehce roztěkaný a koukal neustále na hodinky, což si vysvětluji právě nedostatkem času. Odpověděl mi ale na všechno, na co jsem se ho zeptala.

Fany má středně vysokou postavu, krátké tmavé vlasy, milý úsměv a už na první pohled je vidět, že se sportu věnuje naplno. Po krátkém seznámení a vysvětlení účelu našeho rozhovoru mi o sobě řekl pár základních informací, které jsem uvedla v medailonku, který je umístěný v příloze 2., a mohli jsme se dál věnovat záležitostem, které mě zajímaly ze všeho nejvíce, čili záležitostem okolo jeho životního stylu, hodnotové orientace a subkultury, které je součástí.

Moje první otázka byla podobně jako u předchozích rozhovorů mířená na okolnosti jeho prvního setkání se sportem, který vykonává. Zajímalo mě i kdo ho k němu přivedl a co přesně je náplní jeho práce a koníčku v jednom. Ke sportu se dostal přes kamaráda: *„Zajímalo nás posilování a cvičení, tak jsme se do toho pustili. Začali jsme cvičit v posilovně u Pouzara a tam cvičíme do teď. Přivedl mě k tomu právě on. Ve Fight klubu, kde teď pracuju, jsem už něco přes 2 roky. Napřed to byla jen zábava, pak jsem si udělal trenérský kurzy a začal jsem se tomu věnovat naplno.“* Disciplíny, které provádí, jsou fitness, pump, čili posilování, TRX, ADK, Kickbox. Tyto pojmy jsem chtěla dál vysvětlit: *„TRX je vlastně cvičení na všechny svaly těla, jedná se o takovej závěsnej systém, jedna část těla je na podložce a druhá je zavěšená na nastavitelný popruhy a cvičíš vlastně s váhou vlastního těla. ADK je v překladu aerobic dynamic kickbox.“*

Pak jsem se ho zeptala, jak by stručně několika slovy popsal lidi, kteří jsou na tom se sportem podobně jako on, kteří ho tedy berou nejenom jako zábavu nebo prostředek na hubnutí, ale je to každodenní součást jejich života: *„Jde určitě o to vypadat co nejlíp a pečovat o sebe a o svoje tělo, což si myslím, že je důležitá část současného moderního životního stylu.“* Doptala jsem se, kam se bude podle něj ubírat budoucnost v této oblasti i ohledně situace v České republice a v ostatním, řekněme, západním světě: *„Podle mě bude lidí, který nějakým způsobem sportujou, určitě přibývat. Určitě si ale nemyslím, že se to nějak výrazně bude týkat České republiky. Na*

západě určitě jo. V některých světových městech to už je prostě životní styl, u nás ještě bohužel ne. Stále se děje to, že národ tloustne a nepečuje o sebe na týhle úrovni.

Dále mě zajímalo, jak velkou součástí jeho života sport tvoří: „*Určitě velkou. Jelikož se tím i žívím, tak ve značný míře ovlivňuje sport můj život. Získal jsem díky němu i spoustu známých a přátel, s kterejma jsem v dennodenním kontaktu.*“ Další moje otázka byla: „*Kolikrát týdně, potažmo kolik hodin týdně sportem trávíš?*“ Odpověď byla celkem překvapující: „*Sportuju téměř každý den, hodinově je to různý, záleží na tom, kolik mám ten den naplánovaných hodin v práci. Volno od sportu nemám skoro nikdy, protože když nejsem v práci, chodím cvičit sám pro sebe s kamarády, takže je to prakticky nepřetržitě.*

Další otázky směřovaly k jeho zevnějšku: „*Byl nějakým způsobem ovlivněn Tvůj pohled na vlastní zevnějšek. Potažmo je pro Tebe důležité, jak člověk vypadá?*“ Odpověď zněla: „*Ano byl. Tím, že se snažím pečovat o svoje tělo a celkově o sebe a naopak nahlížím na lidi, kteří to nedělají, jinak. Protože každé určité může týdně několik hodin věnovat sportu. A je pro mě důležitý, jak člověk vypadá, protože si myslím, a to je můj názor, že kdo se snaží na sobě pracovat, tak má vyšší sebevědomí a líp se cítí a nepodceňuje se. To je pro mě rozhodně důležitá lidská vlastnost.*“

Styl oblékání a celková vizáž se u něj prý díky sportování změnila taky. „*Hodně jsem zhubnul, musel jsem si pak nakoupit menší velikosti oblečení. Celkově chodím oblečenější spíš ve sportovním stylu a je pro mě důležitý, aby to, co nosím, bylo hlavně pohodlný. Taky jsem si ostříhal vlasy. Měl jsem je dlouhý, ale to bylo nepraktický.*

Jinak byl jeho životní styl ovlivněn hlavně změnou stravovacích návyků: „*Dívám se na výrobky, který jsou nutričně kvalitní, a sleduju, kolik a čeho denně sním. To se týká hlavně podílu sacharidů, bílkovin, tuků, vlákniny a jinejch položek. Přestal jsem jít tučný jídla skoro úplně a večerím zeleninový saláty a podobný věci.*“

Opustili jsme tematiku životního stylu a dostali jsme se k jeho hodnotovému žebříčku. Nejdůležitější hodnoty v jeho životě jsou: „*Rodina, práce, vzdělání a být v něčem výjimečnej. Pokud máš rodinu, která Tě podporuje, děláš práci, která Tě baví, tak se pak můžeš soustředit na sebe a na to, jak v životě nějak vyniknout.*“ Zeptala jsem se, jestli je hodně cílevědomý, a jak mu záleží na tom, aby v tom, co dělá, vynikal nad ostatními: „*Když něco dělám, dělám to naplno vždycky a pokud se tomu naplno věnuju, chci, aby byly vidět výsledky mého snažení, a tak to mám v životě se vším, ne jen se sportem. Když pak vidím, že jsem lepší než ty ostatní, je to jen potvrzení toho, že jsem do*

toho nevěnoval energii zbytečně.“ Jeho život i hodnoty, které vyznává, jsou tedy ovlivněny sportem v plné míře a snaží se jimi řídit na sto procent.

Jedna z mých posledních otázek směřovala k jeho okolí: *„Jak Tvoji kamarádi, spolužáci a rodiče reagovali a reagují na tvůj "nový" životní styl? Akceptují ho? Reakce prý byly vesměs kladné, hlavně když začaly být vidět výsledky, tělo se mu začalo formovat a jeho vizáž se celkově výrazně proměnila: „Všichni mě v tom podporovali, hlavně otec. Kamarádi taky. Když se snažíš něco na sobě zlepšit, všichni, co Tě mají rádi, Tě v tom podpoří. Zajímalo mě, jestli nastala i nějaká změna vzhledem k opačnému pohlaví: „ Tak určitě si mě holky začaly víc všímat, díky sportu jsem se vlastně seznámil i se svou současnou přítelkyní, je instruktorkou zumbly. Díky tomu, že jí zabere sport taky hodně času, na druhou stranu zase chápe, jak je důležitější pro mě.“*

Moje poslední otázka byla, jestli mu sport přináší jen samá pozitiva, nebo má i nějaké negativní aspekty: *„Přináší mi ze sebe skvělejší pocit, protože pro sebe něco dělám. Negativní aspekty jsou ty, že třeba zanedbávám jiné věci, který bych měl taky dělat a občas nějaký to zranění, který k tomu bohužel patří. Naštěstí to ale nikdy nebylo nic tak závažného.“*

6.8. Petra – meatheads

S Petrou jsem se seznámila tak, že mi byla jednou mou známou doporučena jako kadeřnice. Dali jsme se do hovoru, a tak jsem se dozvěděla o jejím koníčku a požádala jí, zda by se mnou byla ochotná rozhovor provést. Petra souhlasila. Následně jsme se sešli v jejím kadeřnickém salónu, když měla pauzu mezi jednotlivými zákaznicemi. Už na první pohled vypadala velice sympaticky a bylo na ní vidět, že jí záleží na svém zevnějšku. I přes to, že byla v zaměstnání, měla na sobě značkové spíše sportovní oblečení a dlouhé vlasy spletené do copu. Přes to všechno měla uvázanou pracovní zástěru, aby se neupatlala od barev.

Mile mě přivítala a po tom, co jsem jí ještě jednou osvětlila mé záměry a důvody našeho rozhovoru, požádala jsem jí, aby mi řekla také něco o sobě. Po navázání bližšího kontaktu jsem se jí začala ptát na to, co mě zajímalo ze všeho nejvíce, totiž na záležitosti týkající se jejího koníčku, kterým je sport a jak tento koníček ovlivnil její životní styl nebo systém hodnot.

Jak jsem již naznačila výše, Petra má své kadeřnictví umístěné přímo nad posilovnou a fitcentrem. Posilovnu dokonce vede její kamarádka, původem Ruska, se kterou se v poslední době velice skamarádila, protože u ní tráví spoustu času. *„K Lesje*

chodím někdy s manželem a někdy jen sama bez manžela, téměř každý den po práci, někdy i před ní, podle toho, jestli mám ranní nebo odpolední a podle toho, kdy ten den mám volno, když se mi ale zrovna nechce, tak nejdu, nemám nějak přesně vyhrazený dny, kdy chodím a kdy ne.

Zeptala jsem se jí, jak se ke cvičení vlastně dostala: „Jako dítě jsem nebyla moc hezká, vždycky jsem byla spíš baculatá a záviděla jsem holkám, který byly štíhlý. Do teď, když polevím s cvičením, tak mám pocit, že hodně rychle svaly ochabují a já se začínám obalovat tukem, a to hlavně na zadku a stehnech, to mám prostě geneticky daný.“

Ke sportování jí přivedl její současný manžel: „Známe se spolu už od základky, on cvičil vlastně co ho znám, jednou mi řekl, ať to prostě jdu zkusit s ním, a tak jsem šla. Od té doby mě to chytlo. Samozřejmě jsem měla období, kdy jsem to flákala, ale moc dlouho mi to nikdy nevydrželo. To je výhodou toho, když to dělaj oba z dvojice.“

Zajímalo mě, jestli to dělá jen pro to, že chce zůstat štíhlá nebo jestli má k tomu i jiné důvody a ona odpověděla: „Být štíhlá byl vždycky můj sen, ale pak už to přestalo být jen o tom, cvičíme na různých strojích, zaměřených na různé partie těla, a tam se svalová hmota spíš nabírá, takže teď už moc nehubnu, ani nemám co. Tuk, co jsem v těle, měla, tak se spálil a teď si tělo jen udržuju vytvarované. Když cvičíš, tak tou námahou se ti vyplavují do těla endorfiny a ty tě na tom dělaj tak trošku závislou. Máš pak prostě dobrej pocit z toho, co děláš.“

Další otázka byla nasnadě: „Chtěla jsi někdy tenhle sport dělat i na profesionální úrovni?“ Odpověď: „Myslíš jako kulturistiku? Za mlada jsem jezdila i po různých soutěžích, teď na to ale už nemám takovou fyzickou ani postavu, tenkrát jsem se párkrát i dobře umístila. Musela jsem tomu ale obětovat všechnen čas, to bylo ještě, když jsem nepracovala, ale chodila jsem na učňák, to bylo všechno jednodušší. Kolikrát jsem ještě uvažovala, že se k tomu vrátím, ale do takový formy, jako předtím, jsem se už nikdy nedostala.“

Další otázka zněla: „V dnešní terminologii se vlastně jedná také o jakousi subkulturu. Jak bys tuto subkulturu několika slovy popsala. Jaké jsou podle Tebe její hlavní znaky?“ Odpověď: „Nevím, jestli se dá mluvit o nějakých hlavních znacích, ale vím, že lidi, který znám a dělaj to opravdu poctivě a chodí cvičit pravidelně, se na tom stanou nějakým způsobem závislý a nedovedou si už představit život bez toho. Cvičení je prostě jejich život, jako je to u mě. Nebo dřív teda určitě bylo.“

Moje následující otázka směřovala k tomu, co si myslí o budoucnosti v tomto ohledu: *„Lidi sou líný a budou líný pořád, ale zase chtěj na druhou stranou jít s dobou a dělat to, co je moderní a já doufám, že vypadat a cítit se dobře moderní je a bude ještě modernější. Podle mě ta budoucnost bude dobrá. Vždyť co se teď semlelo okolo zumby. Mě teda osobně nic neříká, ale aspoň to donutilo lidi zvednout se od televizí a začít něco dělat. Taky to podle mě byla určitá módní záležitost. Ted' už to asi trošku ochabuje, ale objeví se určitě zase něco jinýho.“*

Na otázku, jak se změnil její zevnějšek a jestli je pro ní důležité, jak vypadá, se rozpovídala: *„Myslím, že v současné době je pro každého důležitý, jak vypadá a kdo říká, že ne, tak podle mě kecá (smích). Takže je to důležitý i pro mě. Říká se, že bysme neměli dát na první dojem, ale stejně je to to, co všichni uděláme, když někoho poprvé uvidíme. Bud' se nám ten člověk zamlouvá nebo jednoduše nezamlouvá a na základě toho se rozhodneme, jestli vůbec stojí za to se s ním dál bavit. Můj účes se změnil tak, že jsem si nechala narůst kvůli soutěžím dlouhý vlasy, ale chtěla jsem je mít dlouhý taky vlastně vždycky, takže to nebyl ten hlavní důvod. Začala jsem si kupovat značkový sportovní oblečení, a to takový, aby mi pěkně sedělo (opět smích), jsem ráda, když se za mnou nějaký chlap ještě otočí a není to zrovna můj manžel.“*

Její životní styl byl ovlivněn prakticky ve všem: *„Když jsem byla v období nejtvrdějších tréninků, všechno ostatní se tomu muselo podřídít. Hodně to ovlivnilo i můj jídelníček, určitou dietu vlastně držím do dneška, protože jsem si tak jíst prostě zvykla a vlastně mi to tak i chutná. Do teď mám ráda sladkosti, ale omezila jsem je na minimum. Hodně piju a jím ráda takový ty ovesný kaše, kuskus, jáhly, hodně ovoce a zeleniny, ale i bílý maso.“*

Dále jsme se přesunly k problematice hodnot a její hodnotové orientaci: *„Nad tím, jaké uznávám hodnoty, jsem nikdy neuvažovala. Prostě mám asi takový pravidla, podle kterých se chovám. Mohlo by se to asi klidně nazvat žebříček hodnot. Na prvním místě mám snad jako každé normální člověk svoji rodinu a kamarády a s těmi se snažím vycházet, pak se snažím žít zdravě a nehuntovat si svoje tělo nějakýma jedama a to je asi tak všechno. Peníze si taky vždycky nějaký vydělám, takže to, co je pro mě podstatný, je rodina a zdraví.“*

Sportem je podle ní ovlivněný všechno: *„Sport mě určitě ovlivnil v tom, jak vnímám rodinu a jak vnímám pohled na lidský zdraví. Díky sportu jsem se naučila, co je to disciplína, a ta je potřebná i v mezilidských vztazích, tam možná ještě víc. Když jsme*

zdraví, tak můžeme dokázat cokoli, co dokázat chceme, a v tom mě osobně pomáhá sport. Tím se snažím řídit v rámci možností asi stoprocentně.“

Na to, jak se na její zaujetí sportem dívalo a dívá její okolí, odpověděla následovně: *„Rodiče to zpočátku brali dobře, viděli, že vypadám líp, že jsem zhubla a jsem spokojenější, ale když jsem začala jezdit na soutěže, to se jim moc nelíbilo. Asi z toho důvodu, že o mě měli strach. Ta éra ale netrvala zas tak dlouho, takže teď je všechno v normálu. Holky ze školy mě možná díky tomu i trošku obdivovaly, když viděly, jak se snažím, a že to nese i výsledky. Jednu chvíli několik z nich chodilo dokonce cvičit se mnou, ale vydrželo to do teď jen jedné z nich. Řekla bych, že vesměs všichni na moji proměnu reagovali pozitivně.*

Sport jí tedy přináší: *„Odreagování, vždycky si pročistím hlavu a odcházím domů s dobrým pocitem. Seznámila jsem se díky němu se spoustou zajímavých lidí, žiju zdravějc a snad i líp vypadám, negativa vidím jenom v tom, že je to žrout času, ale to je asi každéj koníček, když ho člověk dělá naplno.“*

6.9. Pavel – hráči počítačových her

Pavel chodil na stejné gymnázium jako moje známá. Nikdy ho moc dobře neznala, věděla jen jeho jméno a to, že se zabývá počítači. Když jsem začala psát tuto práci a sháněla jsem respondenty, vzpomněla si na něj a zkontaktovala ho prostřednictvím FACEBOOKU. S naším rozhovorem souhlasil, a tak jsem se s ním setkala v jednom restauračním zařízení v Českých Budějovicích. Stejně jako ostatním respondentům jsem mu na počátku vysvětlila, proč jsem se s ním chtěla sejit a řekla mu, že ať mi bude vypravovat cokoli, nebudu jeho jméno nikde zveřejňovat.

Pavel má delší tmavé kudrnaté vlasy a nosí výrazné brýle. Oblečený přišel jako každý jiný člověk. Při našem rozhovoru si objednal pivo, a než jsme s ním skončili, celkově stihl vypít tři. Působil na mě lehce roztěkaným dojmem, pořád si výrazně rytmicky poklepával nohou, trhal podtáček na pivo a dělal z jeho kousků kuličky, které pak rozhazoval po místnosti nebo táckem ťukal nějaký opakující se rytmus do stolu.

První otázkou, podobně jako u ostatních rozhovorů, bylo jak, kdy a kde se k hraní her poprvé dostal. Podle jeho slov to bylo už docela dávno. *„Bylo to v mých asi 8-12 letech (přesněji si nevzpomínal) na 386 u táty v lékárně. Přivedl mě k tomu nevlastní bratr. První hra byla tuším Lemmings.“* Subkultura hráčů počítačových her ale podle jeho názoru nejde nějak jednoduše popsat: *„To je, jako bych se snažil popsat třeba lidi, co sportujou, několika slovy. Je spousta žánrů her, každého baví něco jinýho.*

Někdo hraje sám, jinej má radši skupinový hry. Společným znakem jsou prostě jen počítačové hry.

Zeptala jsem se ho tedy, jak to probíhá právě u něj: *„Někdy mám náladu hrát sám, podle toho jestli je na trhu nějaká novinka, nebo mám chuť na něco staršího a zaručeného. Někdy jedeme ke kámošovi i na celý víkend, jede nás třeba sedm, osm a hrajeme skoro celou dobu.*

Počítačové hry a jejich hráči ale podle něj nemají příliš dobré vyhlídky do budoucnosti: *„Dnes už klasický plnohodnotný hry moc lidí nehraje. Naopak se velice rozvíjí malý MMO⁹ hry, který běží třeba i jen v prohlížeči. Tyhle hry jsou velmi nenáročný na vývoj, takže jich je hodně a využívají přirozený soupeřivosti hráčů, každý chce být lepší než ostatní. Díky tomu vzniká tendence hrát je co nejdýl nebo pořád častěji. Jde i o nemalý peníze v podobě prémiových služeb, herní měny, a podobně, který se dají zakoupit a pro dosažení horních míst žebříčku je to i nutnost. Podobně je to s hrami na mobilech.*

Další mou otázkou bylo: *Jak velkou součástí Tvého života tato záliba tvoří a jak moc je pro Tebe důležité být členem této subkultury?* A odpověď zněla: *„Nepovažuji se za člena nějaký subkultury, je to pouze jeden z mých koníčků. Rád bych se tomu věnoval jako v minulosti, ale problémem je, že nový hry mě v naprostý většině případů nebaví a starý už znám, když vyjde nějaká novinka, většinou jsem z ní zklamanej. Když mám jednou za čas chuť zahrát si něco pořádného, většinou sáhnu po nějaký z těch pro mě osvědčených.“*

Hraní her ho kromě toho, že u nich strávil spoustu času, neovlivnilo v ničem: *„Maximálně jsem si zvykl chodit spát o něco pozdějc, než obvykle.“* Zeptala jsem se ho, jestli podle něj existuje něco, co se mu na subkultuře hráčů her nelíbí, a on odpověděl, že: *„Oblíkat se, nebo dokonce chovat se podle některých herních postav i v běžném životě mi přijde dost přehnaný.“*

Hodnoty, které považuje za ty v životě nejdůležitější, jsou podle něho stejné jako úplně u každého jiného člověka: *„Tak na prvním místě je u mě přátelství a všechno, co k tomu patří, nechce se mi vyjmenovávat takový ty kydy ve stylu láska, důvěra, upřímnost, a tak dál, natož se je snažit ještě seřadit. Pak je u mě asi kariéra a všechno, co k tomu patří a zase je třeba brát to nějak s rozumem. Neudělám třeba to, že bych šel s kámošem na pivo, místo abych šel do práce. Jinak si nevyrobím žádný*

⁹ MMO - mass multiplayer online, což jsou hry, které se hrají přes internet a hraje je více hráčů zároveň.

umělej žebříček, kterým bych se následně řídil. Takže vezmu-li jako žebříček něco, co sestavím podle svého chování, tak jsem se tím samozřejmě řídil.“

Jeho životní styl mu nepřijde nijak neobvyklý, až na ten časový aspekt. *„Nejdýl jsem hrál v kuse asi tak 6-10 hodin. Jiná věc je třeba na LAN akci, která bejvá právě i dva a víc dní, jak už jsem vyprávěl. Ale není to vždycky úplně čistý hraní. Něco se u toho i vypije, nehraje se úplně celou dobu, ale téměř jo.*

Hraní her mu přináší: *„zábavu, přemýšlení, to platí hlavně pro strategie, což je stejně můj nejoblíbenější žánr, a pak hra s nebo proti živým lidem, což je právě LAN, takže řekněme spolupráce a soutěživost. Pozitivní aspekty jsou taky rozhodně rozvoj jazyka, hlavně angličtiny, i když dnes už o dost méně, než dřív, rozvoj logického myšlení, a zlepšení reakcí.*

Negativa ale určitě vnímá také, hlavně jde o již zmiňovaný čas. *„Dnes je to dost problém, právě u rozvíjejících se „zdravých“ malých her. Pokud například rodiče nemají čas na děti a nechají tomu volný průběh, může z toho bejt velkej problém, to si uvědomuju. Takový ty klasický věci s násilím a podobně, co jsou furt v televizi, neberu, protože to je blbost rodičů, že nechají dítě u něčeho takového. Normalního člověka ve věku odpovídajícím daný hře, to nemůže nijak ovlivnit. Dál určitě fyzické projevy, pokud u toho někdo sedí furt, jako bolest zad, prstu od myši a klávesnice, což znám i já z LANek. Když to ale takhle někdo provozuje pořád, je to už závislost, to ale není zdaleka můj případ.“*

6.10. Michal – hráči počítačových her

Na Michala jsem dostala kontakt od Pavla, znají se díky hraní her a mají i společné známé, se kterými se občas kvůli hraní schází. S Michalem jsem se potkala v jednom restauračním zařízení poblíž jeho bydliště, které se nachází v centru Českých Budějovic. Michal má vysokou štíhlou postavu, vlasy měl vymodelované do účesu podle poslední módy, který vytvořil zřejmě použitím celé tubičky gelu, oblečen byl také stylově a byl velice usměvavý a milý.

Dali jsme si kávu, seznámili se a vysvětlila jsem mu příčiny našeho rozhovoru, rovněž ho ujistila o anonymitě a v příjemné atmosféře jsme začali. První můj pokyn zněl, aby mi řekl nějaké informace o sobě, a pak už jsme se přesunuli k těm důležitějším otázkám.

Ani v tomto případě moje první otázka nebyla zaměřena jiným směrem, než u ostatních respondentů a zeptala jsem se: *„Jak, kdy, kde a za jakých okolností ses*

poprvé setkal s hraním her, kdo Tě k němu přivedl?“ Jeho první kontakt s počítačovou hrou byl v podobném věku jako u předchozího respondenta: „Kolem mých 12 let byl všude velký boom počítačových her, takže jsem začal zkoušet různé hry i já. Zároveň probíhala komunikace se spolužáky napřed na základce a pak i na gymplu, kteří dokázali dát tip na nějakou dobrou hru.“

Chtěla jsem vědět, jak by tyto lidi, se kterými se díky hraní her potkal nebo do teď setkává, několika slovy popsal. Jak on sám bere tuto subkulturu: *„Tehle okruh lidí má zájem o virtuální realitu, do který se dokážou výrazně vžít. Všechno jsou to počítačově gramotný lidi, který jsou při hraní schopni vynechat i základní lidský potřeby, jako je spánek nebo jídlo. Prostě pro ně v tu dobu, co hrajou, není nic důležitější, než právě ta hra. Jsou pohlceni do jejího světa a všechno okolo pro ně, někdy i na dost dlouhou dobu, přestává existovat.“*

Zajímalo mě, jak to vidí s budoucností těchto lidí potažmo celé kráčské subkultury: *„Vzhledem k ekonomické krizi, nedostatku finančních prostředků a neustálému vývoji nových a nových počítačových her se dá očekávat minimálně stagnující stav, spíš ale očekávám rozšíření herní komunity. Nicméně vývoj by mohl jít i jiným směrem v kontextu nasazení technologii Wii¹⁰, hráči by pak mohli víc zapojovat fyzickou námahu.“*

Počítač a počítačové hry je pro něj jedna z nejvíc nepostradatelných věcí v životě: *„Hraní her je každodenní součást mého života, je to vlastně i odpočinek od každodenní reality.“* Ovlivňuje ale jeho život i v negativním slova smyslu: *„Moje stravování není zrovna prototypem zdravý výživy, jím hlavně polotovary, taky nejím zrovna často a zřejmě jen jídla s minimem vitamínů. Je to tak, protože na jídlo prostě nemám čas a ani si na něj nějak výrazně nepotrpím.“*

Hraní her ho v pohledu na vlastní zevnějšek moc nezměnilo: *„Hraní mi zabírá moc času, proto není na pečování o zevnějšek tolik prostoru. Já jsem ale takovej, že na tohle si nějaký čas vždycky najdu, pracuju s lidma u nás ve firmě, takže musím vypadat nějak reprezentativně (smích). Když ale někde hrajeme s kámošema delší dobu, tak to samozřejmě tak nehrotím.“* I přes to, jak jeho účes vypadal náročně na úpravu, tvrdí o svém zevnějšku toto: *„Oblíkání jsem nezměnil, co já vím, tak svůj styl mám pořád stejnej. Účes je nenáročnej s minimální údržbou.“*

¹⁰ **Wii** - má asociovat anglické slovo „We“ – tedy „my“, je to pátá videoherní stolní konzole. Wii má zlepšené ovládání pomocí ovladače Wii Remote, který reaguje s objekty jak namířením na obrazovku, tak pohybem ve volném prostoru, a to ve všech osách - dopředu/dozadu, nahoru/dolu, doprava/doleva (wiihack.cz).

Jeho životní styl se změnil hlavně ve vztahu k plánování a rozvržení volného času: „*Veškerej volnej i nevolnej čas se člověk snaží upravit k dalšímu hraní. Dřív, když jsem chodil ještě do školy, jsem tam vlastně často ani nechodil. Na gymplu to bylo spojený s problémy, viz neomluvené hodiny, ale na vysoký si každé může se svým časem nakládat tak, jak uzná za vhodný, a tak jsem na přednášky a semináře moc nechodil. Někdy se mi i stalo, že jsem za celý semestr ani nevěděl, jak ten který vyučující vypadal. Vždycky jsem to ale nakonec nějak skoulel. Pak už to ale asi překročilo meze a došlo to až k tomu výsledku, že jsem školu ukončil, tedy spíš mě vyhodili. Teď už to ale neřeším, mám dobře placenou práci, kterou dělám hlavně proto, že mě baví a ne jen kvůli penězům. Dřív jsem teda hrál skoro pořád, teď už si snažím rovnat priority a nehraju úplně každou volnou chvíli, ale pořád je to hodně často.* (smích)

V současnosti je důvodem pro neshody s ostatní hráčskou komunitou právě jeho zaměstnání, pro jeho časové vytížení nemají vždycky pochopení. „*Kluci sem tam něco zorganizujou, ale já prostě nemám čas, pak se to odráží i na hraní, když se přece jen někde sejdeme, je tam důležitěj trénink, jinak z toho člověk vypadne. A já ten trénink momentálně zanedbávám.*“

Přesunuli jsme se k otázkám zaměřeným na hodnoty. Michal ve svém životě preferuje jedinou hodnotu a to je zdraví: „*Člověk musí být prostě funkční stroj.* (smích) *Všechno ostatní pak záleží na snaze a okolnostech.*“ Na to jsem mu řekla, že to zrovna neodpovídá tomu, co mi odpověděl před chvílkou, když mluvil o tom, jak žije a jak se stravuje, on na to zareagoval: „*Vim, jak by to mělo bejt, ale v praxi se tím moc neřídím, to je bohužel pravda.*“

Jeho okolí na jeho životní styl a příslušnost k hráčské komunitě nereagovalo moc pozitivně: „*Rodičům se to moc nelíbilo, ale nic s tím neudělají* (smích), *museli si prostě zvyknout, i když s tím pravděpodobně nesouhlasí. Určitě se jim nelíbí, kolik času to v mém životě zabírá, a že díky tomu odsunuju jiný podle nich důležitější věci na druhou kolej, ale je to prostě tak.*“

Zajímalo mě také, jaký nejdelsší časový úsek strávil najednou u hraní nějaké počítačové hry. Odpověď zněla: „*Kolem padesáti hodin kontinuální hry.*“

Na závěr jsem se ho zeptala, co mu hraní her přináší a jestli by ještě jednou mohl shrnout jeho pozitivní a negativní aspekty: „*Tak určitě je to únik od každodenní reality a řekl bych, že to zvětšuje bystrost, například taky strategický zkušenosti v rámci hraní sportovních her. Často jsou dneska hry hodně realistický a můžou umožnit víceméně zažít to, co by jinak člověk zažít nemohl, tím mám na mysli například různý simulátory*

jako třeba letecký a tak dále. Jako negativum vnímám málo verbální komunikace, člověk stráví většinu volného času hraním a mezi lidmi moc nejde, a když už jo, tak to jsou jen další hráči. Mezi negativa určitě taky patří i zanedbávaná životospráva, ale má to samozřejmě i tělesný dopady, jako je třeba bolest zad. Ta může být opravdu nesnesitelná, ale když je člověk do hry zažraný, tak jí mnohdy ani nevnímá, dostaví se ale po skončení a je o to horší. Tohle všechno podstoupit stejně za to aspoň pro mě určitě stojí.“

7. Interpretace zjištěných dat

V této kapitole se pokusím interpretovat data, která jsem prostřednictvím jednotlivých rozhovorů získala, a po té je porovnáím, popřípadě doplním teoretickým rámcem, který jsem nastínila v teoretické části této práce. Při vyhodnocování rozhovorů budu postupovat tak, abych dodržela zadané cíle a našla odpovědi na všechny výzkumné otázky. Interpretaci dat tedy rozdělím podle oblastí, které jsem si pro vyhodnocování zvolila. Těmito oblastmi jsou, jak již bylo nastíněno výše, informace o subkulturách samotných a jak život v rámci vybraných subkultur vnímají sami respondenti, dále následuje oblast životního stylu, vzhledu nebo image, hodnotového systému a vlastního sebehodnocení. Důležité pro mě bylo zjistit, jak jsou tyto oblasti podle respondentů ovlivněny právě sympatizováním s danými subkulturami.

7.1. Hooligans

O subkultuře

Oba respondenti jsou zarytými fanoušky buď jen fotbalového, nebo i hokejového klubu a za prosazování jeho jména jsou ochotni prolít i krev. Potvrzují tedy Buryánkův pohled na tuto záležitost (Buryánek, 2005, str. 150). Sportu sice fandí, ale není to pro ně rozhodně to nejdůležitější. Václav potvrdil, že „*násilí a vybití se je to hlavní a fotbal je jen záminka*“. Oba dva provozují aktivně nějaký z bojových sportů, aby zvýšili svojí úspěšnost při případných potyčkách. Průběh těchto potyček mi také oba téměř shodně popsali. Podobně o nich hovoří i Eichler (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 452).

Konzumaci alkoholu se rozhodně nevyhýbají, restaurační zařízení bylo totiž místem, kde se oba rozhovory uskutečnily. Sami respondenti toto místo pro setkání vybrali po mém pokynu, že se sejdeme právě tam, kde se oni budou cítit nejlépe. Konzumaci alkoholu rovněž Buryánek (2005, str. 150) zmiňuje jako jednu z typických charakteristik hooligans.

Smolík (2010, str. 155) zdůrazňuje identifikaci zástupců hooligans s jejich sociální skupinou v tom smyslu, že pro ně mnohdy bývá důležitější, než všechno ostatní. Důležitá je pro ně také strukturovanost a soudržnost. Václav chápe právě soudržnost jako jednu z nejdůležitějších vlastností sympatizantů hooligans. To dokládá výrokem: „*Držíme všichni při sobě, a to až do konce. Vím, že se na ostatní můžu bez*

výjimky v každé situaci spolehnout.“ Pro Martina je pak důležitý patriotismus a nenávist vůči jiným týmům.

Václav uvedl, že nesouhlasí pouze s vandalismem a neplete se do politiky, Martin se sice hlásí k „pravičákům“, ale krajní pravici a Hitlera odmítá. Podobný pohled mají ale na otázku zapojení policie do této problematiky. Václav uvádí, že: *„I přes pokusy vlády a policie s námi skoncovat si myslím, že dokud tu bude fotbal, budou tu i hooligans“*. Martin zastává radikálnější přesvědčení a mluví o české policii dost nevybíravým způsobem. Navíc se zmínil i o tom, že policie některé spory dokonce vyprovokovala: *„Rvaček bylo už víc, ale vždycky to bylo vyprovokováno druhou stranou. Ať už to bylo od konkurenčního klubu nebo pořadatelské služby nebo nejhůř od policie, která je v tom nejhůřší!“* Myslí si, že by policie měla vymizet ze stadionů.

Co se týče životního přesvědčení, jsou Václav a Martin na opačných pólech sporu, o kterém Václav v rozhovorech mluvil: *„Je to tu rozdělený na chuligány a pravičáky, kteří s námi nechtějí většinou nic mít“*. Přičemž Václav je chuligán a Martin je pravičák. To vše dokládá to, že situace okolo českobudějovických fanoušků není vůbec jednoduchá.

Martin také vyprávěl o tom, že hokejoví a fotbaloví chuligáni jsou úplně něco jiného: *„na hokej se ještě zatím nedostalo to násilí, co je u fotbalu, i když v první lize už to je taky tak, že se domlouvají rvačky.“* Z toho by se dalo vyvodit, že násilí se pomalu stává součástí fandění i jiným sportům, než jenom fotbalu.

Pohledu společnosti na ono násilí se ale ani jeden z nich moc nediví, prý je to způsobeno tím, že média podávají lidem zkreslený obraz celé situace. Václav uvádí: *„V mediích je ale vidět jen demolování stadionů a potyčky s policií, a to je všechno, co o tom lidi ví. Proto ta nálepka, která nám už zůstane.“* Martin k tomu dodává: *„Ta pověst už tu je, a to už nikdo nezmění.“*

Životní styl

K životnímu stylu obou respondentů patří záliba v bojových sportech, o které jsem se již zmínila výše. Není to však pouze jejich koníček, je to spolu s fanděním jejich oblíbenému klubu součástí jejich života, a na tom se shodli oba dva. Václav tvrdí: *„Pro někoho je to odreagování na nedělní odpoledne, ale pro nás, kdo to berem vážně, je to daleko víc než to. Je to součástí našeho života. Neumím si, aspoň v současnosti, představit, že bych se mezi kluky už nemohl vrátit.“*

Vzhled

U obou respondentů, se kterými jsem rozhovory uskutečnila, jejich oblečení potvrzovalo to, k čemu se otevřeně hlásí. Oblečení „chuligánských“ značek nebo oblečení propagující jejich klub měli oba na sobě a také oba potvrdili, že ho nosí nejraději. O tomto jevu hovoří i Buryánek (2005, str. 150). Zřejmě to jde ruku v ruce s tím, aby už na první pohled bylo vidět, co jsou zač. U Václava jeho drsnější vzhled podtrhovalo tetování, oba také mají sportem vypracované svalnaté postavy. Vlasy mají poměrně nakrátko, ale spojitost se skinheads ani jeden z nich nepotvrdil.

Hodnoty

Pro Václava je určitě jistou hodnotou právě soudržnost, dále pak uvedl hodnoty jako je rodina, svoboda a zdraví. Svobodu však pak ještě zdůraznil tvrzením: „*svoboda a svoboda názoru pro mě je a byla důležitá vždycky, dokonce ještě před tím, než jsem se dal k hooligans.*“ Člověk by se podle něj nějakými hodnotami v životě řídit měl.

Martin zmínil hodnoty jako je rodina, přátelé a samozřejmě klub, přičemž ta poslední jmenovaná má pro něj zřejmě největší váhu: „*Prostě fandím, a to je můj život!*“ U obou respondentů hrají jejich hodnoty velice důležitou roli a u obou z nich mají jistou spojitost s jejich příslušností k hooligans.

Sebehodnocení

Mnozí autoři, stejně tak i Smolík (2010, str. 157), hovoří u stoupců hooligans o abnormálním temperamentu. Václav o sobě mluví jako o klidném přemýšlivém člověku, ale když je mezi lidmi, tak chce vzbuzovat respekt. Je opatrný a nikomu o sobě moc informací nevypráví.

Smolík dále hovoří o hooligans jako o frustrovaných mladících bez práce, kteří hledají vlastní identitu. Oba dva mí respondenti zaměstnaní mají. Jisté příčiny ale jejich sklony k agresivnímu jednání mít musí. O Smolíkem zmiňovanou frustraci by jít tedy mohlo, ta má ale zřejmě své příčiny nějakým způsobem skryté. Prostřednictvím jednoho rozhovoru s každým z respondentů jsem je ale odhalit ani nedokázala a asi ani nemohla.

7.2. Metal

O subkultuře

Oba respondenti, se kterými jsem rozhovor vedla, jsou členy metalové kapely, která hraje čistý black metal. Palák (in Brož, Veselý a kol. 2011, str. 194) o současném metalu tvrdí, že už není tím postrachem, jakým byl dřív, záliba v temnotě ale přetrvává. I Zdeněk o tomto stylu hudby hovoří pouze jako o tvrdší rockové muzice. Další

důležitou věcí je individuální vnímání. Že to tak je, mě členové kapely při zkoušce také utvrdili. Každý měl na to, jak jednotlivé skladby hrát, svůj osobitý pohled.

Smolík (2010, str. 207) uvádí, že na počátku měli metalové kapely odlišnou image než v současnosti, měli dokonce blízko k mysticismu a čarodějnictví. V tomto směru Jana hovoří o tom, že extrémny jsou jediné, do čeho by opravdu nešla: „*abych si třeba temně vymalovala a vybavila byt nebo spala v rakvích, jenže to jsou opravdu extrémny a vlastně neznám nikoho, kdo by to dělal.*“

Jana také hovoří o tom, že pověst metalu je taková jaká je, ale většinou se jedná o pouhé mýty a stereotypy, což souvisí i s tím, co bylo napsáno výše: „*Kolem metalu je mnoho předsudků, jako sebemrzačení, drogy, ubližování zvířátkům, popíjení krve a podobně a přitom jde jen o muziku, divadlo na pódiu a zábavu s tím spojenou.*“

Životní styl

Pole Smolíka (2010, str. 209) bývají metalisté často spojování s konzumací drog a alkoholu. Zdeněk naproti tomu vysvětluje, že s drogami zásadně nesouhlasí a říká: „*o těch se spíš dá mluvit v souvislosti s dřívější generací metaláků a rockerů, teď už je to někde jinde.*“ Jana také jmenovala drogy jako jeden z předsudků, které jsem již uvedla v souvislosti s mýty o této subkultuře. Většina ostatních stereotypů o jejich životním stylu je podle obou mých respondentů pouze a jen stylizace.

Vzhled

Jako typické vzezření pro zástupce metalu Smolík (2010, str. 209) uvádí dlouhé vlasy a vousy, tematické nápisy na tričkách, džínové nebo kožené oblečení a různé doplňky. Oba dva mí respondenti přišli na schůzky se mnou oblečení v podobném stylu, totiž převládala zde černá barva. Jana hovoří o tom, že si pár stylových šperků také nakoupila a černá stále je a bude jedna z jejích nejoblíbenějších barev. Výraznější kreace jsou už ale prý k vidění spíše jen na koncertech. Zdeněk má dlouhé vlasy i vousy, na zkoušce kapely byl oblečený v černém triku s nápisem Metallica a měl černé kožené kalhoty. Dlouhé vlasy má podle jeho vysvětlení odjakživa a kožené kalhoty občas nahrazuje jeansy.

Hodnoty

Jejich hodnoty jsem neshledala žádným způsobem odlišné od těch, které většina lidí uvádí. (V souvislosti se Sakovými výzkumy.) Jana uvedla na nejvyšších místech svého hodnotového žebříčku hodnoty jako je „*rodina, zdraví, láska, štěstí, přátelé, spokojenost, zábava, koníčky a podobně*“. Uvedla ty hodnoty, bez kterých se podle jejího názoru nedá žít. Jestli se podle nich řídí, prý ale musí posoudit okolí.

Zdeněk pak vyzdvihl pravdu a lásku, zároveň ale vidí tyto dvě hodnoty skepticky: „*líbilo by se mi, kdyby to bylo jako v tom citátu, aby zvítězily nad lží a nenávisí, ale v běžném životě to tak nefunguje.*“ Lež je podle jeho slov záležitost, kterou prostě nesnáší. Tato skepse z něj byla cítit v průběhu celého našeho rozhovoru.

Sebehodnocení

Podle Paláka (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 194) si metalisté nejvíce cení individuálnosti a solitérnosti. Toto jsem měla možnost vidět jak na zkoušce kapely, tak při jednotlivých rozhovorech. U většiny z členů kapely se projevovaly jejich vášnivé a cholerické povahy, když se dohadovali o jednotlivých částech skladeb a vedli o tom dlouhé a emocemi nabitě diskuse. Každý měl na tuto záležitost svůj názor a každý ho chtěl prosadit před ostatními. Z mého téměř nezasvěceného pohledu není zřejmě nic divného na tom, že se jejich kapela téměř rozpadla, protože je plná individualit, a nikdo z nich se nechce podřídít těm ostatním.

Jana se v našem rozhovoru popsala jako cholerik, který nemá trpělivost, Zdeněk se popsal podobným způsobem a přidal k tomu ještě to, že když se do něčeho pustí, musí to vždycky dotáhnout do konce. Je tedy možné, že se jen sešla skupina s větším počtem takto založených jedinců nebo existuje ještě druhá možnost a to, že jsou prostě k metalu přitahováni jedinci, kteří smýšlejí individuálněji a mají díky tomuto stylu hudby větší možnost se vyjádřit.

7.3. Skate

O subkultuře

V České republice je podle Overstreeta (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 400) oproti evropským zemím spousta skateparků a staví se další. S tímto však Petr nesouhlasí: „*„V ČR nejsou podmínky ideální a ani stát to neulehčuje. Každý hezkej spot v ČR je hlídanej a nejlepší místo vůbec v Evropě, což je Stalin-Praha, bude zřejmě zničeno. Hovoří ale o tom, že ideální podmínky jsou naproti tomu ve Spojených státech. „Naopak v USA se z toho téměř stává náboženství, kde jsou profi jezdci celebrity a kamkoli přijedou, čekají na ně stovky fanoušků. Na každém rohu je neuvěřitelný, betonovej park, kde se lidi dokážou vyjezdit na rok dopředu.*“ Richard v této souvislosti zmiňuje také jiné země a souhlasí, že v České republice nejsou podmínky takové, jaké by je chtěl mít: „*V zahraničí je ale situace naprosto odlišná. Stačí se podívat do nepřiliš vzdálený Francie, kde má tahle subkultura poměrně silnou základnu.*“

Budoucnost také ani jeden z nich nevidí příliš růžově. Richard poznamenává, že: *„O nějaký budoucnosti týhle subkultury se u nás asi nedá ani mluvit. Bez nějaký větší propagace se bude i v budoucnu jednat jen o okrajovou záležitost pro pár skalních jedinců. „*

Petr poznamenal, že skateboarding pro něj znamená: *„Maximální uvolnění, maximální odreagování, člověk při skateboardingu úplně vypne, nic ho netrápí, na nic nemyslí, jen na ten skate, jak se mu točí pod nohama. Co pro mě znamená? SVOBODU. Richard hovoří zase o tom, že pro něj znamená“ „maximální uspokojení a příjemně strávený chvíle. Nedílnou součástí je i přísun adrenalinu.“*

Hudební styl, který se s touto subkulturou již tradičně pojí, je podle Buryánka (2005, str. 167) v první řadě hip hop, popřípadě hard rock. K tomuto se Petr vyjadřuje tak, že hip hop v minulosti poslouchal, ale česká scéna v oblasti současného hip hopu už ho příliš neuspokojuje, takže nyní poslouchá *„DnB, dubstep, chill jazz či funky.“* U Richarda je to podobné: *„Nejraději poslouchám elektronickou hudbu, jako je house, techno, dubstep, funky a nebo hip hop.“*

Životní styl

Životní styl lidí, kteří jezdí na skatu nebo v případě Richarda na in-linech, popsal Petr jako *„žádný stres, pohoda, flákárna s kámošema.“* Později k tomuto ještě dodal: *„Neexistují tady žádná pravidla, nemáte povinnost něco dělat tak či onak, jako třeba lakovat si nehty nebo se řezat do rukou. Tenhle styl je volnej, je takovej, jakej ho chceš mít. Není možný se s ním jakkoli rozcházet.“* Richard má na to podobný pohled: *„V týhle subkultuře neexistují žádná zásadní projevy chování, se kterejma bych se neztotožňoval. Snažím se být hlavně sám sebou.“*

Vzhled

Petr přišel na naši schůzku oblečený ve volných kalhotách s nízkým sedem, mikině a kšiltovce. V následujícím rozhovoru potvrdil, že toto oblečení nosí hlavně z toho důvodu, že se v něm cítí pohodlně a také je v současné době moderní se takhle oblékat. Podle jeho slov *„všechno se to prostě mění a my jsme nucený jít s dobou.“* Vše je ale také o penězích a o značkách, které si člověk může nebo nemůže dovolit nosit.

Podobně to vidí i Richard: *„Se zájmem o sport jsem pozoroval, jakej styl oblékání mají ostatní a podle toho jsem přizpůsoboval i svůj šatník.“* Důraz také klade na pohodlnost a nejčastěji nosí skateové značky oblečení. Určitě to má také jistou spojitost s komercializací tohoto sportu, která se týká především právě oblečení a jeho značek, jak o tom hovoří Overstreet (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 400).

Boom skateboardingu podle něj nastal v souvislosti s tím, že se do tohoto odvětví pustily značky, jako je například Nike. S tímto Petr souhlasí a říká: „*Samozřejmě všechno je o penězích, i proto se do tohodle odvětví pustily značky jako Nike či Adidas.*“

Hodnoty

Hodnoty, které uvedl v našem rozhovoru Petr, jsou zdraví jeho a jeho rodiny a pak finanční hodnoty. Žádná pravidla však dodržovat nechce, protože nežije budoucností a neví, co ho potká. Být zdravý je tedy to jediné důležité a zbytek přenechává osudu a okolnostem. Další jeho hodnota, je ale podle mého názoru určitě svoboda, kterou zmínil v odpovědi na otázku, co mu skateboarding přináší. Je to pro něj maximální uvolnění a oproštění se od všech problémů, které jinak má.

Richard uvedl hodnoty jako rodina, práce a aktivní životní styl, přičemž vidí jistou spojitost mezi jeho hodnotovým žebříčkem a sportem, který provozuje. Aktivní životní styl je pro něj tedy hodnotou sám o sobě: „*Rozhodně to jde odůvodnit svým velmi kladným vztahem k adrenalinovým sportům.*“

Sebehodnocení

Petr popsal sám sebe a lidi, kteří jezdí, jako klidnější, nejsou ve stresu, nemají potřebu se hádat nebo prát. Richard k tomu dodal: „*Jedná se o kreativní mladý lidi, který baví zdolávat zdánlivě nepřekonatelný překážky a neustále tak posunovat hranice svých možností.* Richard má také rád dobrodružství, což s jeho sportem a jeho potřebou zvyšovat si hladinu adrenalinu v krvi zřejmě souvisí.

7.4. Metaheads

O subkultuře

Podle Filovy (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 80) terminologie by oba dva mí respondenti spadali v jeho rozdělení do skupiny kulturistů a wannabe-bodybuilders. Jejich cvičení je charakteristické tím, že chtějí dostat do svalů co nejvíce testosteronu, který je zodpovědný za růst svalů. Fany se věnuje přímo posilování jednotlivých svalových soustav, a to několika různými způsoby, které v našem rozhovoru jmenoval, přičemž chodí do posilovny téměř každý den. Petra je na tom v tomto ohledu podobně, jde jí o to, aby dobře vypadala, ale také se dobře cítila, právě v tom jí tento sport pomáhá.

Životní styl

Všechno se v souvislosti s jejich životním stylem točí podle Fili (in Veselý, 2011, str. 83) právě kolem toho, jak vypadají nebo chtějí vypadat. Fany toto potvrzuje tím, že

určitě jde o to „vypadat co nejlíp a pečovat o sebe a o svoje tělo, což si myslím, že je důležitá část současného moderního životního stylu.“ Uvádí také, že v některých světových městech už tento životní styl zasahuje větší část obyvatelstva, než je tomu u nás.

U Fanyho je to každodenní součást jeho života, protože sportuje téměř každý den. K tomuto ještě dodává: „snažím se pečovat o svoje tělo a celkově o sebe a naopak koukám na lidi, kteří to nedělají, jinak. Je pro mě důležitý, jak člověk vypadá, protože si myslím, a to je můj názor, že kdo se snaží na sobě pracovat, tak má vyšší sebevědomí a líp se cítí a nepodceňuje se.“

Petra také chodí do posilovny téměř každý den. Říká, že být štíhlá, byl vždycky její sen, Je to u ní už záležitost jakési závislosti: „Když cvičíš, tak tou námahou se ti vyplavují do těla endorfiny, a ty tě na tom dělají tak trošku závislou. Máš pak prostě dobrou pocit z toho, co děláš.“

Životní styl se u Fanyho díky sportu změnil také upravením jeho stravovacích návyků: „Dívám se na výrobky, který jsou nutričně kvalitní a sleduju, kolik a co denně sním. To se týká hlavně podílu sacharidů, bílkovin, tuků, vlákniny a jinejch položek. Přestal jsem jít tučný jídla skoro úplně a večerím zeleninový saláty a podobný věci. U Petry také došlo k jisté změně, která byla nejmarkantnější ještě v té době, kdy se připravovala na soutěže. Jakousi dietu prý drží do teď, už si na to prostě zvykla a dokonce jí to i chutná.“

Vzhled

Oba zástupci této subkultury mají už na první pohled vysportované postavy a jejich vzhled působí velice šlechtěným dojmem. Fila (in Brož, Veselý a kol., 2011, str. 83) uvádí, že jejich oblečení musí být značkové, u mužů jsou to většinou široké nátlčníky, haleny a kalhoty. Fany uvádí, že díky sportu hodně zhubnul a musel si nakoupit i menší oblečení. „Celkově chodím oblečenější spíš ve sportovním stylu a je pro mě důležitý, aby to, co nosím, bylo hlavně pohodlný. Taky jsem si ostrihal vlasy. Měl jsem je dlouhý, ale to bylo nepraktický.“ Petra měla na sobě značkové oblečení i v době našeho setkání, a to i přesto, že zrovna necvičila v posilovně, ale byla ve svém zaměstnání.

Podle Petry je určitě pro každého důležité, jak vypadá, kdo říká, že mu na tom nezáleží, tak podle ní nemluví pravdu. Ona se tedy také snaží vypadat dobře, nechala si narůst dlouhé vlasy a nosí značkové sportovní oblečení, při čemž dbá na to, aby jí perfektně sedělo.

Hodnoty

Hodnoty, které Fany uvedl jako ty nejdůležitější, jsou rodina, práce, vzdělání a být v něčem výjimečný, dodává k tomu: „*Když pak vidím, že jsem lepší než ty ostatní, je to jen potvrzení toho, že jsem do toho nevěnoval energii zbytečně.*“

Pro Petru je nejdůležitější zdraví, rodina a kamarádi. Nenazývá to ale hodnotami, prostě má jen pravidla, podle kterých se v životě řídí. Pak zmiňuje ještě disciplínu, které se díky sportu naučila a která je podle ní potřebná i v mezilidských vztazích. Její hodnoty a to, co dělá, jsou v jistém slova smyslu provázené, jelikož když je člověk zdravý, tak podle ní může dokázat cokoliv, a v tom jí osobně pomáhá sport.

Sebehodnocení

Fany uvádí, že důležité je pro člověka hlavně sebevědomí. „*To je pro mě rozhodně důležitá lidská vlastnost.*“ Podle mě je tento jejich důraz na to, jak vypadají možná až přehnaný, k jejich životnímu stylu to však patří. Je to pro ně důležité do té míry, že se díky tomu cítí šťastní, a to je to nejdůležitější.

7.5. Hráči počítačových her

V Souvislosti s touto subkulturou jsem nenašla literaturu, která by na ní jako na subkulturu nahlížela. Buď se jednalo o literaturu orientovanou na závislost na počítačových hrách nebo o literaturu zaměřenou na počítačové hry samotné, na jejich grafiku a podobné spíše technické záležitosti. Já jsem se však chtěla při zkoumání subkultury hráčů počítačových her zaměřit na sociální aspekty, na životní styl jejich zástupců, jejich hodnotový systém a do jisté míry i na jejich osobnostní charakteristiky. Při vyhodnocování výsledků budu tedy u této jediné subkultury postupovat odlišně a budu se odkazovat spíše na rozhovory samotné a až na jednu výjimku je nebudu porovnávat s žádným teoretickým rámcem.

O subkultuře

Oba dva respondenti se dostali k hraní her poměrně v nízkém věku, totiž v průběhu docházky na první stupeň základní školy, tedy v mladším školním věku. Tohle podle mého názoru vůbec není zvláštní záležitost. V současnosti je spíš zvláštní, když dítě tohoto věku s počítačem pracovat neumí. Je tedy jen otázkou času, kdy se k nějakým hrám dostane.

Podle názoru Pavla subkultura hráčů počítačových her nejde nějakým jednoduchým způsobem popsat. Mají společného jen to, že hrají rádi hry a každý si v nich vybere to, co je mu nejbližší. Michal to shrnuje a tvrdí, že: „*Tenhle okruh lidí má*

zájem o virtuální realitu, do který se dokážou výrazně vžít. Všechno jsou to počítačově gramotný lidé, který jsou při hraní schopni vynechat i základní lidský potřeby, jako je spánek nebo jídlo. Prostě pro ně v tu dobu, co hrajou, není nic důležitější, než právě ta hra. Jsou pohlceni do jejího světa a všechno okolo pro ně, někdy i na dost dlouhou dobu, přestává existovat.

Podle Pavla jsou v současnosti více populární MMO hry, které se hrají přes internet a využívají přirozené soutěživosti jednotlivých hráčů. Za divné považuje, když se někteří z hráčů oblékají jako postavy z her, které hrají. Podle Michala dojde v budoucnu spolu technickým rozvojem i k rozvoji v oblasti počítačových her a k rozšíření hráčské komunity.

Pavel se však nepovažuje za zástupce nějaké subkultury, hraní bere pouze za jeden ze svých koníčků. V oblasti subkultury hráčů počítačových her je také těžké určit, kdo je členem této subkultury, jak by takový člen měl vypadat a jaké by měl mít vlastnosti, nebo dokonce, jestli se o nějakou subkulturu vůbec jedná.

Vladimír 518 (Vladimír Brož), který je spoluautorem knihy Kmeny a jedním z hlavních iniciátorů tohoto projektu, však v TV pořadu Krásný ztráty¹¹ tvrdí, že vysvětlit, co to subkultura je, je velice obtížné. Mluví spíše o pojmu „urban tribes“, o městských kmenech, což zkracuje pouze na pojem „kmeny“. Subkultura je vlastně společenství lidí, kteří mají stejné koníčky, díky nimž se schází, mají například magazíny a svůj slovník. V souvislosti s tím považuje za určitou subkulturu třeba i zahrádkáře nebo chovatele psů, „pejskaře“. Být součástí nějaké subkultury je podle něj úplně běžné, spíš je divné, když nikdo nikam nepatří. Díky tomu se odvažují tvrdit, že podle této terminologie se jedná o jistou subkulturu nebo kmen i v případě hráčů počítačových her.

Hraní je prý zábava, která má podle Pavla dobrý vliv na přemýšlení, rozvoj spolupráce, soutěživost, rozvoj jazyka, logické myšlení a zlepšení reakcí. Negativa jsou taková, že hraní zabere mnoho času, způsobuje bolesti zad, prstu a další fyzické obtíže, dále za negativní považuje určitě také násilí ve hrách pro děti. Michal hovoří o zvýšení bystrosti, úniku od každodenní reality, strategických zkušenostech, můžeme díky nim zažít to, co bychom v běžném životě nikdy nezažili, nevýhodou je méně verbální komunikace, zanedbávaná životospráva a již zmiňovaná bolest zad a jiných částí těla.

¹¹ Krásný ztráty, ČT2 (7. 3. 2012)

Životní styl

Podle toho, co jsem při rozhovorech dozvěděla, alkoholu se ani jeden z mých respondentů nevyhýbá. Pavel dokonce během našeho setkání stihl vypít tři piva. Michal v době svého volna také rád na nějaké to pivo zajde a někdy se jedná i o něco ostřejšího. Pavel hovořil i o tom, že pití alkoholu je při jejich hracích víkendech běžnou záležitostí.

Hraní her přináší těm, co ho provozují často, různá omezení, co se zdravého životního stylu týče. Pavel díky hraní chodí spát mnohem později, než chodil dříve. Nejdéle v kuse hrál sám okolo deseti hodin, na LAN akci ale s přestávkami o mnoho déle. Michal to odhadl na něco kolem padesáti hodin kontinuální hry. Dále se s hraním pojí různé fyziologické projevy a bolesti různých částí těla jak již bylo popsáno výše.

Michal mluví také o své životosprávě: *„Moje stravování není zrovna prototypem zdravý výživy, jím hlavně polotovary, taky nejím zrovna často a zřejmě jen jídla s minimem vitamínů. Je to tak, protože na jídlo prostě nemám čas a ani si na něj nějak výrazně nepotrpím.“* Veškerý volný čas se prostě snaží upravit k dalšímu hraní, díky tomu, dá se říci, vlastně ani nedostudoval vysokou školu, nechodil totiž na přednášky a místo toho raději doma hrál hry.

Vzhled

Co se týče vzhledu, zástupce této subkultury od ostatních lidí lze jen těžko rozeznat, spíše je na místě říci, že je to téměř nemožné. Mí dva respondenti jsou toho důkazem. Pavel vzezřením připomíná obrázek typického intelektuála, totiž lehce zanedbaný vzhled, oblečení, které není zrovna poslední módní hit a tlusté brýle. Naproti tomu u Michala je to právě naopak. Oblečení volí podle posledních módních trendů a ani účes na tom není jinak. Je podle něj důležité vypadat nějak reprezentativně, jestliže je člověk v každodenním kontaktu s lidmi, což on díky jeho zaměstnání je. Typický vzhled kráče počítačových her podle mého názoru není možné nějakým způsobem jednoznačně popsat.

Hodnoty

Pro Pavla jsou nejdůležitějšími hodnotami v životě přátelství a pak kariéra. Konkrétně se k tomu vyjádřil takto: *„Nechce se mi vyjmenovávat takový ty kdy ve stylu láska, důvěra, upřímnost, a tak dál, natož se je snažit ještě seřadit.“* Tímto výrokem jako by chtěl nějakým způsobem degradovat svůj hodnotový systém jako celek. Na druhou stranu považuje zřejmě za důležité, jak se chová, a toto chování je pro něj jistým obrazem jeho hodnotového systému, což je do jisté míry v rozporu. *„Jinak si nevyrobím*

žádnéj umělej žebříček, kterým bych se následně řídil. Takže vezmu-li jako žebříček něco, co sestavím podle svého chování, tak jsem se tím samozřejmě řídil.“

Michal řadí na první místo zdraví, všechno pak podle něj záleží na snaze člověka a okolnostech, které ho potkají. Ví, že by se měl svými hodnotami řídit, ale v životě to tak nedělá. Toto vyplývá už z jeho životního stylu. Zdraví sice uvádí jako nejdůležitější hodnotu, ale zdravý životní styl je něco, co je jeho životu na hony vzdáleno.

Sebehodnocení

Pavel se popisuje jako nesmělý samotář a flegmatik. V seznamovací části rozhovoru se dotkl toho, že na střední škole býval dokonce i šikanován. Nemá moc přátel a těch pár, které přece jen má, získal až na vysoké škole, díky svému koníčku a oboru zároveň. Během našeho rozhovoru působil roztěkaným dojmem, dělal různé mimovolní pohyby, které nesou během rozhovoru s někým cizím zrovna normální. Mohlo to ukazovat na jakousi jeho nejistotu, trému, úzkost, možná to mohl být i ukazatel něčeho závažnějšího. To se mi však za dobu, kterou jsme spolu strávili, odkrýt nepodařilo. Bylo by k tomu určitě zapotřebí delšího časového úseku a určitě i většího počtu setkání, možná by se v tomto případě mohl hodit i nějaký druh terapie.

Naproti tomu Michal je spíše extrovert, který se pohybuje ve společnosti jako ryba ve vodě, ve vztazích je nestálý a sebevědomí z něj přímo číší.

Z těchto dvou popisů zástupců subkultury hráčů her se jistě nedá určit, jaký charakter nebo jaké osobnostní vlastnosti by byly pro zástupce této subkultury typické. Zdá se, že zálibu v počítačových hrách může nalézt téměř jakýkoliv člověk s jakýmkoliv temperamentem a osobnostními vlastnostmi.

8. Shrnutí výsledků

Tímto shrnutím výsledků by měl být učiněn jakýsi náhled do problematiky životního stylu a hodnotového systému sympatizantů jednotlivých vybraných subkultur mládeže. Informace, které jsem zjistila, jistě nejsou vyčerpávající a nedají se aplikovat na celou subkulturu bez výjimky, ale to ani nebylo mým záměrem. Jedná se o jakousi sondu do životů těch lidí, kteří se k těmto jednotlivým subkulturám otevřeně hlásí, která byla provedena prostřednictvím nich samotných.

Hooligans

Pro hooligans je fandění jejich klubu určitě životním stylem. Mí dva respondenti dokonce hovoří o tom, že fandění je jejich život. Jejich klub a propagace jeho jména je pro ně v životě do jisté míry to nejdůležitější a jsou za něj ochotni prolít i krev, což je téměř jejich každodenní realitou. Oblečení uzpůsobili tak, aby bylo vidět na první pohled, k jakému klubu se hlásí a zabývají se bojovými sporty, aby byli v potyčkách úspěšnější, než jejich protivníci. Soudržnost jejich skupiny a pocit toho, že se mohou na ostatní bezvýhradně spolehnout, je pro ně velice důležitý. To, že se na ně zbytek společnosti dívá s jakýmsi despektem, dobře vědí a tvrdí, že se této nálepky už jen těžko zbaví. Hodnoty, o kterých v rozhovorech hovoří, jsou do jisté míry příslušností k hooligans ovlivněny také. Pro jednoho z nich je dokonce klub samostatnou hodnotou. Jejich sklony k agresivitě jsou zde nepopíratelně viditelné.

Metal

Co se týče metalu, tak jejich současné jevištní projevy jsou pouze stylizací do určité role, která je sehrávána pro publikum. Současný metal už není takový, jako býval dřív a jedná se pouze o tvrdší druh rockové hudby. Inspirace temnotou a čarodějnictvím zde však přetrvává právě díky efektním koncertům. Grogy, se kterými byl metal často spojován, jsou také prý spíš otázkou minulých metaláckých generací. Praví metaláci ale určitou image stále dodržují, převládá u nich černá a libují si v různých doplňcích. Jejich hodnoty nejsou nijak výrazným způsobem odlišné od hodnot ostatních. Metal je v této oblasti, dá se říci, neovlivnil. Všichni, zástupci metalové skupiny, se kterými jsem měla možnost se setkat, byli velice výrazné osobnosti ve většině případů byli bezvýhradně přesvědčení o své pravdě. Jednou z nepopíratelných vlastností sympatizantů metalu je jejich individualismus.

Skate

Subkultura skate je ve světě v současnosti velice populární. U nás je to spíše spojeno s módou a oblečením a ne s pravým ježděním na skatu nebo in-linech. Toto oblečení je pohodlné a volné hlavně proto, aby se v něm dalo dobře jezdit. Skateparků sice přibývá, ale nemají takovou úroveň, jaká by byla potřeba a další nevýhodou je, že jsou hlídané. Podle mých respondentů by tomu pomohla větší propagace skate v České republice. Skate pro ně znamená uvolnění, odreagování, uspokojení a hlavně svobodu. Subkultura skate nemá žádná pravidla, každý je prostě sám sebou a dělá, co sám uzná za vhodné. Hodnoty, které mí dva respondenti uvedli, jsou taktéž podobné, jako u většiny obyvatelstva. Pouze u jednoho respondenta jsou více provázané se skate, protože je pro něj jednou z hodnot zůstat aktivní. Příslušníci subkultury skate jsou podle rozhovorů s mými dvěma respondenty aktivní, baví je překonávat překážky, jsou klidnější, nekonfliktní a méně ve stresu.

Meatheads

Lidem, kteří se řadí mezi zástupce subkultury meatheads, záleží na tom, jak vypadají, jejich cílem je cítit se a vypadat dobře. Jde jim především o to, aby měli krásná vysportovaná těla a cítili se dobře. Toto podle nich souvisí určitě i se sebevědomím, které díky tomu člověk získá. U velkého počtu z nich se to postupně stane dokonce závislostí. Další důležitou oblastí jsou pro ně stravovací návyky, kdy přesně kontrolují, jaké látky se jim do těla dostávají a jaké je jejich přesné množství. Nejčastěji nosí sportovní oblečení, které by mělo být značkové, důležitá je ale i praktičnost a pohodlnost. Co se hodnot týče, opět žádným směrem nevybočují z normálu, jen přidávají hodnoty, které jdou ruku v ruce s jejich životním stylem. U Fanyho se jedná o hlavně o to být v něčem výjimečný, čehož dosahuje právě sportem a u Petry je to navíc disciplína, které se sice naučila ve sportu, ale pomáhá jí i v mezilidských vztazích.

Hráči počítačových her

Co se hráčů počítačových her týče, tak jejich společnými charakteristikami je podle mých respondentů zájem o virtuální realitu, počítačová gramotnost a schopnost potlačit i základní lidské potřeby do pozadí jen proto, aby mohli hrát. Svět okolo nich v době, kdy hrají, přestává existovat. Hraní her má spoustu negativ, o kterých hráči vědí, ale nejsou pro ně podstatné. Vnímají spíše jejich pozitiva. To, co však strádá nejvíce, je zdraví jedinců, kteří hrají mnohdy i několik desítek hodin v kuse. Zdravá výživa, pohyb na čerstvém vzduchu, komunikace s lidmi jinak než přes počítač jde

v tomto případě stranou. Co se týče jejich vzhledu a hodnot, nemyslím si, že by byli nějak odlišní od většiny společnosti. Jde však o to, jak například v problematice hodnot, tyto jejich hodnoty skutečně korespondují s jejich reálným chováním. Toto je do jisté míry otázkou i u všech předešlých subkultur. Je to markantní například u Michala, který uvedl zdraví jako jednu z nejdůležitějších hodnot, které v životě uznává. Zdravý životní styl mu ale ve výsledku vůbec nic neříká. Hráčem počítačových her se může stát kdokoli bez ohledu na věk, zaměstnání nebo vzdělání, nedají se přesně určit ani osobnostní charakteristiky, které by takový hráč měl mít.

9. Diskuse

Téměř na úplném závěru mé bakalářské práce bych zde chtěla popsat některé záležitosti nebo postřehy, které podle mého názoru průběh celého výzkumu nějakým způsobem ovlivnily nebo které jsem si díky němu uvědomila.

V první řadě bych zde chtěla podotknout, že dostat se k respondentům, kteří by byli pro tento výzkum vhodní, vůbec nebyla jednoduchá záležitost. Ti, které jsem na základě doporučení zkontaktovala, nebyli vždy mým záměrům zcela nakloněni. Někdy jim bylo nepříjemné odpovědět na otázky, které byly nějakým způsobem intimnější a měly osobnější charakter. Po delší době s nimi strávené ale nakonec většinou odpověděli i na ty otázky, které jim nebyly příjemné. Musela jsem tedy mít pochopení pro to, že mluvit o svých zálibách a koníčcích potažmo o celém životě, který je nějak odlišný, nemusí být pro dotyčného vždy jednoduché. V tomto případě je to určitě i díky tomu, že se jednalo o naše první setkání a najít k druhému člověku důvěru trvá většinou mnohem déle. V tomto byly naše rozhovory každopádně do jisté míry limitovány.

Problémem může být také to, že se respondenti mohli chtít ukázat v lepším nebo v jiném světle, než jací doopravdy jsou. Odpovědi v rozhovoru je jednoduché upravit si tak, aby vyzněly pro ně příjemněji nebo lichotivěji. Toto se však nedá nijak ověřit a jejich odpovědi nějakým způsobem verifikovat.

Díky rozhovorům jsem si ujasnila i pohled na to, že když někoho něco baví a dělá to naplno jen a jen kvůli sobě, tak na názory ostatních mnohdy nebere ohledy. To také tyto rozhovory dokládají. Respondenti, se kterými jsem je vedla, nedbají na názory okolí a dělají prostě to, co sami uznají za vhodné. To je zřejmé například u zástupců subkultury hooligans nebo u hráčů počítačových her. V tomto případě dokonce vědí, že jejich chování nebo jednání není úplně v souladu s všeobecně uznávanou normou a společenskými pravidly nebo se zásadami zdravého životního stylu, ale je to prostě silnější než oni.

Co se týče hodnotového systému a hodnot, které respondenti preferují, jsou jejich odpovědi sporné v tom, že nějakou hodnotu sice uvedou, ale v životě se jí pak doopravdy řídit nemusí. Toto je případ hráče počítačových her Michala, který uvedl jako jednu z hlavních hodnot zdraví, ale svůj život tráví velice nezdravě, ať už se stravování nebo pohybového aparátu týče.

Na to, jaké hodnoty člověk vyznává, bychom se podle mého názoru měli dívat z hlediska toho, jakým způsobem se onen člověk v životě reálně chová, jak nastínil hráč počítačových her Pavel. Hodnoty by pak měly být vyvoditelné právě z tohoto jeho chování. Mnohdy však onen vztah mezi chováním a hodnotami neexistuje nebo je nějakým způsobem pokrivený.

Další problematickou oblastí této práce je do jisté míry její rozsah. Možná jsem si pro svůj výzkum měla zvolit menší počet subkultur, například tři, a větší počet jejich jednotlivých zástupců. To mi však došlo, až když jsem onen výzkum dokončila. Mým cílem ale bylo provést jakési zmapování subkultur mládeže na našem území s ohledem na ty v současnosti méně známé nebo méně v našem okolí vídané. Zvolila jsem si širší pojetí, a proto jsem ho chtěla v celkovém vyznění práce dodržet.

Uvědomuji si tedy, že tato bakalářská práce je svým rozsahem poněkud delší, obzvlášť, co se právě praktické části týká. Nárůst rozsahu je dán tím, že rozhovory byly provedeny s deseti respondenty, od každé subkultury se dvěma. Původně jsem měla v úmyslu mít respondentů pouze pět, ale to mi pro hlubší vhled do problematiky přišlo málo. Rozhodla jsem se tedy výzkumný vzorek ještě o pět dalších respondentů rozšířit a to tak, že jsem u každé subkultury jednoho respondenta přidala, aby měl výzkumný vzorek větší výpovědní hodnotu. Toto je tedy příčina prodloužení rozsahu celé práce.

Nejedná se o zcela známé subkultury a získané informace mohou do jisté míry dokreslit jejich kusé charakteristiky, které se doposud v odborné literatuře vyskytují. V tomto ohledu provedl nejaktuálnější sondou do životů zástupců bezmála třiceti subkultur na sklonku minulého roku kolektiv autorů okolo Vladimíra 518 (Vladimír Brož) a Karla Veselého. Nechala jsem se jejich prací do jisté míry inspirovat, a to hlavně v tom slova smyslu, že jsem nechtěla psát o sympatizantech jednotlivých subkultur pohledem pouhého pozorovatele zvenčí, ale zajímal mě spíše pohled zevnitř, který jsem uskutečnila právě prostřednictvím rozhovorů s těmito lidmi samotnými.

Další výzkum, zaměřený na tuto tematiku, by mohlo být buď kvantitativní šetření, v němž by se daly ověřit informace a závěry, které jsem prostřednictvím rozhovorů získala nebo ještě hlubší kvalitativní šetření v oblasti jednotlivých subkultur a jejich zástupců. Vhodnější by však bylo ho provést tak, že si výzkumník vybere subkulturu například pouze jednu a zaměří se na jednotlivé oblasti jejího fungování prostřednictvím pohledu jednotlivých zástupců zevnitř této subkultury, jak to bylo naznačeno v praktické části této práce.

10. Závěr

Problematiku subkultur mládeže považuji v současné době za velice aktuální. Každý den potkáváme na ulici jedince, kteří se od většinové společnosti na první pohled liší, více nebo méně. Mnohdy na ně koukáme skrz prsty, aniž bychom věděli, co za tímto jejich image stojí a jací lidé se za mnohdy vyzývavým zjevem skrývají. Lidé se však nemusejí lišit jen vzhledem, ale mohou se lišit stylem života, který vedou nebo odlišným způsobem chování, které by mělo souviset s hodnotami, které uznávají. Stále se ještě najde mezi námi hodně lidí, kteří dají na první pohled nebo první kontakt a odsoudí druhého člověka, aniž by ho lépe poznali právě proto, že se nějakým způsobem odlišuje. Mladí lidé, jejichž život je nějakým způsobem specifický, pak mají tendence se sdružovat do skupin, subkultur mládeže.

Cílem této bakalářské práce bylo tedy popsat hlouběji a detailněji vybrané subkultury mládeže. Nejprve jsem se pokusila shromáždit dosavadní odborné názory na tuto tematiku, a pak jsem prostřednictvím rozhovorů se zástupci vybraných subkultur získala detailnější pohled na subkultury samotné, na životní styl a hodnotový systém jejich sympatizantů. Informace, které jsem prostřednictvím rozhovorů získala, jsem se pak pokusila porovnat s tím, jak toto pojmají odborníci na danou problematiku.

Bakalářskou práci jsem rozdělila do dvou částí, a to na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsem se zaměřila nejprve na vysvětlení pojmů, které s touto tematikou souvisejí, jako je například obecná charakteristika pojmu mládež, subkultura, kultura, životní styl, hodnotový systém a další. V dalších kapitolách jsem popsala adolescenci jako specifické vývojové období, dále jsem charakterizovala životní styl mládeže, hodnotový systém mládeže a teorie, které pojednávají o subkulturách mládeže. Na konci teoretické části jsem vysvětlila, jaká jsou specifika jednotlivých subkultur mládeže s důrazem na ty, které byly východiskem části praktické.

Praktická část byla věnovaná deseti polostrukturovaným rozhovorům se zástupci pěti subkultur mládeže, kterými byly hooligans, metal, skate, meatheads a hráči počítačových her. Můj výzkum byl tedy kvalitativní a pro polostrukturovaný rozhovor jsem se rozhodla proto, že umožňuje hlubší vhled do problematiky a manipulaci s otázkami přímo při rozhovoru samotném. Subkultury mládeže jsou natolik specifické sociální skupiny, že nebylo možné je mezi sebou nějakým způsobem porovnávat a ani

to nebylo cílem této práce. Rozhodla jsem se tedy rozhovory nekódovat, ale vyhledat v nich určité významové oblasti, které se zabývaly subkulturou samotnou, životním stylem, hodnotovým systémem a vlastnostmi jejich sympatizantů prostřednictvím jejich jakéhosi sebehodnocení. Výsledkem této bakalářské práce je tedy přehled informací, co se týče oblastí, které jsem právě vyjmenovala.

Tato bakalářská práce může být zdrojem informací pro lidi, kteří nějakým způsobem s mládeží pracují, ale i pro každého jiného běžného člověka. Díky svému výzkumu jsem zjistila například, že hooligans jsou svému klubu věrní opravdu ve všech ohledech a jsou ochotni pro něj i prolévat krev, že pravý metal je už většinou jen stylizace a divadlo pro publikum, že zástupci subkultury skate jsou lidé, kteří jsou uvolnění a uznávají hlavně svou svobodu, že pro meatheads je důležitý nejen jejich vzhled, ale i zdravý životní styl a hlavně spokojenost z dobře odvedené práce a že hráči počítačových her jsou na tom právě opačně, jejich zdraví a ostatní záležitosti jsou odsunuty stranou a důležitá je jen ta hra, kterou právě hrají. Musíme si ale uvědomit, že každý člověk je individualita. Zástupci těchto subkultur se nedají házet všichni do jednoho pytle a každého člověka bychom měli nejprve poznat, než ho budeme nějakým způsobem soudit.

IV. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BRAKE, M. *The sociology of youth subcultures: sex and drug and rock*. London: Routledge & Kegan. 1980. ISBN 0-7100-0363-3

BROŽ, V., VESELÝ, K. *Kmeny*. Praha: Bigg Boss, Yinachi, 2011. ISBN 978-80-903973-2-3

BURYÁNEK, J. *Interkulturní vzdělávání II.: projekt Varianty*. Praha: Člověk v tísni, 2005, ISBN 80-903510-5-0.

DOREN, M., PRAMANN, U. *Fascinující Skateboarding: Příručka pro teorii a praxi*. Praha: Svoboda, 1994. ISBN 80-205-0405-2

DUFFKOVÁ, J. *Sociologie životního stylu*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-266-9.

GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria publishing, a.s., 1992. ISBN 80-85605-28-7.

GELNER, K. *The Subcultures Reader*. Great Britain, Cornwall: Routledge, Taylor & Francis grup, 2005. ISBN 0-415-34415-8

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-303-X.

HEBDIGE, D. *Subculture: The Meaning of Style*. Great Britain, Cornwall: Routledge, Taylor & Francis grup, 2002. ISBN 0-203-13994-1

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.

KANE, S. *Skateboard: Průvodce základními technikami skateboardingu*. Praha: Ottovo nakladatelství v divizi Cesty, 1998. ISBN 80-7181-212-9

KARAS, M., KUČERA, J. *Skateboarding*. Brno: Computer Press. 2004. ISBN 80-251-0101-0

KRAUS, B. a kol. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno: Paido, 2006. ISBN: 80-7315-125-1.

KRAUS, J. *Slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1415-2.

- KURIC, J. *Ontogenetická psychologie*. Brno: CERM, 2000 ISBN 80-214-1844-3.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- MACEK, P. *Adolescence*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.
- PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-711-6.
- POSPÍŠIL, J. *Hip hop jako kulturní styl*. České Budějovice: Teologická fakulta JU, 2008.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- SAK, P. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-72229-042-8
- SAK, P., SAKOVÁ, K. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a inřformatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.
- SMÉKAL, V. *Utváření a vývoj osobnosti: psychologické, sociální a pedagogické aspekty*. Brno: Barrister & Principal, 2002. ISBN: 80-85947-83-8
- SMOLÍK, J. *Kontrakultura aneb svět subkultur mládeže*. *Prevence*. 2008, roč. 5, č. 6, s. 6-8. ISSN 1214-8717. 2008.
- SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže, Uvedení do problematiky*. Havlíčkův Brod: Grada publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-2907-7
- VACEK, P. *Rozvoj morálního vědomí žáků*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7376-386-4.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8

Elektronické zdroje

- 1) *ec.europa* [online]. 24. 11. 2011, [cit. 2011-11-24]. Bílá kniha Evropské komise, Nový podnět pro evropskou mládež. Dostupný z WWW:
<http://ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/press/ks8ekbk.pdf>
- 2) *metalforever* [online]. 15. 03. 2012, [cit. 2012-03-15]. Metal forever & Metal man, kulturně metalový webzin. Dostupný z WWW:
<http://www.metalforever.info/>
- 3) *wiihack* [online]. 05. 04. 2012, [cit. 2012-04-05]. WiiHack. Dostupný z WWW:
<http://www.wiihack.cz/383/prehled-vseho-kolem-wii/>
- 4) *wikipedia* [online]. 01. 04. 2012, [cit. 2012-04-01]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. A.C.A.B. Dostupný z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/A.C.A.B.>
- 5) *wikipedia* [online]. 01. 04. 2012, [cit. 2012-04-01]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. Antifa. Dostupný z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Antifa>
- 6) *wikipedia* [online]. 01. 04. 2012, [cit. 2012-04-01]. Wikipedie, otevřená encyklopedie. Landkiting. Dostupný z WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Landkiting>

V. PŘÍLOHY

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam otázek

Příloha č. 2: Informace o jednotlivých respondentech

Příloha č. 1: Seznam otázek

- Jak, kdy, kde a za jakých okolností jste se poprvé setkal s ...? (příslušná subkultura)
- Jak byste tuto subkulturu několika slovy popsal. Jaké jsou podle Vás její hlavní znaky?
- Kam se podle Vás ubírá budoucnost této subkultury?
- Jak velkou součást Vašeho života tato subkultura tvoří?
- Ovlivnila Vás příslušnost k této skupině nějak ve vztahu k vašemu zevnějšku?
- Změnil jste nějak styl oblékání nebo účes?
- V čem jiném byl ovlivněn Váš životní styl?
- Existují nějaké projevy životního stylu, ve kterých si myslíte, že se s touto subkulturou rozcházíte?
- Jaké hodnoty považujete v životě za nejdůležitější?
- Jsou některé z nich ovlivněny příslušností právě k této subkultuře?
- Jak moc se svým žebříčkem hodnot v životě řídíte?
- Existují nějaké hodnoty, které vyznávají ostatní příslušníci této subkultury a Vy je přitom odmítáte?
- Jak Vaši kamarádi, spolužáci a rodiče reagovali a reagují na Vaši příslušnost k této subkultuře? Akceptují Vaše přesvědčení?

Příloha č. 2: Informace o jednotlivých respondentech

Václav – hooligans

Václavovi je 23 let, vystudoval stavební průmyslovou školu a v současnosti pracuje v jedné stavební firmě. Přítelkyni nemá, protože při způsobu jeho života je to nemyslitelné, v budoucnu se tomu ale nebrání. Asi před půl rokem se s bývalou přítelkyní rozešel, hlavně protože neměla pochopení pro jeho největší zálibu. Když věděla, že se má konat nějaký zápas jeho oblíbeného týmu, schválně mu plánovala jiné aktivity například s rodinou, kterých se musel účastnit, aby mu zamezila přístup k jeho kamarádům. Někaký čas se jí snažil vycházet vstříc, ale pak došel k tomu, že jeho vlastní zájmy jsou pro něj důležitější než ona.

Rodinu má velkou, často se mezi sebou navštěvují. Sám má jednoho bratra, ale širší rodina je početná. S rodiči má vztah neutrální, prý si vždycky nějak vyjdou vstříc. Má před nimi ale ohledně hooligans tajnosti, které podle něj stejně jednou vyjdou na povrch.

Přátel má málo, ale mluví o nich s velkým respektem. Jeho zájmy jsou hlavně fotbal a kickbox. Když je prý někde v soukromí, je klidný a přemýšlivý, ale když se dostane mezi lidi, záleží mu na tom, aby u ostatních vzbuzoval respekt, a také se podle toho chová.

Martin – hooligans

Martinovi je 24 let a má dokončenou střední školu s maturitou v oboru Mechanik elektroniky a nyní pracuje v jedné firmě, která vyrábí chladicí zařízení. Jeho postava je středně vysoká, má krátké světlé kudrnaté vlasy a díky bojovým uměním, které dlouhou dobu provozuje, má už na první pohled vysportovanou postavu.

Jeho rodiče jsou pět let rozvedení, ale vidá se s oběma z nich. Bydlí sice u matky, ale otec má svůj byt nedaleko. Oba rodiče mají nové partnery, s kterými vychází někdy lépe, někdy hůře, ale všechno zvládá v mezích možností. Vlastní sourozence nemá a nemá ani přítelkyni, protože si myslí, že je ještě mladý na to, aby se musel uvázat k jedné dívce. Chce si zatím užívat života.

Mezi jeho záliby patří fotbal, hokej, bojové sporty, a to aktivně i pasivně. Sport patří celkově mezi jeho nejdůležitější zájmy v životě. Podle jeho slov je velice společenský a rád občas někam vyrazí s přáteli.

Jana – metal

Janě je 22 let, studuje na pedagogické fakultě učitelství prvního stupně, předtím vystudovala i střední pedagogickou školu, ale v budoucnu se určitě žít jako učitelka nechce. Její názor se prý vytříbil v průběhu praxí, kdy zjistila, že její povaha je příliš výbušná, sama sebe považuje za extrémního cholerika a nemá trpělivost. Právě trpělivost je, jak říká, jedna z vlastností, kterou by učitel mít měl. I její výbušnost by prý mohla být problém. Také má za sebou několik pracovních zkušeností v podobě nejruznějších brigád.

S rodinou vychází bez větších problémů, sourozence ale nemá, což jí podle jejích slov dost ovlivnilo život. Od malička se o ní rodiče starali prý někdy až moc, chtěli o ní vědět každou maličkost a byli přehnaně ochranní. V současnosti, když už jim naznačila, že má vlastní život, jejich zájem trochu polevil. Kam jde, s kým jde a jak dlouho tam bude, musí prý ale oznamovat pořád. Přátel má díky svým zálibám hodně, většinu z nich získala právě díky metalu.

Mezi její zájmy patří samozřejmě hudba, hraní na klávesy a hlavně zpěv, čtení knih a setkávání se s přáteli. Má již tři roky vztah s o sedm let starším partnerem, který sama považuje za velice dobrý. Vídají se často i díky tomu, že mají stejné zájmy, co se metalu týče, hrají totiž ve stejné kapele. Ze začátku se často objevovaly spory kvůli maličkostem, protože její přítel má podobnou povahu jako ona, ale možná i díky tomu se musela začít krotit, aby spolu začali vycházet.

Zdeněk – metal

Zdeňkovi je 25 let. Dostala jsem se k němu právě přes Janu, protože je to kolega z její kapely. Zdeněk má vystudované gymnázium a loni dokončil jeden z biologicky zaměřených oborů na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. V současné době je bez práce, ale sám říká, že jí intenzivně hledá.

Má jednu sestru, která je o tři roky mladší než on. Vztahy s ní moc dobré nemá, ale zlepšily se po jejím odchodu z domova, když otěhotněla a podle něj zbytečně brzy se provdala. Jejím odchodem a tedy tím, že se nyní nevidí tak často, se jejich vzájemný vztah zlepšil aspoň do té míry, že jsou oba ochotni spolu nějakým způsobem vyjít. Se zbytkem rodiny jsou vztahy průměrné.

Mezi jeho záliby patří samozřejmě hudba, hraje v kapele na basovou kytaru a občas zpívá vokály. Dalším velkým koníčkem je sport, dřív hrával fotbal, teď hraje softbal, někdy si zajede zahrát i lední hokej a baví ho počítačové hry.

Povahou je prý cholerik, lehce se naštvě a nejhorší prý je na tom to, že o tom ví a nemůže s tím sám nijak pracovat, prostě je to silnější než on. Když se do něčeho pustí, musí to vždy dotáhnout do konce, což si myslí, že je jedna z jeho silných stránek. Je důsledný a cílevědomý.

Petr – skate

Petrovi je 20 let, je vyučený automechanik a v současnosti pracuje v jednom obchodu, který prodává skateové zboží. Jeho práce je zároveň jeho koníčkem, což si vždycky přál, aby tak bylo.

Petr sice přítelkyni má, ale nemá na ní moc času. S rodinou vychází, ale nejlepší vztah má se svým bratrem dvojčetem. Přátele má většinou v rámci jeho subkultury, ale rád se potkává s novými lidmi. Nejraději sportuje a jak už bylo řečeno další jeho zálibou je jeho zaměstnání. Je prý veselý, rád se baví, poslouchá hudbu, je nekonfliktní a rád se věnuje cvičení svého psa.

Richard - skate

Richard vystudoval obchodní akademii, pak byl přijat na Zemědělskou fakultu Jihočeské univerzity, ale tu nedodělal kvůli tomu, že dostal nabídku na své první zaměstnání a na obojí neměl dostatek času. Nabídka byla tak lákavá, že jí téměř bez rozmyslu přijal. Do teď ale chodí na jazykovou školu, kde studuje angličtinu. Pracuje u francouzské spedice, kde dělá obchodního zástupce a určuje ceny na leteckou, námořní a pozemní dopravu.

Pochází z rozvedené rodiny, má další dva sourozence a v současné době žije se svou přítelkyní, se kterou si nedávno koupili byt. Chodí s ní už tři roky a i přes malé občasně neshody mají spolu téměř bezproblémový vztah. Její rodina mu prakticky nahradila tu jeho, jelikož se s nimi vidí jen párkrát do roka.

Jeho koníčkem jsou Hi-Tech technologie, smartphony, tablety a vesměs celé odvětví mobilní elektroniky. Dělá redaktora na jednom z největších serverů u nás s touto tematikou. Dalším jeho koníčkem je samozřejmě sport, který dříve provozoval aktivně, dnes z časových důvodů spíše nárazově.

Řekl sám o sobě, že je společenský, náladový, vztahovačný, ale také má rád dobrodružství a posezení s kamarády.

Fany – meatheads

Fany 22 let starý, po dokončení střední průmyslové školy byl přijat na Jihočeskou univerzitu, kde studuje obor s ekonomickým zaměřením. Současně je ale také už několik let zaměstnaný v jednom českobudějovickém fitcentru jako instruktor. Díky tomu se již seznámil s mnohými zajímavými lidmi. Měl možnost trénovat dokonce i některé známé sportovce, kteří hrají za České Budějovice některý ze sportů, jako je hokej, fotbal nebo volejbal.

Sourozence nemá a pochází s rozvedené rodiny. S matkou má vztah dobrý a s otcem se dříve příliš nevídal, poslední dobou se ale situace zlepšila. Fany má nyní prý konečně pocit, že je na něj otec hrdý. S přítelkyní, se kterou chodí rok a půl, začal právě bydlet ve společné domácnosti.

Říká o sobě, že přátelský a rád se seznamuje s novými lidmi a poznává nové věci. Podle jeho slov je optimista, ale zároveň i flegmatik, což mu někdy přináší i nevýhody. Nejhorší jeho vlastností je, že chodí pořád všude pozdě.

Petra – meatheads

Petře je 24 let, je vyučená kadeřnice a má otevřený vlastní salón v jednom malém městě poblíž Českých Budějovic. Tam jsem ji i já navštívila za účelem našeho rozhovoru. I když má pouze výuční list, vždycky chtěla dál studovat, finanční podmínky její rodiny to však neumožnily, tak se teď učí aspoň angličtinu na vlastní pěst. Podle jejích slov také hodně čte a zabývá se alternativní medicínou a v poslední době východními filosofiemi.

Petra je už rok vdaná za o 3 roky staršího partnera. Rozumí si spolu, protože mají společné koníčky, které společně také provozují. Je jimi samozřejmě chození do fitcentra, které je zřízené ve stejném domě, jen o jedno patro níže, než je umístěn její salón. Bydlí s manželem u jejích rodičů, kteří mají dům dokonce v té samé ulici, kde je její salón a již zmiňované fitcentrum.

S rodiči vychází dobře, i když si nikdy nemyslela, že bude společné soužití s nimi takhle bez problémů fungovat. V jejich dvougeneračním domě obývají rodiče přízemí a ona s manželem první patro. Do budoucna plánují mít i první dítě. Petra má ještě bratra, který je také už ženatý a bydlí v nedaleké vesnici. Celá rodina se často schází při příležitosti rodinných oslav narozenin nebo o svátcích. Ne vždy ale všechno proběhne bez problémů.

Petra sama sebe popisuje jako extroverta, který má rád lidi a bez svých přátel by nevydržela ani týden, i když co se vdala, nemá na ně už tolik času. S většinou z nich se ale vídá při provozování svých koníčků.

Pavel – hráči počítačových her

Pavlovi je 21 let, vystudoval osmileté gymnázium a nyní studuje na Karlově univerzitě programátorství. Po škole by se chtěl počítačům věnovat i nadále, a díky jeho kontaktům v tomto oboru má již teď jedno místo předjednané.

Pochází z menšího města, kde má jeho rodina velice zvučné jméno. Z kontextu jsem si vyvodila, že jsou zřejmě celkem zámožní. Jeho otec vlastní dvě lékárny a matka je lékařka. Rodiče by si zřejmě představovali, aby šel Pavel v jejich šlépějích, ale on už jim dal dostatečně najevo, že se tohle nikdy nestane. Za rodinou nyní jezdí pouze jednou do měsíce na víkend, postupně četnost návštěv omezuje, protože se chce zkusit osamostatnit. Co nevidět přejde v zaměstnání na plný úvazek.

Kamarádů nikdy moc neměl, s nikým si prý moc nerozuměl. Na gymnáziu byl dokonce jistou dobu terčem posměchu a v soudobé terminologii zřejmě i šikany. Spolužáci mu lili různé tekutiny na židli a čekali, až si do nich sedne, schovávali mu sešity a učebnice, aby dostával poznámky a prováděli i jiné žertíky. Teď si ale na vysoké škole přece jen pár dobrých kamarádů našel. Většina z nich je stejného technického zaměření jako on sám.

Popisuje se spíše jako samotář, flegmatik. Mezi jeho koníčky patří samozřejmě hraní počítačových her, programování, potápění a zimní sporty.

Michal – hráči počítačových her

Michalovi je 22 let, chodil na jedno z českobudějovických gymnázií, po té studoval IT technologie na Masarykově univerzitě v Brně, ale ty nedokončil. V současnosti pracuje v Českých Budějovicích jako programátor. Tato práce ho podle jeho slov baví a je to zároveň jeho koníček, takže je nadmíru spokojený.

Pochází z úplné rodiny, v současnosti žije sám, ale s rodinou je stále v úzkém kontaktu. Neměl v minulosti příliš dobré vztahy s otcem, ty se ale po odstěhování vylepšily. Má jednoho mladšího bratra, se kterým ho pojí hlavně jeho záliba v počítačích, mají k sobě tedy velmi blízko a vídá se s ním nejčastěji z rodiny. Provozují spolu také různé sporty, jako je například hokej atd.

Žádnou stálou přítelkyni nemá, jeho vztahy jsou vždy záležitostí jednoho měsíce nebo někdy i méně. Odůvodnit to sám nedokáže. Popisuje jako extrovert, který má rád zábavu a vymetá noční bary a restaurační zařízení. Většinu svého času tráví ale u počítače buď v práci nebo při hraní her.